ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

25. VIII 1989. • ИЗЛАЗИ ПЕТКОМ • ГОДИНА LI • 12000 ДИН • БРОЈ 1965

Немачка 2,50 DEM, Француска 4,50 FRF, САД 1,25 USD, Швајцарска 1,80 CHF, Шведска 8,40 SEK, Аустрија 13,00 ATS, Грчка 180 GRD

Из криминалистичких архива
ДИСЕЛДОРФСКИ ВАМПИР

Веровали или не!

Рипљеј

АГ МУХАМАД ЕЛ ХАДАД

БИО ЈЕ ВЛАДАР ТРИПОЛИЈА ОД 1673-1679, А ИЗАБРАН ЈЕ ЗАТО ШТО ЈЕ БИО ЈЕДИНИ ПЛАВОКОСИ ВОЈНИК У ЗЕМЉИ.

ВЕВЕРИЦЕ

КОРИСТЕ СВОЈ РЕП КАО СУНЦОБРАН ИЛИ КИШОБРАН И КАО ПОКРИВАЧ.

ЈЕСТЕ ЛИ ВЕЋ ЧУЛИ ДА ●●●

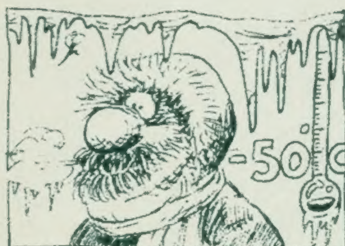

●●● Грацијано Пичинини, страствени путник, са још шесторицом другара прешао је 1200 километара преко сибирског леда на температури од 50°С испод нуле. Седморица одважних момака из Милана ишла су пешице за натовареним санкама које су вукли ирваси.

●●● једна студија УНЕСКА објављена у часопису „САД данас" показала је да су стрипови и књиге са ликовима Волта Дизнија преведени на 284 језика, следе Лењинова дела преведена на 276 језика, а онда кримићи Агате Кристи на 262. На четвртом месту, али са доста великим заостатком, је Библија објављена на 219 језика.

●●● у лифтовима јавних зграда Сингапура постављени су нови знаци који упозоравају грађане да лифтове не користе као WC.

●●● ручно израђен тепих дугачак метар и по а широк један, са шест милиона чворова и 800 различитих, лепо

уклопљених боја, изложен је у иранском граду Табрису. Његовим творцима било је потребно две године рада, а труд се исплатио јер су стручњаци оценили тепих као најлепши на свету.

●●● израчунато је да у Сједињеним Америчким Државама има око 40 милиона мачака, од чега 8 милиона живи у Њујорку.

●●● мрежу тунела подземне железнице Париза настанило је на милионе цврчака. Према тврђењу ентомолога из градског природњачког музеја инсекти су изабрали ово станиште јер им веома погодује температура ходника. Њих загрева нови кочиони систем недавно уграђен у возове.

●●● јапанска електронска индустрија „Намко" понудила је тржишту нови телефонски апарат. Кад онај ко говори зажели, притиском на дугме може да укључи крчање, зујање, шуштање и тако прекине досадан и преоптиран разговор. Али, ако с неким пријатно ћаска, може да укључи и лепу тиху музику.

ПАЈА ПАТАК

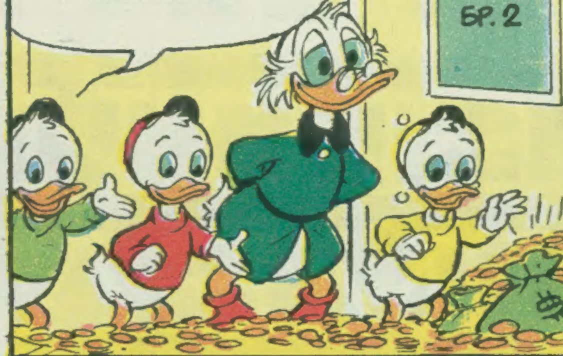
АУ! ПА ОВДЕ МОРА ДА ИМА ТРИ-ЧЕТИРИ ЗИЛИОНА, ДЕДА БАЈО!
ТРЕЗОР БР. 2

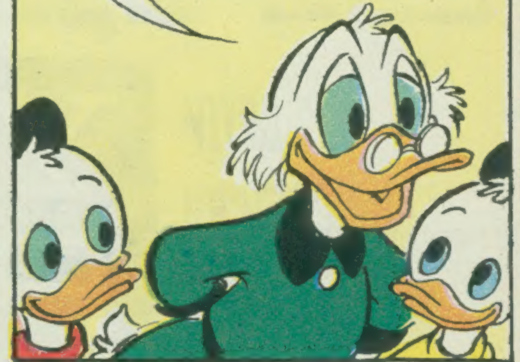
И ДВЕСТА ПЕДЕСЕТ ПАРА!

ДА, ДА, ДЕЧИЦЕ! ВАШ СТАРИ ДОБРИ ДЕДА БАЈА ЈЕ САКУПИО ПРИЛИЧНО ВЕЛИКИ ИМЕТАК!
ТРЕЗОР БР.2

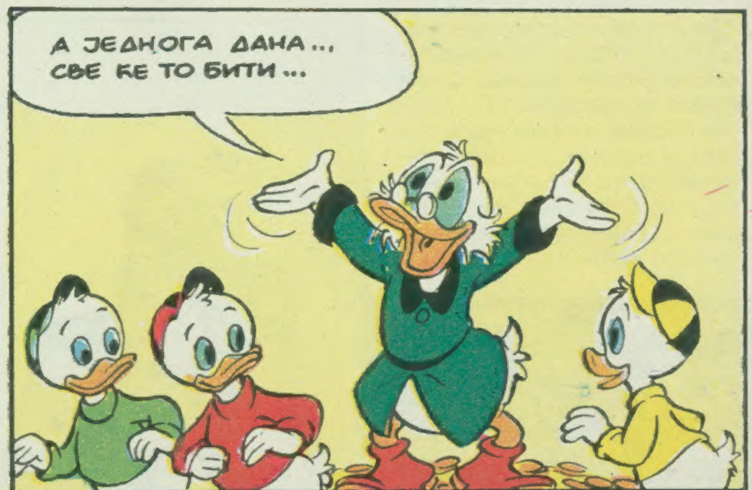
А ЈЕДНОГА ДАНА... СВЕ ЋЕ ТО БИТИ...

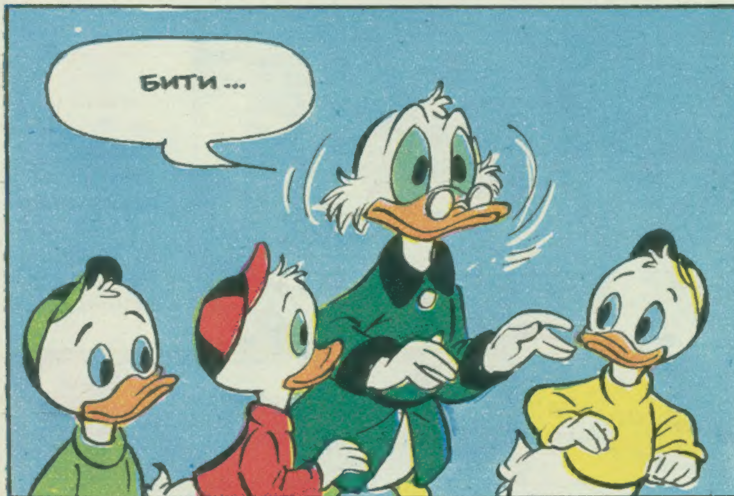
БИТИ...

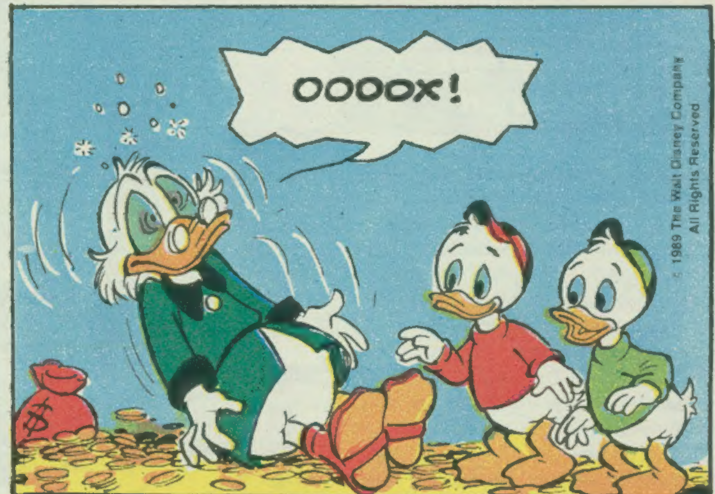
ООООХ!

УРГЕНТНИ ЦЕНТАР
ПРВА ПОМОЋ

НИШТА ОЗБИЉНО, ГОСПОДИНЕ БАЈО! САМО ВАМ ЈЕ У ГРЛУ БИЛА ЗАГЛАВЉЕНА РЕЧ **ВАШЕ!**
5-14

ЗАДАТАК: УБИТИ РОМЕЛА!

ДРУГИ СВЕТСКИ РАТ

За свега неколико месеци 1941. године генерал-пуковник Ервин Јоханес Еуген Ромел, познатији као Пустињска Лисица, преокренуо је ток рата у Африци у корист Немачке. Што се Енглеза тиче, ствар је била више него очигледна. Генерал-пуковника је требало уклонити.

Акција британских командоса била је брижљиво испланирана, али је почивала на једној несхватљивој грешци

Енглези су четири пута безуспешно покушавали да убију Ромела (први слева).

Први покушај изведен је у другој половини јуна 1941. године. Енглески командоси похватани су на пушкомет од Ромеловог покретног штаба западно од Тобрука, јединог града који су Британци још држали у Либији. Нешто касније, док се брчкао у Средоземном мору, генерал је засут пушчаним мецима који су га натерали да наврат-нанос потражи заклон иза једног каменог зидића. Док су његове несуђене убице бежале у правцу оближњих брдашаца, Ромел се окренуо свом ађутанту и рекао: „Биће да је Енглезима необично стало до мене".

Кренуло је наопако

Следећи покушај да се Ромел убије био је најамбициознији од свих и требало је да послужи као увод у британску офанзиву „Крсташ", планирану за новембар исте године. Операција је била до детаља разрађена, изузме ли се један несхватљив пропуст. Почивала је на застарелим порукама које је Лондону грешком проследио један од најбољих британских обавештајаца у том подручју.

Шпијун о коме је реч звао се Џон Хејзлден, рођен је и одрастао у Египту и имао је досје беспрекорног обавештајца. Три недеље је Хејзлден, преобучен у арапског трговца, осматрао месташце Беда Литорија, смештено двадесетак километара од либијске обале, не скидајући поглед са зделасте, бело окречене двоспратнице која је некад служила као полицијска станица. Дневни одласци и доласци штабних кола, укључујући и Ромелова, навели су га на погрешан закључак како је ту смештен главни штаб Пустињске Лисице.

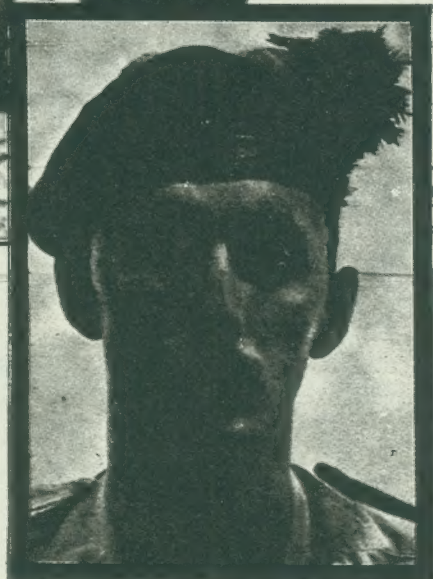

Командосе је предводио Џефри Киз, најмлађи потпуковник британске армије. Погинуо је у првих неколико минута акције.

Десетог новембра увече из Александрије су у правцу запада запловиле британске подморнице „Торбеј" и „Талисман". Путници: шест официра и педесет и три припадника шкотских командоса. Њихов заповедник, пуковник Роберт Лејкок, кренуо је у својству крајње сумњичавог посматрача, али је своје мишљење задржао за себе све док се подморнице нису нашле тако рећи надомак циља. „Мислим да је ова акција самоубилачка", рекао је двадесетчетворогодишњем Џефрију Кизу, најмлађем потпуковнику у британској армији, човеку кога је Лондон изабрао да предводи акцију.

У сумрак 13. новембра, нешто испод врха „грбе" коју у мору прави копно Либијске Киренаике, отприлике на 320 километара од линије фронта, подморнице су исловиле на површину. Од тог тренутка па до краја акције све је ишло наопако. Командосе је дочекало невреме какво у претходних шездесет година није погодило пустињу. Искрцавање у гуменим чамцима трајало је због олује, џиновских таласа и провале облака пуних шест уместо једног сата. Тек тридесет минута после поноћи посада „Торбеја" примила је Кизов сигнал да се његова група искрцала. Кад се све узме у обзир, губитак два командоса готово је могао да се сматра срећом.

С „Талисманом" су ствари стајале далеко горе. До четири изјутра само су пуковник Лејкок и дванаестак командоса успели да се докопају копна.

Илустровао: Драгутин Њежић

Благослов с неба

Према првобитном плану требало је да се командоси поделе у четири групе од којих ће свака извршити препад на одређени циљ: италијански главни штаб у Кирени, обавештајни центар у Аполонији, телефонске и телеграфске везе и, коначно, Ромелов штаб. Невоља је била у томе што за тако нешто једноставно није било довољно људи. Готово половина командоса уопште није успела да се искрца.

Прве две акције командоса морале су да отпадну. Одлучено је да Киз предводи напад на Ромелов штаб, а поручник Рој Кук шесторку која ће пресећи телефонске и телеграфске везе код Кирене. Лејкоков задатак био је да недалеко од обале, у јарузи оивиченој шипражјем, са једним водником и два командоса обезбеђује одступницу, чува залихе и, буде ли среће, дочека остале командосе уколико се искрцају.

У осам ујутру следећег дана Кизова група кренула је козјим стазама за арапским водичем, кога је обезбедио Хејзлден, у правцу виса Џебел ел Ахдар. Ледена киша пратила их је следећих 48 сати. Седамнаестог новембра ујутру, мокри, промрзли и исцрпљени командоси су се коначно нашли пред Беда Литоријом. У смрдљивој пећини у којој су се крили непоправљиво оптимистички расположен Роџер Киз изразио је мишљење да је пасје време у неку руку прави благослов: пружиће им савршен заклон за њихов ноћни напад на Ромелов штаб.

Киз, наравно, није имао појма да је Ромел последњи пут крочио ногом у зграду некадашње полицијске станице у Беда Литорији пре скоро три месеца. У том тренутку штаб Пустињске Лисице налазио се неколико стотина километара источније, у Ђамбуту. У згради коју су британски командоси намеравали да заузму на препад сада се налазило седиште начелника интендантске службе Афричког корпуса.

Ван сваке сумње је да Ромел и седиште интендатуре нипошто нису за поређење, али је успешан напад на ову кућу и даље могао да буде и те како значајан за Британце.

У бело окреченој двоспратници налазио се архив позадинске одбране Афричког корпуса. Њено уништење пред сам почетак планиране британске офанзиве могло је да изазове хаос у снабдевању немачких одбрамбених снага.

Невоља је била у томе што потпуковник Киз и његови командоси нису успели чак ни у овоме.

Порука је стигла прекасно

Колико да иронија буде већа, Енглези су 17. новембра ухватили немачку поруку из које су сазнали да се Ромел уопште не налази у Африци. Његов повратак био је предвиђен за 18. новембар, а генерал-пуковник се у том тренутку налазио у Риму где је имао заказан састанак са Мусолинијем и где се у друштву фрау Ромел спремао да прослави педесети рођендан. Порука је сместа прослеђена у северну Африку, али прекасно што се тиче командоса потпуковника Киза.

Неколико минута пре поноћи светла у згради некадашње префектуре у Беда Литорији су се погасила. Двадесет и пет официра и административно особље интендантске службе Афричког корпуса дисциплиновано је полегало у кревете.

Неколико тренутака касније потпуковник Киз и његов заменик капетан Робин Кембел повели су командосе према улазу у зграду. Немачки и британски извештаји о даљем току догађаја потпуно су супротни у неким појединостима, али не што се тиче крајњег исхода акције. Ван сваке је сумње да је потпуковник Џефри Киз убијен, а капетан Робин Кембел тешко рањен у ногу већ у првим минутима налада. Командоси су тако у рекордном року остали без командног особља. (Кембел је крај рата дочеко у логору у Италији).

Такође је сасвим извесно да је друга група командоса покушала да истовремено провали у зграду кроз стражња врата и да је у томе била спречена колико непријатељском паљбом толико и буретом воде подупртим орманчетом за картотеку. Другим речима, једно буре и једно орманче делили су командосе од архива главног штаба немачке интендантске службе. Заслуга за то у потпуности припада старијем воднику Алфонсу Хиршу, односно нелагодности коју је код њега изазивала помисао да спава поред незакључаних врата.

У недостатку кључа и резе старији водник Хирш је сваке вечери лично подизао барикаду која му је омогућавала да спокојно оде на починак. Тако је, нехотице, Енглезима одузео могућност да бар привремено онеспособе Ромелову позадинску службу.

Четврти покушај

Према мерилима која важе у рату, ни људски губици ни штета нанета Немцима у Беда Литорији нису били вредни помена. Погинула су четири немачка војника. Поред штете у самој згради, командосима је још једино пошло за руком да униште генератор надомак куће.

Потпуковник Џефри Киз посмртно је одликован Викторијиним крстом, највишим британским орденом за храброст.

Поручник Рој Кук и његових шест командоса успели су да пресеку линије непријатељских комуникација, али су при повлачењу заробљени.

Два дана је невреме онемогућавало сваки покушај „Торбеја" да покупи преостала двадесет и два командоса и пуковника Роберта Лејкока. Другог дана око поднева јаругу у којој су се крили опколили су Немци и Италијани. Лејкок је наредио људима да се разбију на мање групе и покушају да се пробију кроз обруч.

Неке пре, неке касније, Немци и Италијани похватали су све командосе изузев двојице.

Двадесет и петог децембра 1941. године на истурене положаје наступајуће британске армије дотетурале су се две сподобе у униформама за које се тек на други поглед могло утврдити да су британске. Били су то пуковник Роберт Лејкок и деветнаестогодишњи Џек Тери, једини који главом или слободом нису платили учешће у промашеној мисији да се убије Пустињска Лисица.

Три године касније, јула 1944, један капетан британске авијације спустио се падобраном у северну Француску, недалеко од новог Ромеловог штаба у Шато д ла Рош-Гијону. Баш као ни Џефри Киз пре њега, ни капетан није могао да зна да Ромел није тамо где му је речено да ће бити. Генерал је лежао у болници недалеко од Париза тешко рањен у нападу савезничког ловачког авиона на његов аутомобил.

Месец дана касније Ервин Ромел је извршио самоубиство због учешћа у неуспелој завери да се убије Хитлер.

Мина Илић

ОВО МОЖДА НИСТЕ ЗНАЛИ О...

ЖИВОТИЊАМА

ГАЛЕБОВЕ НАОЧАРИ ЗА СУНЦЕ

Многе животиње свет око себе виде потпуно другачије од нас зато што су им очи и остала чула прилагођени начину живота и потребама.

Змије зване јамичарке могу да виде нешто што ми не можемо – инфрацрвене зраке, то јест топлотна зрачења која испушта сваки живи створ. Ове опасне отровнице, има их око шездесет врста, претежно са америчког континента, добиле су име по јамицама смештеним између ноздрва и очију са обе стране лица. Најпознатији представници, звечарка и пегуша, на пример, у свакој од тих јамица имају око 15.000 ћелија осетљивих на топлоту. Оне омогућавају змији да одреди правац и удаљеност плена, чак и у потпуном мраку, само захваљујући топлоти тела будуће жртве. И питони имају слично, али не тако изоштрено чуло. Код њих су јамице смештене око уста.

Морске птице, као галебови и морске ласте, природа је обдарила неком врстом наочари за сунце. Наиме, њихова мрежњача садржи сићушне капљице црвенкастог уља ко-

ЛОШ

Нова компјутерска игра: изградите свој град

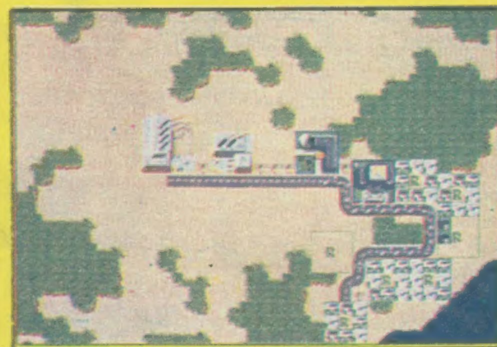

Град мора споро да се развија. Како је изгледао у почетку, 1909, кад је играч почео да га гради и 18 година касније.

је ствара танак провидан заклон, слично стаклу наочара, и тако штити од јаког блеска таласа и сунца.

Мишар, орао и остале птице грабљивице морају да имају изузетно добар вид како би са висина уочили мале животиње на земљи. У средишњем и најосетљивијем делу ока мишар има око милион видних ћелија на једном квадратном милиметру, што је два пута више него код човека. Зато је слика коју ове птице виде много оштрија и јаснија од наше.

Мачка – Иако слабо разликује боје и околину углавном посматра у црној, белој и сивој боји, одлично види у мраку захваљујући слоју кристалина у мрежњачи који јој омогућава да упија педесет одсто више светлости него људско око. Дању се мачкине зенице скупе у облику неког прореза како би пропустиле што мање светлости.

Лигње и хоботнице имају очи веома сличне људским, у понечем чак и савршеније. И ови бескичмењаци имају рожњачу, сочиво, зеницу, мрежњачу, исто као и човек, али за разлику од њега они разазнају поларизовану светлост. Немају ни слепу мрљу јер очни нерв који повезује око и мозак пролази одмах иза мрежњаче, а не испред ње као код човека. Поред тога, ови главоношци у делу ока где је вид најоштрији имају двапут више видних ћелија од човека. Дакле, могу да уоче неке појединости које ми не видимо, што је велика предност у морским дубинама.

Пчела види ултраљубичасте зраке невидљиве људском оку. То овом инсекту омогућава да уочи посебне знакове на латицама цвећа који јој показују пут до нектара и полена. Захваљујући овој способности ока, пчела види сунце и кад је облачно па тако налази пут до кошнице.

Паукови углавном имају девет једноставних очију смештених на врху главе. Неке врсте, рецимо паук скочац који се баца на свој плен а не чека га у мрежи, имају два предња ока боље развијена од осталих. Захваљујући њима у стању су да тачно одмере раздаљину до своје жртве.

Лептири, као и многи одрасли инсекти, имају сложене очи састављене од много појединачних. Вилин коњиц има их чак 28.000! Свако окце има своје мини-сочиво тако да инсекти виде предмете као неки мозаик или као титраве светлосне тачкице, нешто попут лоше слике на телевизору. Ове бројне очи нису у стању да добро изоштре слику, али зато примећују сваки, па и најмањи, покрет. Гусенице су у стању да гледају кроз кожу. Када им се покрију очи, ова створења и даље одлично разликују светлост и таму, што је доказано у многим опитима.

В.М.

Вучји паук из јужне Африке на врху главе има укупно осам очију које му омогућавају да истовремено види у свим правцима.

ИЛИ ДОБАР ГРАДОНАЧЕЛНИК?

Сами одређујете колико ће бити становника, како и где ће становати, да ли ћете им загађивати ваздух неком индустријом или ћете их окружити зеленилом паркова. Могућности су велике

Да је изазов постати самозвани градоначелник измишљеног града доказује компјутерска игра која се појавила недавно. Створена је у радионици „Максис софтвер" из Лафајета у Калифорнији и зове се „Сим сити" (сим-улирани град).

Игра има два упоредна програма. Први омогућава играчу да изгради свој град од самог почетка, на голој ледини. На њему је да одлучи у ком ће се делу налазити стамбена четврт и како ће она изгледати, односно да ли ће своје становнике сместити у породичне куће или солитере. Сходно броју грађана играч ће, то се подразумева, морати да гради саобраћајнице, мостове, гараже, да озелењава град, подиже индустријска постројења.

Да све не би било сувише једноставно, ту је и онај други програм који је, на неки начин, мозак града. Вил Рајт, идејни творац овог програма, радио је на њему пуне три године. У тај упоредни програм уградио је све податке од којих зависи да ли ће град доживети процват. Дакле, тај „мозак" ће све време надзирати да ли се „Сим сити" сувише брзо шири, да ли је обезбеђена потпуна заштита становника и њихових домова, колика је могућност загађења, једном речи – уколико играч претера са жељама, његов град ће се убрзо претворити у аветињски. Draж игре и јесте у томе да играч добро размисли о сваком потезу јер ће, у противном, доћи до распада система а да он тога неће ни бити свестан. Други програм ради све време у потаји и купац неће моћи нити да га избрише, још мање да га – надмудри.

Да је „Сим сити" више од игре сведочи и Тод Бреши, човек који је у Управном одбору Сан Франциска и већ годинама учествује у његовом планирању.

– Лепота овог програма је у томе што се све одвија као у (правом) граду и једна мала грешка може лако да га уништи. Играч постаје свестан да није лако држати све конце и да не сме да брине само о својој кући и свом дворишту, што је углавном особина свих нас.

Иначе, „Сим сити" се на тржишту појавио без потписа „образовна игра" јер су оне, време је показало, углавном непривлачне. Програми „Бостон после нуклеарне катастрофе 2010", „Хамбург 1944. после бомбардовања", „Детроит уништен криминалом 1972" нису се показали као занимљиви, било је мало купаца. Људи воле да игру сами започну и доведу до краја.

А крај може да буде и насилан. Има и играча који саграде град и намерно га униште – уживају у призору да га разори земљотрес, велика поплава, нуклеарна експлозија, торнадо... Доказ више да нас има разних. Неко гради, неко разграђује.

За сада је овај програм прилагођен компјутерима „Мекинтош", „Комодор 64", „Амига", а ускоро ће бити и за „IBM PC" и њему сличне рачунаре. Већ се користи и у наставном програму планирања градова на универзитетима Стенфорд, Беркли и на Аризона државном институту.

– Чујем да људи, заједно с породицом или пријатељима, проводе сате и сате пред екраном – каже Вил Рајт. – Свађају се, договарају шта ће саградити и да ли је то добро или не. Очигледно, свако од нас има у глави неки свој замишљени град.

В. С.

НОВОСТИ ИЗ АРХЕОЛОГИЈЕ

ФАРАОН БАДЕМАСТИХ ОЧИЈУ

Док наши стрипски јунаци професор Мортимер и капетан Блејк трагају за тајном Велике пирамиде, воде Нила открилe су неке тајне храма у Луксору

Кипови су лежали у плитком гробу један поред другог као да се узајамно теше. Иако су стари преко 3000 година, на глаткој каменој површини једва да се назире покоја огреботина, а хијероглифи су потпуно јасно уклесани. Лепо исклесано лице богиње Јунет има благ осмех, као египатска Мона Лиза. Фараон Аменофис III гледа суверено држећи у левој руци званични државни документ. Фараон Херемхеб, један од његових наследника, клечи и у свакој руци има по вазну. Сви ови кипови откривени су сасвим случајно под Луксорским храмом, у Долини краљева, а археолози су их одмах ягогласили за највеће египатско археолошко откриће овог века. „То су права ремек-дела", тврди Сејед Тафик, руководилац Организације за египатске старине. „Музеј у Каиру чува више од сто хиљада ископина, али међу њима има свега шездесетак правих, уметничких дела. Широм Египта могу се наћи кипови, али овакве вредности свакако не", сматра Тафик.

Луксорски храм на обали Нила, око 700 километара узводно од Каира, једна је од највећих туристичких атракција. Археолози су мислили да је тамо све већ одавно откривено. Али воде Нила и одводних канала града Луксора продрле су под темеље храма и запретиле да поткопају редове складних стубова налик на трске папируса. Зато је одлучено да се стубови подупру како се не би срушили.

Крајем јануара ове године радници су почели да узимају узорке тла са песковитог терена. На око метар испод површине изненада су ударили у гранитну основу неке статуе. Даља ископавања открила су обрисе најзначајније скулптуре: фигуру од кварцита високу преко два метра која представља Аменофиса III, градитеља главног храма. Пошто је овај кип угледао светлост дана, хиљадугодишња прашина скинута је и са скулптуре фараона Херомхеба (1348–1320. пре н.е.), богиње Јунет, сто осамдесет центиметара високе црне гранитне фигуре бога Атума, као и са богиње Хатор, заштитнице жена, лепоте и љубави. Све оне настале су за време владавине Аменофиса III (1405–1370. пре н.е.) када је Египат имао утицај на већи део садашњег Судана, Сирије и Израела. То је био мирни градитељски период египатске историје када су подигнути и најлепши храмови. Ових пет статуа са фино исклесаним бадемастим очима, правилним носем и јасно израженим мишицама изражавају елеганцију и раскош тог времена.

А шта се са статуама касније збило? Највероватније је да су их, неколико стотина година пошто су исклесане, свештеници закопали да би их сачували од асирских армија које су освојиле Египат током владавине 25. династије и опљачкале древну египатску престоницу Тебу на чијем се месту данас диже Луксор.

Египатски археолози верују да у околини лежи још сличних статуа и зато се истраживања и ископавања настављају.

Ве. М.

БЛИСКИ СУСРЕТИ АСТРО-ВРСТЕ

ИЗВУКО

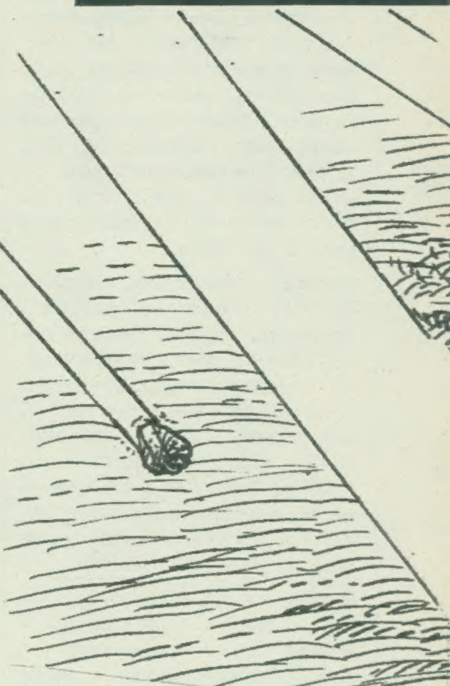

Марта ове године астероид 1989 FC промашио је Земљу за длаку. Невоља је што ће нам се приближити још два пута и што би 2015. могао и да нас погоди

Где сте били у ноћи 23. марта? Изашли сте негде или сте седели код куће? Ма шта да је одговор, сигурно је да нисте ни слутили колико сте близу озбиљне опасности. Док сте ви, онако блажено необавештени, радили то што сте радили, велики астероид прошишао је крај Земље и то на раздаљини мањој од било ког другог небеског тела у последње 52 године.

Да је та громада камења и гвожђа којим случајем погодила Земљу, разорна енергија удара била би равна снази хиљаду хидрогенских бомби. Погинули би милиони. Да је астероид пао у неки океан, изазвао би таласе високе на стотине метара.

Тако рећи директан погодак

Пре него што вас са задршком ухвати паника, требало би да знате да је у космичким размерама појам „блиског сусрета" врло релативан. На најмањој удаљености од Земље, астероид се налазио на растојању од 720 хиљада километара или, колико да ствари буду јасније, отприлике на растојању два пута већем од оног између Земље и Месеца. И поред свега, по астролошким мерилима био је то тако рећи директан погодак. Од 1937. године када је крај нас, отприлике на истом растојању, прошишао астероид Хермес пречника око 800 метара, ниједно небеско тело није нам се до ове године тако претећи приближило.

Астероид назван 1989 FC први је открио професор геологије Хенри Холт са Универзитета Северне Аризоне и то крајем марта, пошто нас је 1989 FC већ увелико промашио и на путањи безбедној по нас удаљавао се од Земље. Холт је астероид открио из опсерваторије у Паломару у Јужној Калифорнији у току рутинског трагања за астероидима. Према његовој процени, 1989 FC по величини припада категорији Хермеса, али се један број астронома не слаже с њим. По њима је далеко вероватније да се ради о патуљку пречника не већег од 90 метара.

Чак и уколико је ова друга процена тачна, никоме не би било пријатно да му је 1989 FC којим случајем бупнуо у башту. Астероид пречника 90 метара који о Земљу удари брзином од око 80.000 километара на час створио би кратер пречника километар и по или више, дубок стотинак метара. Сасвим довољно да разори бар овећи градски кварт.

Јесте да нас је 1989 FC промашио, али астрономи предвиђају да ће се вратити. И он, као и Земља, кружи око Сунца с тим што му је за то потребно око 386 уместо 365 дана. Две ствари су сигурне: да ћемо се следећег априла поново срести и да ће тада 1989 FC крај нас проћи на већој раздаљини него у марту. Уколико сте одахнули, мало сте пожурили. Астероид 1989 FC са Земљом ће се поново срести 2015. године, а тада би ствар могла да буде и те како опасна.

СМО СЕ ... ОВОГ ПУТА

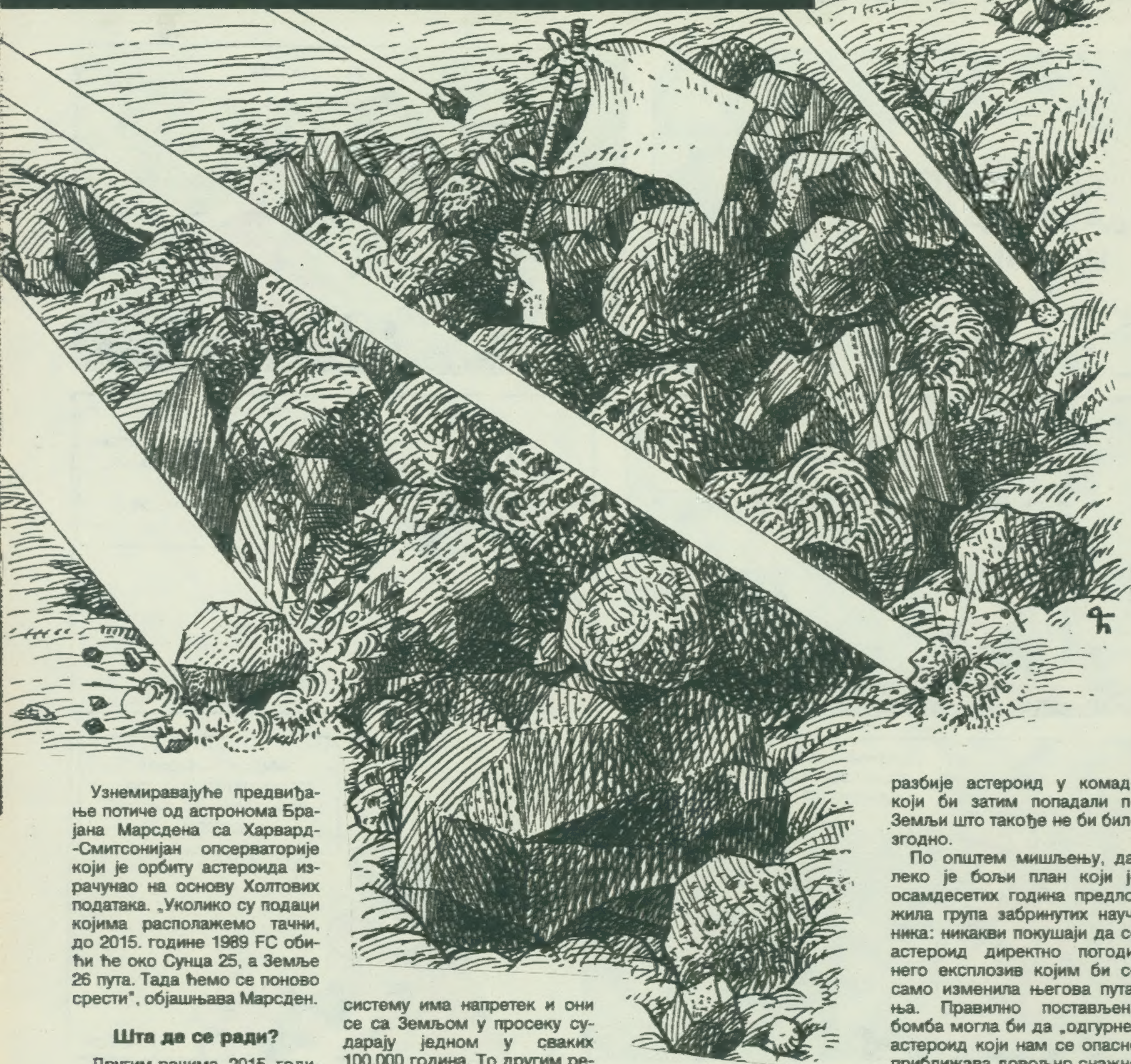

Узнемиравајуће предвиђање потиче од астронома Брајана Марсдена са Харвард-Смитсонијан опсерваторије који је орбиту астероида израчунао на основу Холтових података. „Уколико су подаци којима располажемо тачни, до 2015. године 1989 FC обићи ће око Сунца 25, а Земље 26 пута. Тада ћемо се поново срести", објашњава Марсден.

Шта да се ради?

Другим речима, 2015. године могло би да нам се догоди следеће: или ће 1989 FC налетети на нас или ће нас, што је ипак далеко вероватније, опет за длаку промашити. Но, чак и ако 1989 FC никада не удари о Земљу, сасвим је сигурно да пре или касније неки други астероид хоће. То се, уосталом, већ толико пута дешавало у прошлости да би површина Земље била изровашена као Месечева да није „козметичких захвата" ерозије.

Астероида чији пречник износи 800 метара у Сунчевом систему има напретек и они се са Земљом у просеку сударају једном у свиких 100.000 година. То другим речима значи да би неки астероид могао да налети на нас тек за хиљаду људских живота – или до краја ове недеље.

Колико да нам буде теже, треба имати у виду и заиста велике астероиде – оне масе камења и гвожђа пречника од 8 или 16 километара који на Земљу налете сваких 10 или 100 милиона година. Ако су астероиди величине 1989 FC разлог за забринутост, циновски би могли да униште читаву планету. Научници верују да је пре 65 милиона година један такав астероид (или комета отприлике исте величине) потаманио диносаурусе.

Диносаурусима више нема спаса, ал' шта ми да радимо? Има ли начина да избегнемо сударе с астероидима и кометама? Можда и има. Могли бисмо, рецимо, да их гађамо мањом нуклеарном бојевом главом. То предлаже Алан Харис са чувене „Џет пропалжн" лабораторије из Пасадене у Калифорнији. Предлог има једну ману. Постоји могућност да бојева глава само разбије астероид у комаде који би затим попадали по Земљи што такође не би било згодно.

По општем мишљењу, далеко је бољи план који је осамдесетих година предложила група забринутих научника: никакви покушаји да се астероид директно погоди, него експлозив којим би се само изменила његова путања. Правилно постављена бомба могла би да „одгурне" астероид који нам се опасно приближава довољно снажно да га скрене с путање судара. Невоља је једино у томе што и овај план има једну зачкољицу.

Велико је, наиме, питање хоћемо ли имати довољно времена да се припремимо за долазак астероида. С онима какав је 1989 FC може се, у најбољем случају, рачунати с једним даном претходног упозорења. Другим речима, најпаметније што човек може да уради кад су у питању астероиди јесте да о њима једноставно не мисли.

М. Илић

Илустровао: Растко Ћирић

DIK BROWNE ХОГАР СТРАШНИ

AÉRONAUTIQUE
ESPACE
1989

38e salon
international de Paris
LE BOURGET 9 AU 18 JUIN 89

ЕКСКЛУЗИВНО ИЗ ПАРИЗА:

ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

НА НАЈВЕЋЕМ САЈМУ АВИОНА

ЕКСПЛОЗИЈА ГЛАСНОСТИ

Одавање војних тајни, акробације које заустављају дах, смрт избегнута за длаку и много лепих и убојитих летелица – најкраћи је рапорт са Буржеа!

„СУ 28": двоседа верзија авганистанског „ратника" „СУ 25"

Панорама највеће изложбе авиона на свету. У првом плану је „Аерофлотов" „тупољев ТУ 204", а иза њега је „антонов АН 225".

Почетком јуна сваке непарне године у Паризу се одржава највећа изложба авиона на свету. Кажемо највећа јер има још двадесетак сличних, али ниједна не може да се похвали присуством чак 1600 компанија из 34 земље света које су изложиле 200 авиона и хеликоптера.

Бурже '89. остаће запамћен по наступу Совјетског Савеза: Организатор сајма, Удружење француских произвођача ваздухопловне технике GIFAS, побринуо се да у земљу Гала доведе практично сав програм чувеног совјетског произвођача авиона „Сухој".

„СУ 27" је стигао!

„Сухој СУ 25" је једносед ловац бомбардер који је доживео ватрено крштење у Авганистану. Авион је на том герилском ратишту био на великим мукама и искуства која су његови конструктори извукли

„МиГ-у 29" отказао је мотор

из бројних борбених акција против герилаца не могу да се пореде са америчким искуствима из Вијетнама, иако су и тамо герилци Вијетконга били на земљи, а амерички ловци бомбардери у ваздуху. Разлог је једноставан: у Индокини герилци нису користили противавионске ракете земља–ваздух са инфрацрвеним навођењем типа „стингер", „SAM 7" или „блоу пајп". Шездесетих година тако нешто још није постојало.

Међутим, за време боравка совјетских трупа у Авганистану Американци су, преко Пакистана, авганистанаким муџахединима навелико слали „стингере" који су скидали како МИГ-ове и „сухоје", тако и путничке авионе – као врапце.

„Забавник" је у Буржеу разговарао са Михајлом Симоновим, шефом „Сухојевог" конструкторског бироа у Москви. Он тврди да су авиони „СУ--25" успешно трпели поготке устаника зрнима калибра од 7,62 мм до 25 мм. О искуствима са америчким, тј. устаничким, „стингерима" Симонов нам је рекао да су – „занимљива и корисна". И не баш весела – додали бисмо.

У облику двоседа „СУ 25" је „СУ 28". „Сухој СУ 26 М" није ни издалека опасан као „СУ 25" и „СУ 27". У питању је спортски, акробатски авион задивљујућих маневарских особина. Можемо готово да тврдимо да је то најбољи авион те класе на свету. Занимљиво је да је цео израђен од композитних материјала, који су чвршћи а тридесетак посто лакши од алуминијума, па је то коначан доказ да и Совјети располажу модерном технологијом за њихову израду.

„Сухој СУ 27" највише су прижељкивали организатори Буржеа '89. Радости људи из GIFAS-а није било краја када је коначно дотакао писту у француском главном граду, јер се до последњег тренутка није знало да ли ће се убиствени „СУ 27" појавити.

Тренутак пред пад „МиГ-а 29": авион пада као камен пошто му је отказао један од мотора. Пилот Анатолиј Квочур већ је искочио (лево) и испод њега се види избачено пилотско седиште К–36Д.

У Паризу је „СУ 27" био разголићен до краја. Постао је највећа атракција изложбе, јер га широке народне, новинарске и генералске масе нису никада виделе голим оком у природној величини. Додуше, Руси су објавили неке његове нејасне слике направљене негде над Далеким истоком и то је било све – до појаве на Буржеу.

Кобре и звона

А на Буржеу је шеф пробних пилота „Сухојевог" конструкторског бироа Евгениј Фролов приказао потпуно нову, до тада такође невиђену, акробатску фигуру „кобра" која подсећа на скокове змије кад напада жртву. Никоме није јасно како је „СУ 27" успео да изведе „кобру" кад нема моторе са векторисаним (усмереним) потиском. Такве моторе имаће нова генерација америчких ATF (Advanced Tactical Fighter) борбених авиона о којој се, за сада, готово ништа не зна.

Уз то је „СУ 27" извео и фигуру „звоно" која је први пут виђена прошле године у Фарнбороу са авионом „МИГ 29" у главној улози. Да подсетимо: „звоно" се састоји у томе да пилот авиона у пењању потпуно одузме гас због чега се летелица (без потиска) под инерцијом креће све спорије да би у једном тренутку буквално – стала у ваздуху!

После тога следи нови шок, јер авион креће, што је и могло да се очекује, уназад – ка земљи. После кратке вожње „у рикверц" кроз ваздух пилот исправља нос авиона, додаје гас и наставља хоризонталан лет. Руси су читав овај маневар измислили како би показали одличну покретљивост и аеродинамичност „МИГ-а 29", а то им је, очигледно, пошло за руком и код „сухоја СУ 27". Овај други је, наиме, изводио у Буржеу „звоно" од којег се ледила крв у жилама, јер је пропадао уназад бар две своје дужине. А то је сигурно двоструко више него код „МИГ-а 29".

Удар „МиГ-а 29" о тло: ватрена лопта гута скупи авион, а поред ње се склапа купола падобрана испод које је Анатолиј Квочур.

Ниједан од западних авиона класе „МИГ-а 29" и „СУ 27" (а то су: F-14, F-15, F-18, „мираж 2000", торнадо"...) није ни покушао да на изложби у Буржеу изведе нешто што би макар мало личило на „звоно" или „кобру", тако да су у летачком програму Совјети показали убедљиву надмоћ на овогодишњем, 38. светском салону авиона.

Поред тога, „СУ 27" је једини ловац пресретач на свету са незамисливо великим долетом (за ту врсту авиона) од 4000 км. То подразумева и огромну запремину унутрашњих резервоара од чак 10 тона керозина...

Уопште „СУ 27" је прича за себе, а пошто смо у Паризу имали среће и видели и чули о њему више од осталих, ту причу ће „Забавник" детаљно, и уз одавање многих совјетских „војних тајни", испричати у једном од следећих бројева.

Следећу представу су, додуше нехотично, опет приредили Совјети. Ни мање ни више, али на демонстрационом лету им се – срушио авион! И то који – чувени „МИГ 29" под командом прослављеног пробног пилота Анатолија Квочура! Не, није се то догодило док је изводио опасно „звоно", већ при лету на минималној брзини и под великим нападним углом. То је маневар који у свом летачком програму имају сви борбени авиони, а тест је врло једноставан: што спорије лети, ловац или ловац бомбардер је – бољи.

Елем, тај део летачког програма обично се изводи на малој висини, па је то на неких 150 метара изнад тла радио и Квочур на свом првом лету првог дана изложбе. Али, један од два мотора једноставно је стао, авион је изгубио потисак и суноврати о се. Како је био на малој висини, пилоту није пошло за руком да другим мотором „извуче" летелицу, па му је преостало само да се катапултира, заједно са седиштем, из

Анатолиј Квочур

авиона који је падао као камен. Ужасна експлозија прогутала је, тренутак касније, његов лепи „МИГ 29", први пример(ак) совјетске политике „гласности" на небу.

„Фортуна" која живот значи

Систем за спасавање пилотских живота у совјетским борбеним авионима новије генерације зове се симболично – „фортуна". Главни део „фортуне" на „МИГ-у 29" је

пилотско седиште типа К-36Д. Оно се избацује помоћу мале ракете потиска 630 кг. Опремљено је кисеоником који омогућава пилоту да се не угуши ако се „испали" на великој ви-

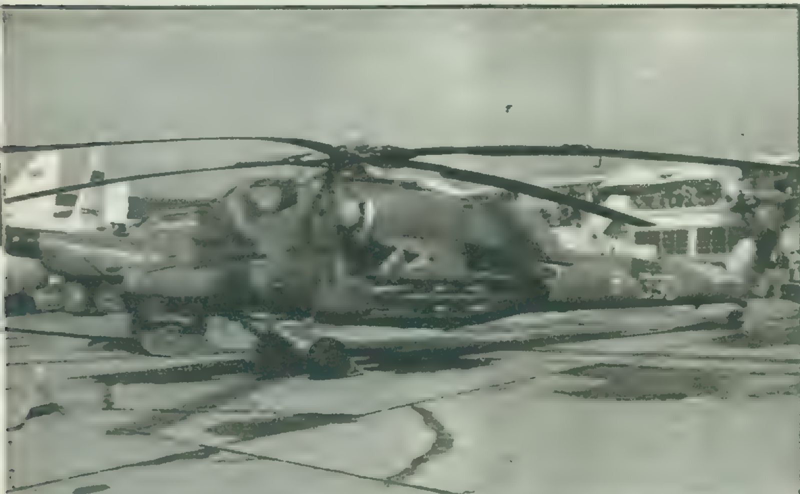

Разоткривени хеликоптер „МИ 28": совјетска убиствена конкуренција смртоносном америчком „лачу АН 64"

сини. На пример, произвођачи тврде да К-36Д може да спасе летача који се катапултирао на чак 25 километара висине. То је прилично опасан подухват са бројним техничким зачкољицама које могу човеку да дођу главе. Преостаје нам да конструкторима „фортуне" верујемо на реч.

Они даље тврде да човек остаје везан за седиште све док се не спусти на висину од 5 км када се К-36Д аутоматски одваја и при том отвара падобран на леђима пилота. Наравно, ако се удес догоди на малој висини, одвајање седишта и пилота дешава се одмах по катапултирању.

Сироти Квочур је, наравно, све то преживео. Прилично бледуњав, појавио се на конференцији за штампу пет дана после рушења авиона. У међувремену је био у болници пошто се при доскоку мало угрувао. Иначе, Руси су ту конференцију за новинаре уприличили на необичном месту – у трупу највећег авиона на свету „антонова АН 225" о којем је „Забавник" недавно писао.

После спасавања главе уз помоћ „фортуне" и К-36Д Анатолиј Квочур је одмах постао, по позиву, почасни члан једног необичног клуба. Наиме, чланови тог клуба су борбени пилоти којима је живот спасло катапултирајуће седиште „Мартин-Бејкера", најпознатијег произвођача пилотских седишта која се уграђују у већину западних борбених авиона.

„Мартин-Бејкер" продаје своја седишта и Југославији, а ми их уграђујемо у „орлове" и „супер галебове". У том необичном клубу има, са Квочуром, 5836 чланова!

За неупућене – податак вредан пажње, јер то значи да војни авиони широм света падају много чешће од цивилних. Али, и то је посебна и дуга прича коју ће вам „Забавник" једном испричати.

Следеће изненађење Совјети су приредили, овог пута планирано, првог дана десетодневне изложбе. Из утробе транспортног авиона „АН-22" извукли су борбени хеликоптер „МИ 28". Кажу да постоје још две пробне летелице тог типа, али су остале у СССР-у. У питању је хеликоптер који је до појављивања у Паризу био совјетска врхунска војна тајна. Никада се нигде није појавила ни слика „МИ 28", што значи да се, за разлику од „СУ 27", није знало ни како изгледа а камоли какве су му могућности.

А онда шок – на изложби у Буржеу могли сте да га сликате и пипкате до миле воље, да га видите како лети, које моторе има, какво наоружање и опрему... Тако су Руси одали своју војну тајну на најгласнији могући начин.

Оно што се прошле године у Фарнбороу само наслућивало ове године у Паризу коначно је и потврђено. СССР је почао да размишља на западни начин када су у питању војне тајне. Оно што је годинама безразложно скривано од погледа своје и светске јавности биће у најкраћем року представљено на најбољи могући начин, а „звона" и „кобре" то потврђују.

Изложбе авиона широм света сјајна су прилика за то, с обзиром на огромну количину до сада скриваног, сасвим је извесно да ће престројени и гласни Совјети још дуго, дуго година бити, не само црвене, звезде на небу.

Александар Павић
Милан Мицевски

ЖИВОТНИ РЕД ПРВЕНСТВА

Добро је познато да Американци обожавају статистике и различите упитнике. Недавно је направљена анкета с једним јединим питањем: „Шта вам је најважније у животу?" Знате ли шта су Американци ставили на прво

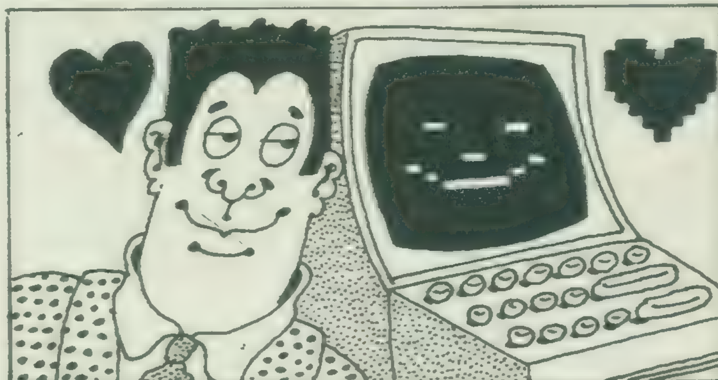

место? Од 600 породица већина је рекла да су им најважнији њихови кућни рачунари и компјутерске игре. Затим је 57 одсто написало да не би могли да живе без кухињских електричних апарата, посебно микроталасне рерне. Следећа је телефонска секретарица, а сваки трећи је одговорио да му је стало да свом детету обезбеди средства за добар колеџ.

На крају, не и последње по важности, треба рећи да је ових 600 породица изабрано према материјалним могућностима, све су то људи чији су годишњи приходи преко 60.000 долара. Мислимо да анкети и није неопходан коментар ■

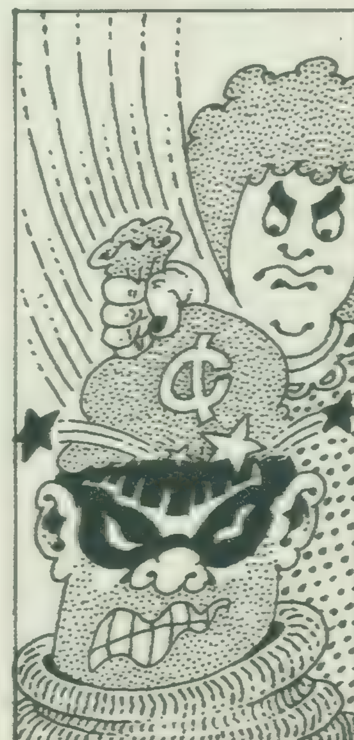

ЕПИЛОГ ПЉАЧКЕ: ЛОПОВ У БОЛНИЦИ

Пљачкаш прилази благајници с пиштољем у руци и марамом преко лица (класика) и каже: „Предај ми сав новац!" Догађај се одиграва почетком ове године у Дајмондејлу у америчкој држави Мичиген. Сели Далман, благајница, хладнокрвно узима боцу напуњену новчићима од једног цента, тешку више од десет килограма и баца је Џону Билејлу, лопову, у главу. Епилог: Џо пада онесвешћен, стиже хитна помоћ и пребацује провалника у болницу. Дијагноза – потрес мозга. Џо Билејл је условно кажњен због неуобичајених околности, док је благајница пуштена. Она је, у крајњој линији, само вршила своју дужност ■

Илустровао: Љубомир Милојевић Љубац

ЖЕНЕ КОЈЕ СУ ПОСТАЛЕ ЛЕГЕНДА

САРА, ВЕЛИКИ ЗАПАД

Привлачила је пажњу својим дивовским стасом, понашала се као права амазонка, а командант америчке војске у рату с Мексиком тврдио је да је била један од његових најбољих војника

Била је огромна, виша од два метра. Имала је срце лава, у биткама се тукла жестоко, али је умела да покаже и велику нежност према болесним или рањеним војницима. Њена оданост генералу Тејлору била је безгранична.

Звали су је: Велики Запад. То име је било познато свим војницима дуж тексаско-мексичке границе. Привлачила је пажњу својим дивовским стасом и чудновато зеленим очима чији је поглед ретко ко могао да издржи.

Генерал Закери Тејлор, командант америчке војске у мексичком рату и будући председник САД, тврдио је да је Велики Запад била један од његових најбољих војника. А „плаве блузе" Седмог пешадијског пука, где је ова жена била праља, необично су је волели и поштовали.

Право име било јој је Сара Боргинз. Пореклом чак из Мисурија. Како је и зашто дошла у Тексас, никада се није сазнало. Пешадијском пуку придружила се као жена једног од војника. Правило је било да војничке жене морају нешто да раде у логору. Сара је одлучила да буде праља.

Убрзо је цео логор схватио да с њом нема шале.

Коме си ти звиждао?

Једног сунчаног зимског јутра неколико војника се излежавало на сунцу када је крај њих прошла ова громада од жене. Угледавши је, један од њих није могао да се обузда па је зазвиждао за њом.

Огромна жена нагло се окренула. Брзином разјареног лава зграбила је несрећника за врат и једном руком, као од шале, подигла га увис а онда прилепила за зид дрвене бараке.

Човек се копрцао хватајући ваздух док су Сарине зелене очи севале од беса.

– Коме си ти звиждао? – урликнула је уносећи му се у лице.

Војник је најзад успео да промуца:

– Части ми, госпођо, нисам мислио ништа лоше... Никада више нећу... Кунем се...

Држала га је у том положају још неколико тренутака, а онда га нагло пустила. Војник је свом силином треснуо о земљу.

Тако је војска упознала Сару Боргинз, будућу легенду мексичког рата. Убрзо је стекла и надимак: Велики Запад. С поносом га је прихватила.

Када је генерал Тејлор кренуо на границу, на реку Рио Гранде, с војском је, раме уз раме, марширала и она.

Код Ароја, са супротне обале, мексичка војска је отворила ватру на Тејлорове трупе.

Велики Запад је, попут ветра, упала код генерала, салутирала као прави војник и затражила дозволу да је пусти да сама пређе преко реке. Зачас ће, рекла је, уништити непријатељске стрелце.

– Збрисаћу из до последњег. И то сама! – уверавала је генерала.

Није сумњао у њене способности, али је задатак ипак поверио једном официру и групи војника.

Но, ни Велики Запад није лако одустајала. Кришом се, под окриљем мрака, умешала међу војнике и борила се све док мексички стрелци нису били отерани. У тој борби погинуо јој је муж а она је својом храброшћу заувек освојила срца америчких војника.

Пораз добровољаца

Неколико дана касније, када се војска улогорила у тврђави Браун на реци Рио Гранде, баш преко пута познатог града Матамороса, Мексиканци су почели напад топовском паљбом.

Било је то у време доручка. Сара је помагала осталим женама у кантини. Чим су гранате почеле да фијучу, жене су се разбежале. Остала је само Сара и наставила мирно да послужује.

Официри су се, додуше, врпољили на столицама, презнојавали се, али – остали су да седе. Једноставно, било их је срамота да беже у заклон, док Сара сталожено ради свој посао. Чак су после доручка морали да попију и кафу коју им је послужила, док им је ђулад звиждала изнад глава.

Напад је потрајао недељу дана, а официри су се за то време трудили да на све оброке долазе редовно. Неустрашива жена уливала им је храброст својим понашањем. Кувала је и послуживала их као да се ништа не догађа а већ је пола тврђаве било разорено.

Када је генерал Тејлор наставио освајање Мексика, Велики Запад је и даље била с његовом војском.

У граду Буена Виста направила је неку врсту болнице за војнике трудећи се да им пружи сву удобност и негу. У близини се водила велика битка а она је сваки час одлазила до места најжешћих борби, тражила рањенике и на рукама их преносила до своје болнице.

Некако у то време Мексиканци су успели да у једном нападу потисну добровољце из Индијане. Један од њих успео је да се пробије до Сарине болнице. Полумртав од страха улетео је и у даху испричао:

– Тејлор је поражен. Уништени смо. Морамо брзо да се повучемо!

Велики Запад је полако спустила послужавник на најближи сто, окренула се полако према војнику и једним ударцем своје огромне песнице оборила га на под.

– Лажовчино! – загрмела је. – Нема у Мексику довољно Мексиканаца који могу да униште Тејлора. Да те више нисам чула да шириш такве лажи, иначе ћу те испребијати до смрти!

И заиста, вест о поразу добровољаца из Индијане никада није прешла праг Сарине болнице.

Заувек у Јуми

Када је 1848. потписан мир између Америке и Мексика, свим трупама је било наређено да крену у Калифорнију. Сара, међутим, није желела да се растане од војника. Већ су били постројени да крену када се појавила на коњу и дојахала до генерала Тејлора.

– Дозволите ми да и ја кренем с вама.

– Жао ми је – одмахнуо је генерал главом. – И сама знаш правила: са нама можеш једино ако си жена војника.

Велики Запад је само отпоздравила, нагло окренула коња и упутила се дуж постројених трупа узвикујући:

– Има ли неки добровољац да ме узме за жену?

Јавила су се тројица!

Велики Запад их је добро одмерила а онда изабрала Дејвиса. Био је најснажнији.

Судбина, ипак, није допустила овој изузетној жени да са војницима стигне у Калифорнију. Код Ел Паза се озбиљно разболела. Морала је да остане. Тада је добила чин почасног пуковника а убрзо и владину пензију коју јој је генерал Винфилд Скот издејствовао за све што је учинила за америчку армију.

Ту, у Ел Пазу, Сара је отворила мали хотел. Најдражи гости били су јој војници.

Када је 1866. године умрла, ова жена великог и храброг срца сахрањена је са свим војним почастима у тврђави Јума.

Заувек је остала са својим војницима.

Кен Антони

ЖИВОТ ПИШЕ ДРАМЕ

ДЕТЕ ЧУДА СПАС

Синди Данлоп је у инвалидским колицима дојурила до ивице базена. Ужаснута, видела је своју девојчицу како беживотно плута по површини воде. Могла је да уради само једно...

Синди се смејала враголијама које је изводила њена седамнаестомесечна кћерка Кајла са Крузером, псом расе кокер-шпанијел. Пошто је јутарње сунце, иако је био крај октобра, наговештавало још један пријатан јесењи дан над јужном Калифорнијом, одлучила је да изведе дете у башту.

Када је зазвонио телефон, у инвалидским колицима одвезла се до најближег телефона који се налазио у гаражи. Парализованог доњег дела тела, двадесетдеветогодишња Синди Данлоп већ је 12 година била везана за колица. Удаљивши се из баште само десетак метара, није могла ни да претпостави да ће Кајла, лудирајући се с Крузером, доћи до базена.

Док је телефоном ћаскала с неком пријатељицом, младу мајку је забринуо изненадни мир који је завладао у башти. Сместа је прекинула разговор и, што је брже могла, колицима појурила назад. Пошто није нашла Кајлу, кренула је пут базена који је био нешто даље.

Ужаснута, угледала је девојчицу како, лица окренутог према води, плута по површини док је Крузер беспомоћно трчао горе-доле и завијао очигледно у жељи да помогне својој малој другарици.

Синди није имала много времена за размишљање. Кроз главу јој је прошло да њеном супругу Рону треба бар сат и по да се довезе с посла, да су најближи суседи удаљени од њихове куће око пет километара и да се прва амбуланта налази педесетак километара даље. Могла је да уради само једно – да сама спасе своје дете.

На замишљеној огради

Синди и Рон су обожавали своју кућу и ранч подигнут на осами. Ниједног тренутка нису се плашили да би добровољна изолација могла да им смета. Када су, највише због Синди којој је пливање представљало сјајан вид терапије, дали да им се направи и базен, прогласили су свој ранч оазом. Наравно, она никада није сама улазила у базен. Рон је морао своју супругу да унесе и изнесе из воде.

Синди је још као тинејџерка доживела трагедију. Новембра 1974. позајмила је од оца џип да се одвезе до школе. У тренутку непажње кола су се занела на кривини и одлетела у амбис. Седамнаестогодишњој девојци била су поломљена сва ребра, обе лопатице, плућа пробијена и, најгоре од свега, била јој је оштећена кичмена мождина.

Кола хитне помоћи брзо су стигла на место несреће, дојурила је и Синдина мајка. На путу за болницу мајка јој је непрекидно понављала да се бори и храбрила је да издржи. Морала је да уложи натчовечанске напоре да остане свесна и да се бори јер су јој изгледи да преживи били мали.

Девојка је данима била у кошмару и, како је касније испричала, негде далеко у свести имала је утисак као да се налази на замишљеној огради. С једне стране била је тама и потпуна тишина, с друге – сјај и бука. Требало је да изабере на коју ће страну прећи. Изабрала је светлост и – живот.

Живот јој је био угрожен и кад је, у једном тренутку, престала да дише па су јој лекари урадили трахеотомију (отварање душника хируршким путем због опасности од гушења), кад је губила свест.

Све је пребродила. После седам месеци изашла је из болнице у нови живот – у инвалидским колицима. Почела је да ради у школској библиотеци и прековремено као секретарица у очевој фирми. Набавила је кола за инвалиде са нарочитим командама. Када је добила новац од осигурања, желела је

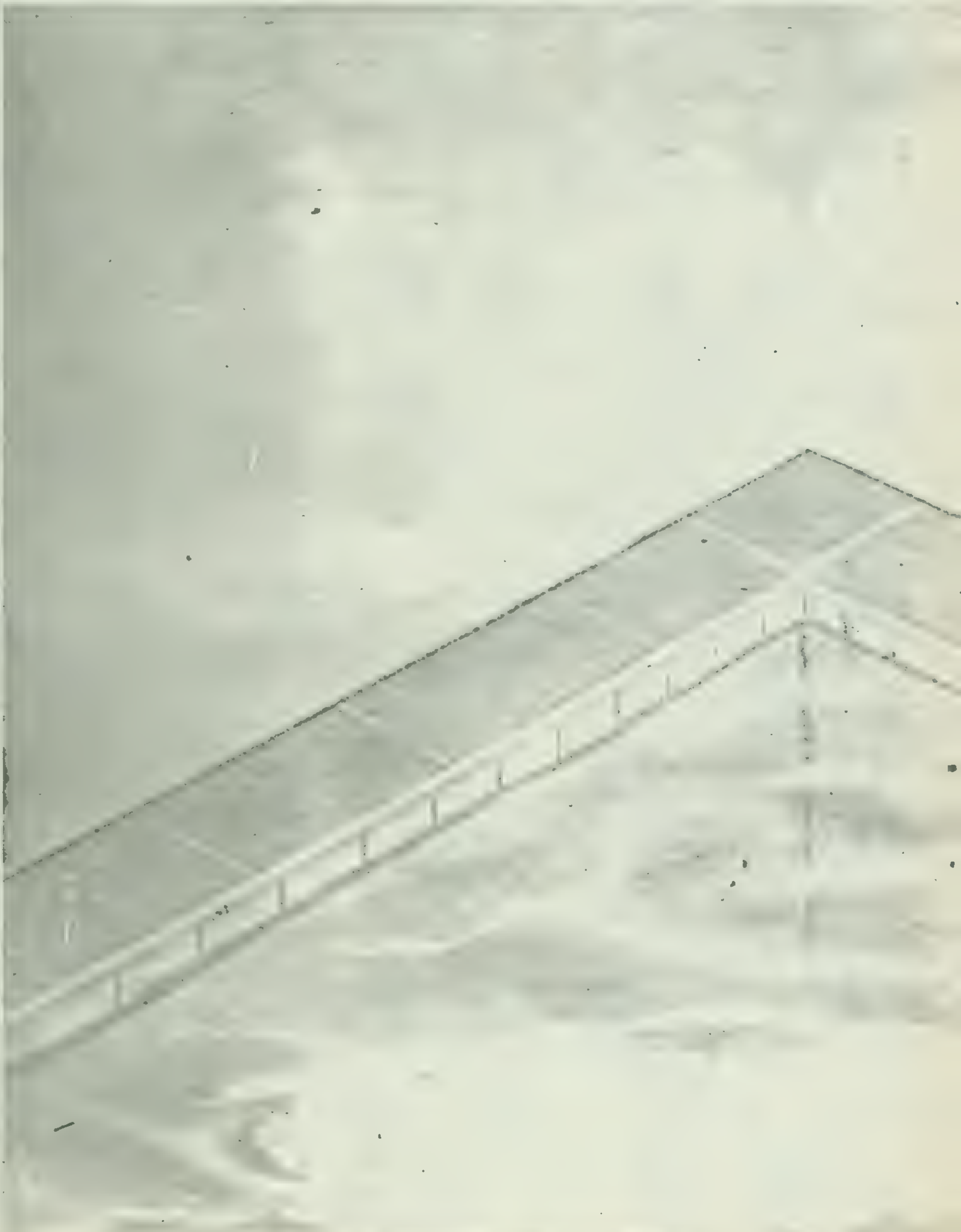

ЕНО – ЧУДОМ

коначно да се осамостали и због тога је купила кућу и ранч. Осам година после саобраћајне несреће упознала је Рона на некој забави. Прво несимпатични једно другом, почели су чешће да се виђају и у лето 1984. године су се венчали.

Дете не даје знаке живота

Синди је недостајало само још нешто. Дете. Мада су је лекари упозоравали да трудноћа може да јој угрози живот, млада жена је била упорна. Априла 1985. Синди и Рон су добили девојчицу коју су назвали Кајла. Било је то дете рођено – чудом.

Приближавајући се тог октобарског дана 1986. базену, Синди је била свесна да своју девојчицу не може никако друкчије да спасе него да сама уђе у воду. Зато је, дошавши до ивице базена, наставила даље. Када је улетела у воду, колица су одмах потонула а она је наставила да плива према Кајли. Хладна вода јој је пресекла дах, али није било времена да размишља о томе. Требало је што брже да доплива до девојчице удаљене око осам метара.

Чим је стигла до Кајле, окренула ју је и, пренеражена, приметила да су девојчици помодрела уста, да су јој очи склопљене и да не дише. Једном руком је ухватила дете, другом грабила воду настојећи да што пре дохвати ивицу базена. Морала је да је избаци на суво.

Одржавајући Кајлу на површини једном руком, загњурила је и главом почела да гура мајушно тело напоље. На жалост, Кајла је исклизнула и поново пала у воду. Синди је била на ивици очаја. Зар је могуће да ћу изгубити дете, па ја сам једина особа која сад може да је спасе!

Смислила је други начин. Подметнула је раме под Кајлино тело и пажљиво је гурала напоље. Девојчица је већ била половином тела изнад воде кад се поново окренула и пљуснула натраг. Трећи пут је Синди скупила сву снагу и вештину. Усправила је главу што је могла више и извила раме којим је поново подупрла своје дете. Кајла је, коначно, опет главном окренутом према бетону, излетела из базена.

И даље у води, Синди је девојчицу окренула на леђа и, извијајући се из базена, почела да јој даје вештачко дисање. Кајла је давала знаке живота. Млада мајка сетила се свих напора које је уложила да спасе сопствени живот и, напрегнувши сву своју снагу и љубав, опет почела с дисањем уста на уста. Кајлино тело се тргло! Почела је да избацује воду! То је био најлепши призор за мајку. Била је жива!

Исцрпљена али – срећна

То није био крај борбе. Синди је добро знала да је дете у шоку, да због губитка кисеоника може да има озбиљне последице. Требало је да позове стручну помоћ. Само, претходно је сама морала да изађе из базена и дође до првог телефона. Отпливала је до места где је вода била најплића. Ослонивши се на руке покушавала је да се извуче. Када се и сама нашла на сувом, морала је да отпуже до места где се налазила Кајла. Значи, требало је да на рукама пређе преко петнаест метара јер се девојчица налазила на супротној страни базена широког 4,5 и дугачког 9 метара.

Ставила је Кајлу у крило и тако остала неколико тренутака скупљајући нову снагу. Онда је, и даље држећи дете у крилу, почела да пуже уназад, према кући. Шаке су јој биле крваве, из ноге јој липтала крв, али није одустајала. Стигла је до баште и ту спустила Кајлу у траву, а онда је, поново пузајући на рукама, кренула према спаваћој соби и – телефону.

Назвала је Рона и саопштила му шта се догодило трудећи се да не заврешти. Рон је прво позвао њихове прве суседе а потом и хитну помоћ.

Сју Браун је стигла за десетак минута. Прво је узела девојчицу и пресвукла је, а онда и Синди. Сместила их је у кревет пре него што је стигла екипа лекара хитне помоћи.

На путу за болницу Синди је осетила бескрајан умор и слабост. Кајла је била на сигурном, могла је коначно да се опусти. Или јој се бар тако чинило. У ствари, крајичком свести знала је да ништа још није у реду док лекари не потврде да девојчица неће имати последица и, наравно, док не стигне њен Рон.

Доктори су рекли да је с Кајлом све у реду и да ће је, предострожности ради, задржати саммо један дан у болници. То се већ знало кад је дојурио и Рон.

В. С.

ТАЈНА СВЕТОГОРСКОГ МАНАСТИРА

ВЛАДИКА ОПЛАКУЈЕ ПЕСНИКА

Док су гробари у тајности сахрањивали Пушкина, на осветљеном прозору конака назирала се прилика крупног човека. – Ко је тај? – упита један од жандара. – Црногорски владика – прословио је свештеник

Необично оштра зима стегла је Беч јануара 1837. године. Сиви и хладни дани Његошу су тешко падали и чинили се још дужи. Зиму је тешко подносио.

А. ето, у Бечу је већ неко време. Наумио је и у Париз, али од аустријских власти никако да добије пасош. Кнез Метерних одуговлачио је да му удовољи иако је о Његошевом нестрпљењу био добро обавештаван од свог капетана Фридриха Орешковића, задуженог да прати његово кретање.

Бал кнеза Метерниха

Беч није благонаклоно гледао на односе црногорског владара са руским и француским конзулом и пут у Париз би чинило им се, ослабио утицај Аустрије на Балкану. Руског им је било превише.

По доласку Његоша у Беч Метерних лукаво покушава да га држи на оку. Приређује велики бал на ком владика побуђује интересовање. Од свих владара у тадашњој Европи био је најзанимљивија појава. Стасит, леп, Раде Петровић Његош својим гордим држањем и углађеним манирима остављао је утисак на околину. Говорио је као што је и писао „Горски вијенац" – језиком свог народа. У Црној Гори се говорило: „Лијеп ка' владика Раде".

Дочек који је доживео владар једне мале и непокорене земље на балу код Метерниха није се допао турском посланику Ахмет-паши који протестује. Бечки двор зазире од сукоба са турском Портом.

– Па, какве се то игре око мене дешавају. Вуче? Нијесам ја ни турски, ни аустријски, ни руски човјек, него слободан да путујем и идем куд хоћу – јадао се свом пријатељу Вуку Караџићу који је за његовог боравка у Бечу често с њим. Вук, и сам често жртва разних интереса добро га је разумео. Сем разумевања друге помоћи од Вука није могао имати.

Бечки двор вешто покушава да га сломи и приволи да пристане на њихове услове око разграничења Аустрије и Црне Горе.

Русија, међутим, мисли да је он дошао Бечу на ноге и да ће... Његош се у свему томе није баш сналазио.

Ненадано, руски конзул у Бечу Горчаков обавештава Његоша да одмах крене за Петроград. Капетан Орешковић покушава да га одврати од тог пута, али безуспешно. За 850 форинти, што је онда била велика сума, Његош купује удобну дилижансу и креће за Петроград.

Снег, све већи, зима још хладнија, руска. Заморан пут владика прекида у Пскову, у конаку Светогорског манастира. Да се одмори и настави ујутру. Ту, међутим, затиче поруку цара Николаја I. „Моли" га да прекине путовање. Разлози су познати само њему. Његоша већ издаје стрпљење, али у добре намере руског цара не сумња. Чекаће да настави пут.

Жртва сплетки

Град на левој обали Неве окован ледом. И тугом – изгубио је вољеног песника Пушкина. Погинуо је у двобоју после сплетке која је кренула из двора цара Николаја Првог.

Својим слободоумљем и великим симпатијама које је уживао у народу Пушкин је навукао гнев двора. Није хтео, како је цар желео, да у својим стиховима велича његове државничке способности. Николај Први није могао да му опрости.

Анонимна писма упућена Пушкину и његовим пријатељима „обелоданила" су везу Наталије, прелепе жене Александра Сергејевича Пушкина, и Жоржа Дантеса посинка холандског посланика у Петрограду.

Иако су двобоји у то време били званично забрањени, били су уобичајен начин да се одбрани част. Тако су се 27. јануара 1837. године Пушкин и Дантес нашли лицем у лице. Пуцањ и – Дантес погађа песника у стомак. Ни Пушкин није промашио, али метално дугме на униформи Дантеса зауставља метак. Песник је умро сутрадан. Имао је само 38 година.

Његошева суза

На Мојки, близу моста Строганов, на одру лежи мртав песник. Народ пролази читав дан да му ода последњу пошту. Ту је и његов пријатељ Тургењев.

Цар Николај Први наређује да се Пушкин тајно сахрани у Светогорском манастиру крај Пскова. Тургењев је и даље поред мртвог пријатеља. Ту су и жандари да све буде како је цар наредио.

Масивна манастирска врата ускоро су пропустила тајанствени караван са санкама и ковчегом на њима. Његош није лично познавао Пушкина. Ценио га је и сматрао за највећег песника Словена. Није могао да поверује у вест која се раширила Конаком. Зар такав сусрет с Пушкином?

Док су у дворишту у тајности сахрањивали песника, иза једног осветљеног прозора назирала се прилика крупног човека.

– Ко је то? – упита један од жандара из пратње.

– Црногорски владика – прослови присутни свештеник.

Црногорски владика није могао да задржи сузе. Туга песника за песником који је последње уточиште нашао под тврдом замрзнутом земљом Светогорског манастира.

Дилижанса владике Његоша ујутро је наставила пут према Петрограду.

Његош о овом сусрету није оставио трага у својим записима. Разлог би могао да се нађе у његовим односима са царем Николајем Првим који није волео Пушкина. Владарски разлози били су испред осећаја његове песничке душе.

Вито Недељковић

Илустровао: Петар Радичевић

ВЕСЕЛА ПЕТОРКА

БЛАГО са „ЗЛАТНЕ ГАЛИЈЕ“ II ДЕО

S. ROSENZWEIG B. DUFOSSÉ

КЛОДИ ЈЕ БИЛА ЉУТА...

ДОШЛИ СМО ДО ФАНТАСТИЧНОГ ОТКРИЋА, А ОНИ НАС ТРЕТИРАЈУ КАО ЛАЖОВЕ! ТО НЕ МОЖЕ ТАКО!

ШТА ХОЋЕШ ДА КАЖЕШ?

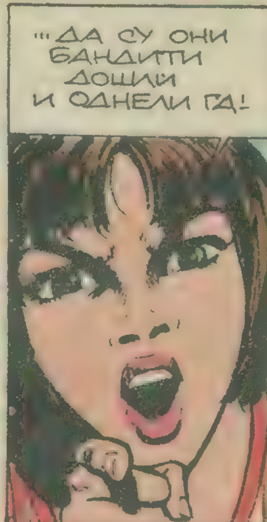

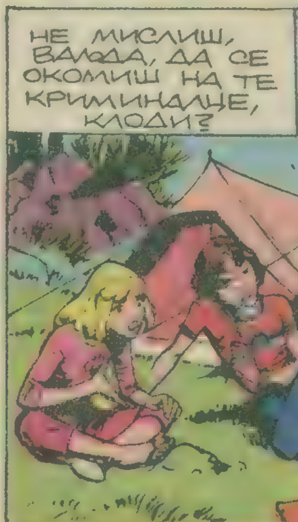

А КАКО И МОЖЕМО, КАД НЕ ЗНАМО КАКО ИЗГЛЕДАЈУ!

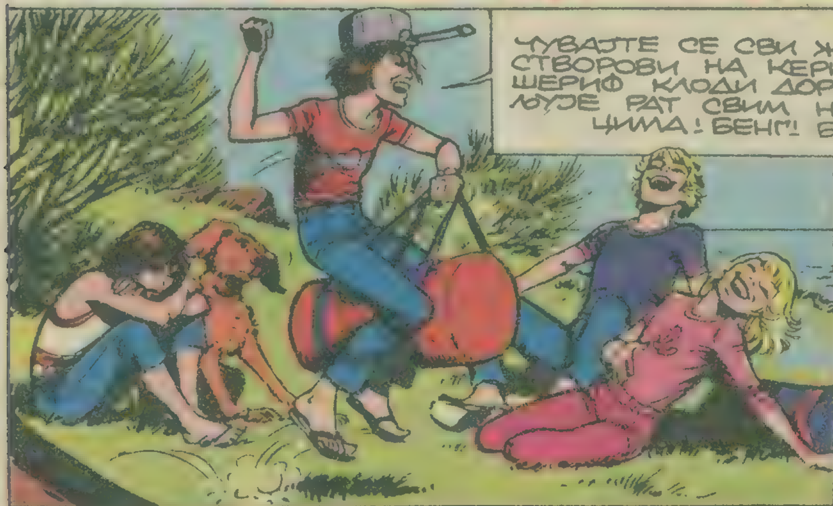

...ОСИМ КЛОДИ, КОЈОЈ САН НИЈЕ ДОЛАЗИО НА ОЧИ...

ИЗНЕНАДА...
КРАК!

ПССТ! СЛУШАЈ, ДАГ! ГЛАСОВИ!

ШТА РАДИТЕ ОВДЕ? ОВО ЈЕ ПРИВАТНО ВЛАСНИШТВО!
ГРРР!

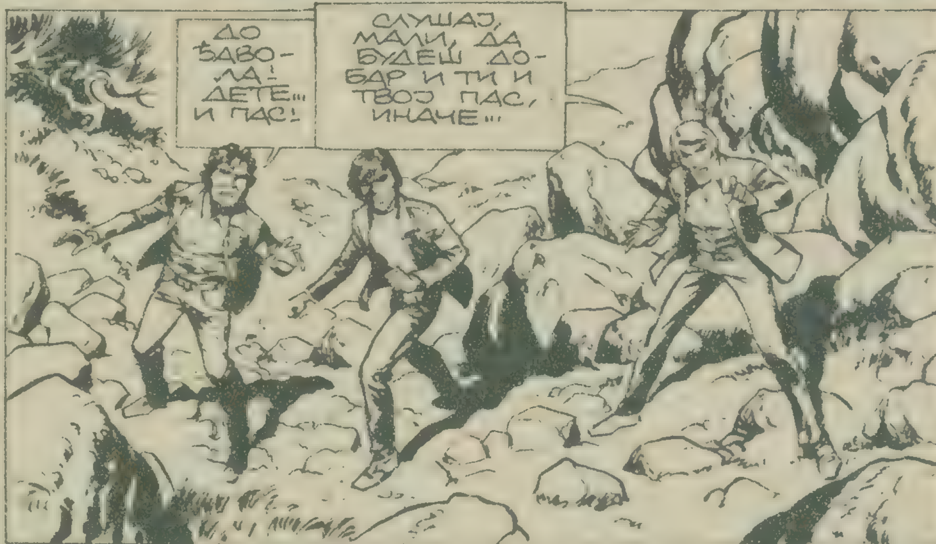
ДО ЂАВОЛА! ДЕТЕ... И ПАС!
СЛУШАЈ, МАЛИ, ДА БУДЕШ ДОБАР И ТИ И ТВОЈ ПАС, ИНАЧЕ...

ШТА ЈЕ ТО?
ЧИНИ МИ СЕ ДА КЛОДИ ИМА ПРОБЛЕМА!
2

ОСТАВИТЕ МОЈУ РОЂАКУ НА МИРУ И
ОДЛАЗИТЕ ОДАВДЕ!

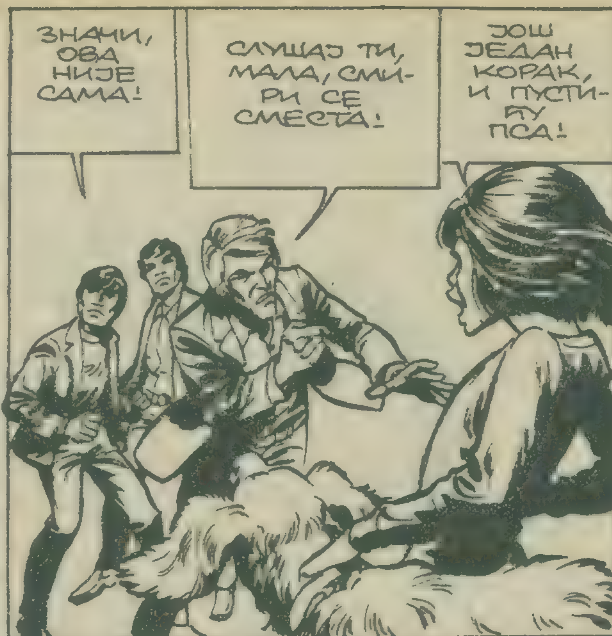
ЗНАЧИ, ОВА НИЈЕ САМА!
СЛУШАЈ ТИ, МАЛА, СМИ-РИ СЕ СМЕСТА!
ЈОШ ЈЕДАН КОРАК, И ПУСТИ-ЋУ ПСА!

ГРРР!
АВ! АВ!

УПОЗОРИО САМ ТЕ! САД ЋУ ТИ ПОКАЗА-ТИ!
НА ЊЕГА, ДАГ!
ГРРРР!

БИСКУ! ФЕРАЛ! ПОМОЗИ-ТЕ!

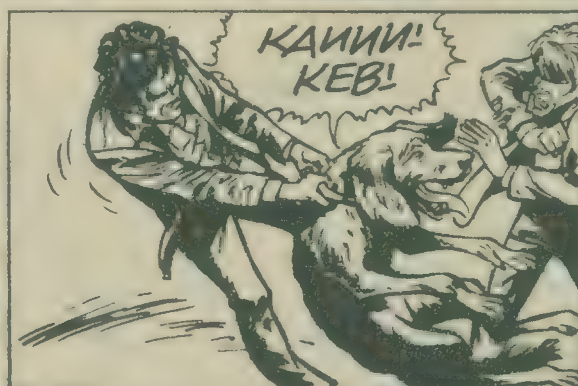
КАИИИ! КЕВ!

НАРЕЂУЈЕМ ВАМ ДА ПУСТИТЕ МОГ ПСА!
ПРОКЛЕТА ЖИВОТИЊА!

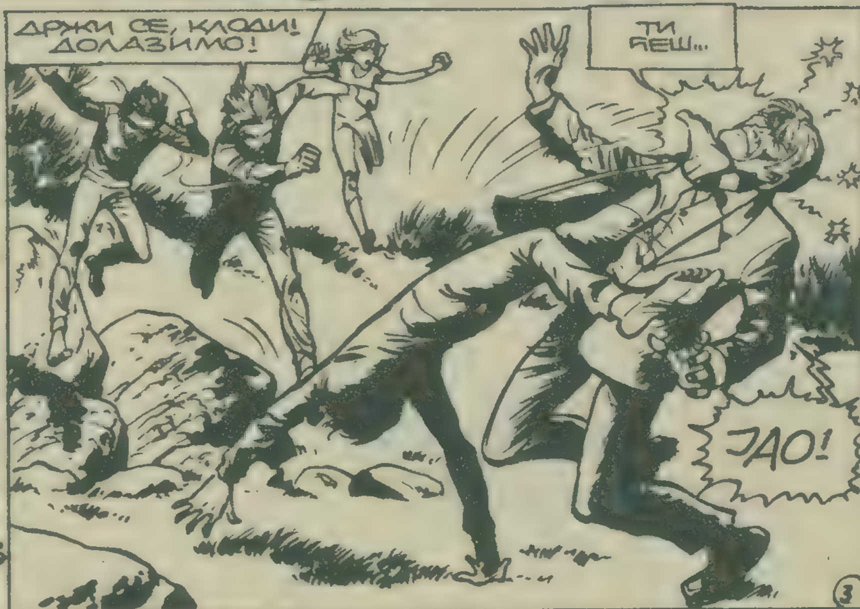
ДРЖИ СЕ, КЛОДИ! ДОЛАЗИМО!
ТИ ЋЕШ...
ЈАО!
3

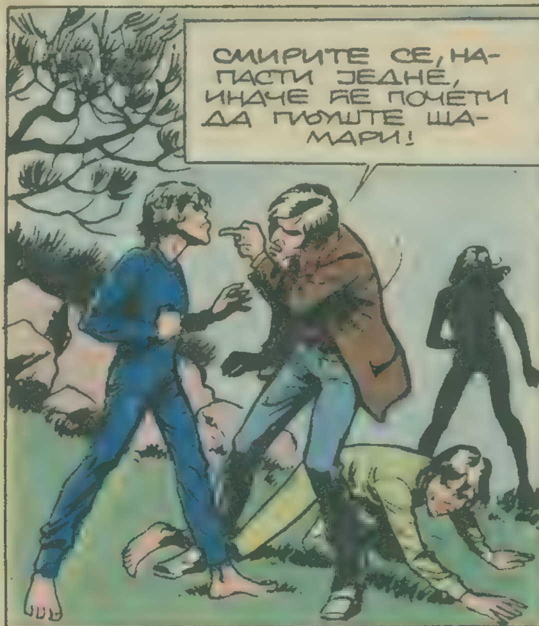

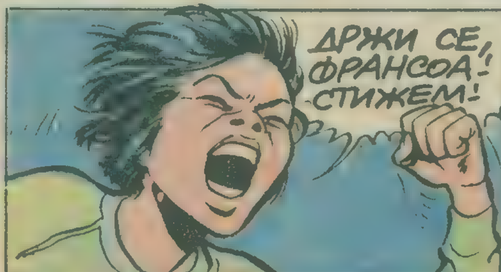

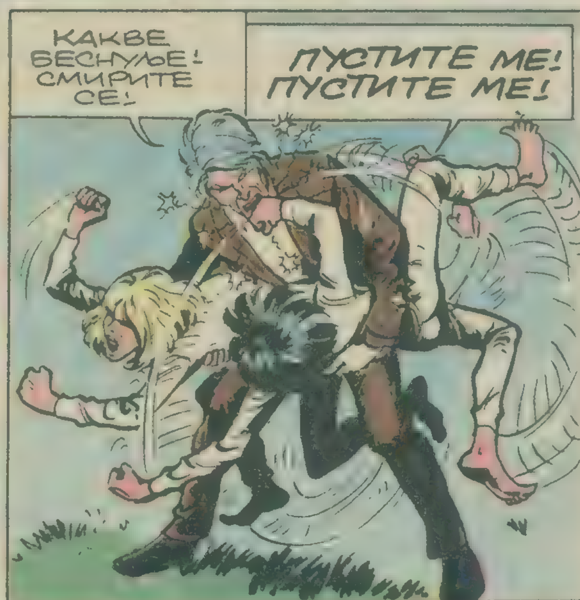

ИСХОД ОВЕ БОРБЕ ЈЕ, НА ЖАЛОСТ, БИО ПОРАЖАВАЈУЋИ. ЗАЧАС ЈЕ ВЕСЕЛА ПЕТОРКА БИЛА САВЛАДАНА...

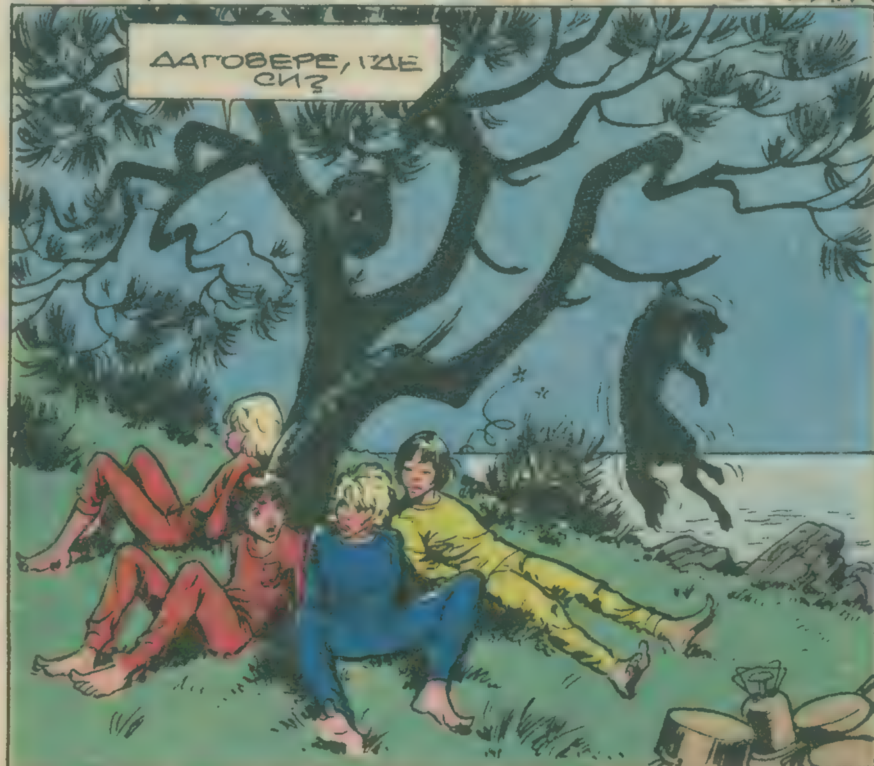

КЛОДИ, ШТА ТО РАДИШ?
МОРАМ ДА ПОМОГНЕМ ДАГОБЕРУ, ИНАЧЕ ЋЕ УМРЕТИ!

КЛИК!

ЈАДНИ МОЈ ДАГ! БОЛИ ЛИ ТЕ?

ДОБРО, ДОБРО... САМО НЕМОЈ ДА ПРАВИШ БУКУ! ОНА ТРОЈИЦА ТРЕБА ДА МИСЛЕ ДА СУ НАС ОНЕСПОСОБИЛИ!
НЕМОЈ МЕНЕ ДА ЗАБОРАВИШ!

НАМЕРНО ОДУГОВЛАЧИШ, ФРАНСОА!
РАЗМИШЉАМ ДА ЛИ ДА ТЕ УОПШТЕ ОДВЕЖЕМ!
ТИШИНА! СЛУШАЈТЕ!

САКРИЈМО СЕ!
ВРАЋАЈУ СЕ!
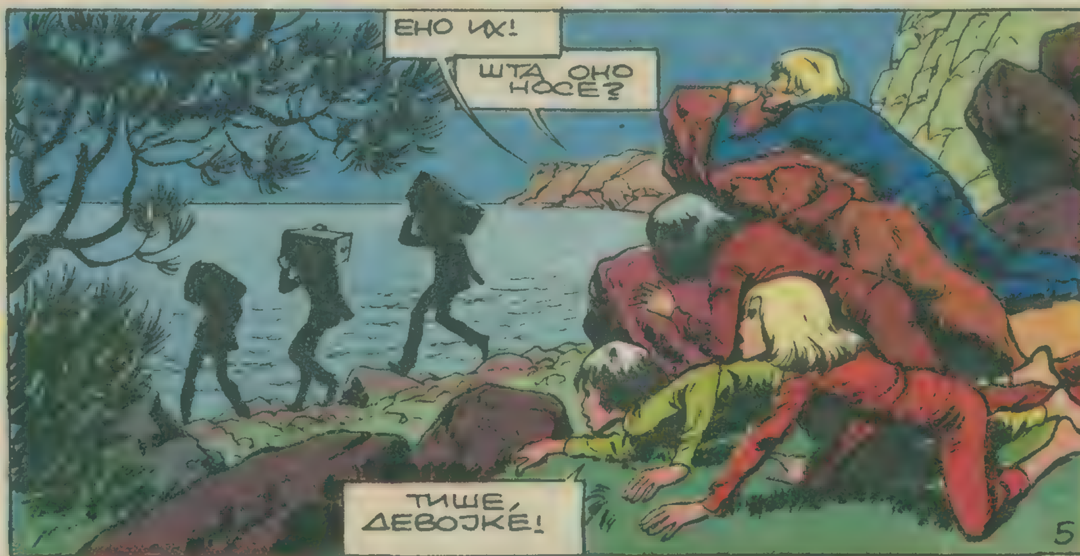
ЕНО ИХ!
ШТА ОНО НОСЕ?
ТИШЕ, ДЕВОЈКЕ!
5

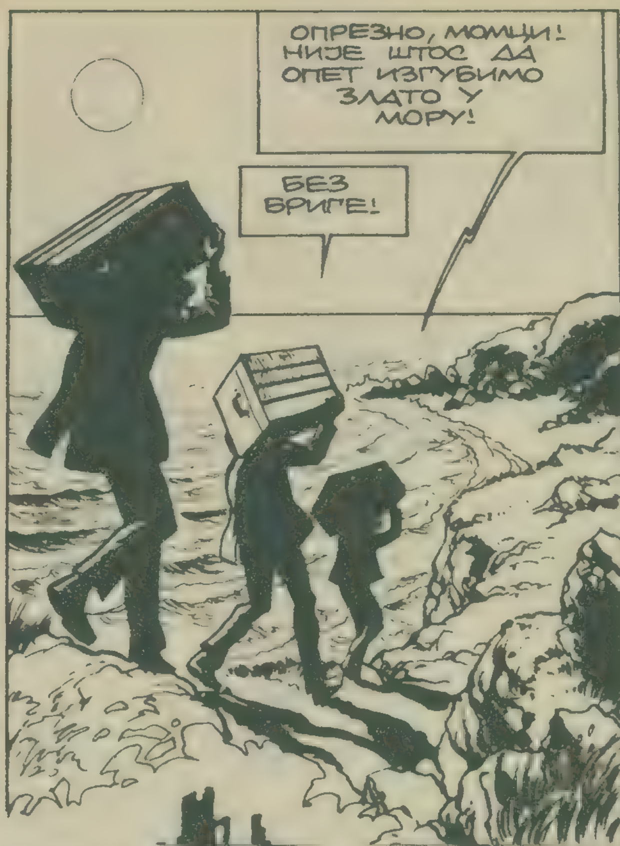
ОПРЕЗНО, МОМЦИ! НИЈЕ ШТОС ДА ОПЕТ ИЗГУБИМО ЗЛАТО У МОРУ!
БЕЗ БРИГЕ!

ЈЕСТЕ ЛИ ЧУЛИ?
БРЗО ЗА ЊИМА!
НИСУ ОНИ ГЛУПИ! САКРИЛИ СУ ЗЛАТО НА ОСТРВУ!

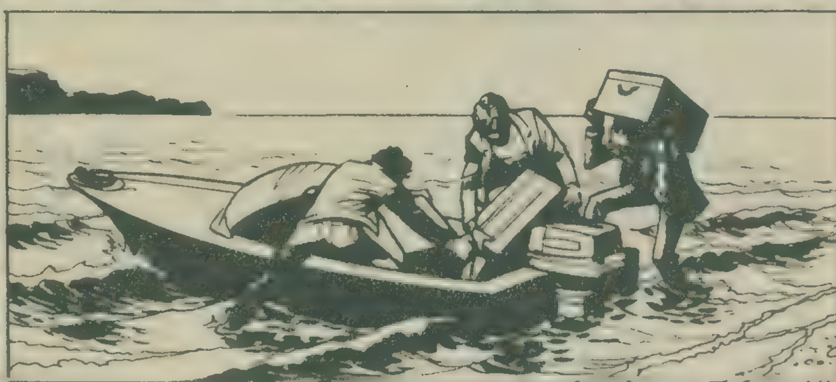

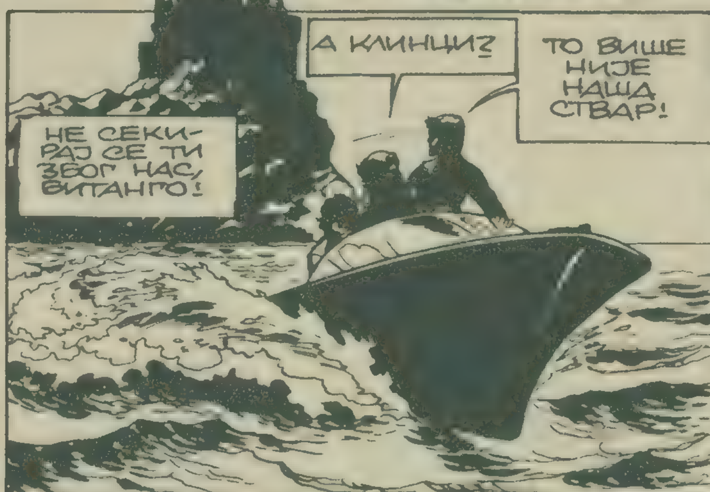
А КЛИНЦИ?
ТО ВИШЕ НИЈЕ НАША СТВАР!
НЕ СЕКИРАЈ СЕ ТИ ЗБОГ НАС, ВИТАНГО!

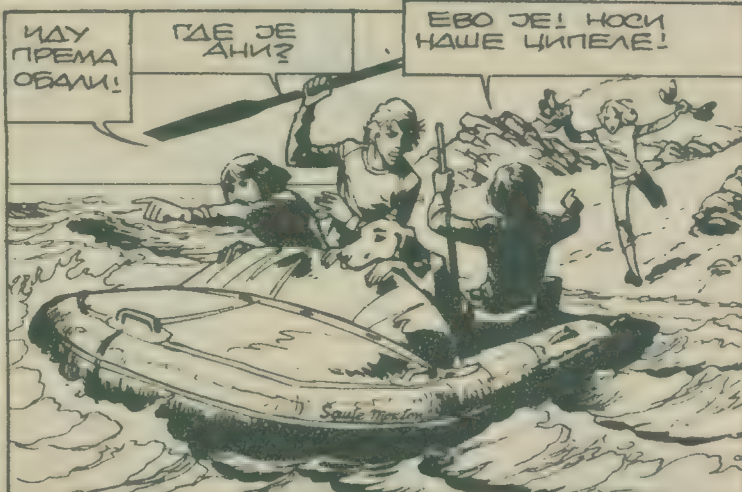
ИДУ ПРЕМА ОБАЛИ!
ГДЕ ЈЕ АНИ?
ЕВО ЈЕ! НОСИ НАШЕ ЦИПЕЛЕ!

АКО ВЕСЛАМО, НЕЋЕ НАС ЧУТИ!
КАД ПОМИСЛИМ ДА ИМАМО НОВ МОТОР ОД ПЕТ КОЊА!

МАЛО КАСНИЈЕ...
6

МОЖЕШ ДА КРЕНЕШ, БИСКУ!
БРРРРРР!

ПАЗИТЕ НА СВЕТЛО!

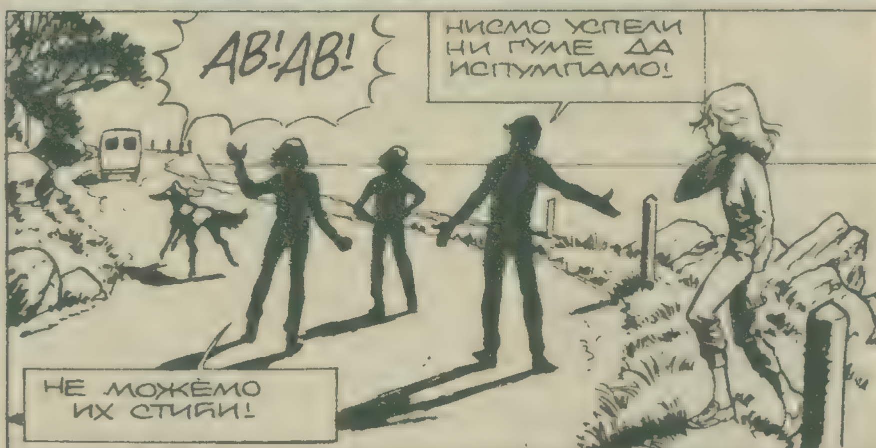
АВ! АВ!
НИСМО УСПЕЛИ НИ ГУМЕ ДА ИСПУМПАМО!
НЕ МОЖЕМО ИХ СТИЋИ!

НЕ БИХ ХТЕЛА ДА СЕ ПРАВИМ ПАМЕТНА, АЛИ ЧИНИ МИ СЕ ДА СТЕ ЗАБОРАВИЛИ ДА У ГОСТИОНИЦИ ПОСТОЈИ ТЕЛЕФОН!
ЦМОК!
АНИ, ТИ СИ ГЕНИЈАЛНА!
?

ЕЈ, ЧЕКАЈТЕ МЕ!
ЕВО НАС!
ГОСТИОНИЦА

ИАКО УЗДРЖАН, КАПЕТАН БАЈАР ЈЕ ОДЛУЧИО ДА ПОВЕРУЈЕ ВЕСЕЛОЈ ПЕТОРКИ...
ПОСТАВИТЕ ОБЕЗБЕЂЕЊЕ У ЦЕЛОМ РЕГИОНУ КЕРНАХА!
НАДАМ СЕ ДА НАС ОВА ДЕЧУРЛИЈА НИЈЕ ОПЕТ ПРЕШЛА!

ПОЛИЦИЈА
ПОЛИЦИЈА
STOP
ВРУУУУМ!

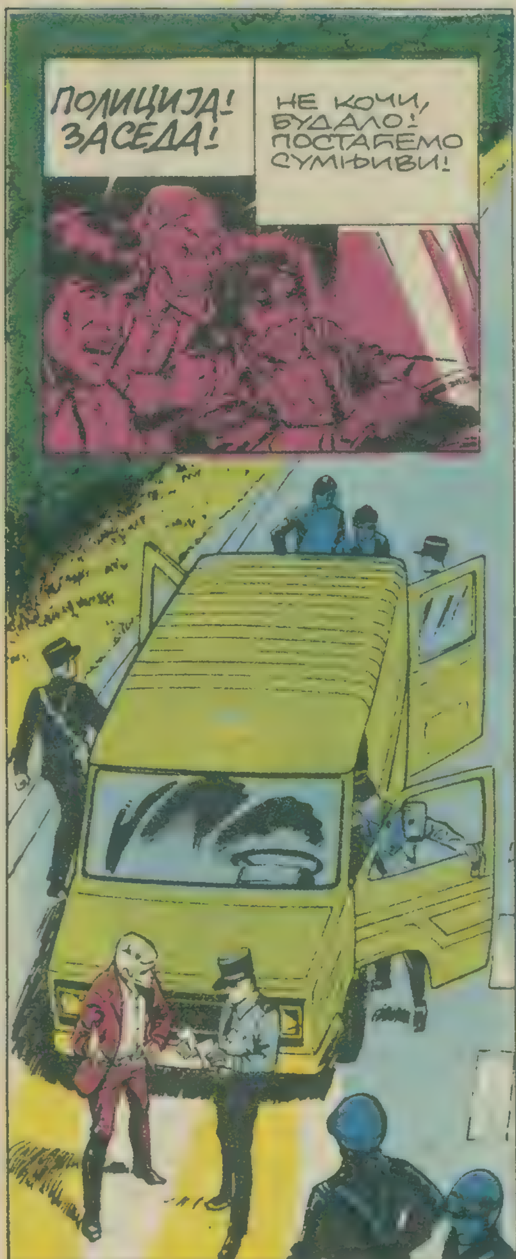
ПОЛИЦИЈА! ЗАСЕДА!
НЕ КОЧИ, БУДАЛО! ПОСТАЋЕМО СУМЊИВИ!

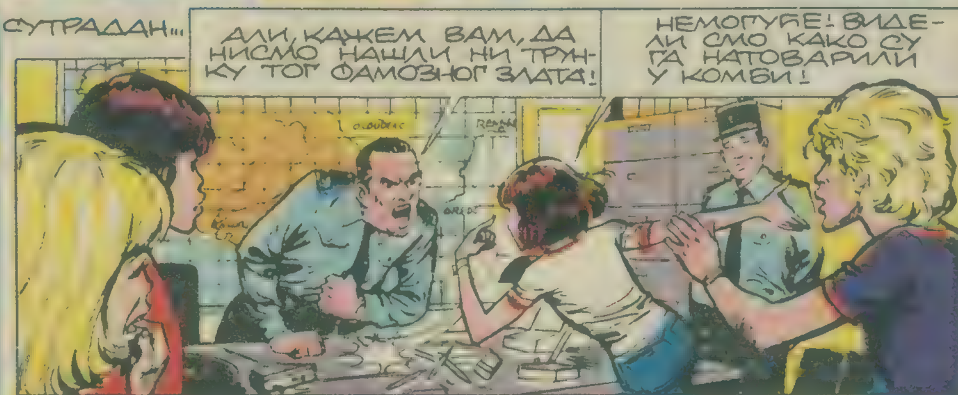
СУТРАДАН...
АЛИ, КАЖЕМ ВАМ, ДА НИСМО НАШЛИ НИ ТРУНКУ ТОГ ФАМОЗНОГ ЗЛАТА!
НЕМОГУЋЕ! ВИДЕЛИ СМО КАКО СУ ГА НАТОВАРИЛИ У КОМБИ!

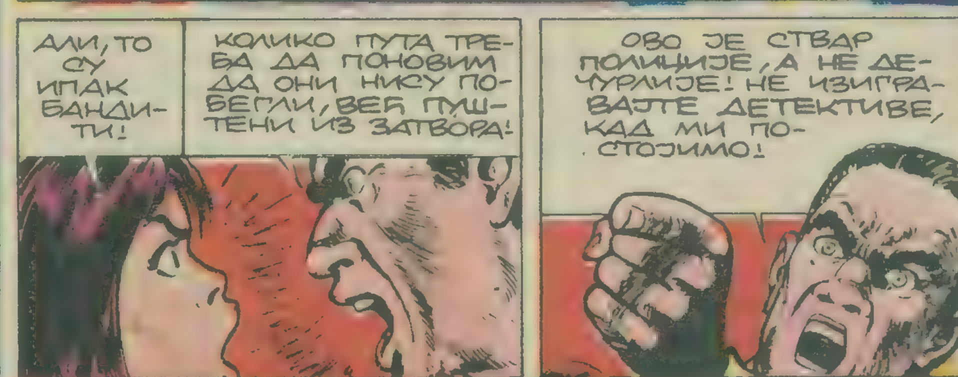
АЛИ, ТО СУ ИПАК БАНДИТИ!
КОЛИКО ПУТА ТРЕБА ДА ПОНОВИМ ДА ОНИ НИСУ ПОБЕГЛИ, ВЕЋ ПУШТЕНИ ИЗ ЗАТВОРА!
ОВО ЈЕ СТВАР ПОЛИЦИЈЕ, А НЕ ДЕЧУРЛИЈЕ! НЕ ИЗИГРАВАЈТЕ ДЕТЕКТИВЕ, КАД МИ ПОСТОЈИМО!

НИЈЕ ДОБРО, ДРУГАРИ! ЧИМ КЛОДИ ПОЧНЕ ДА ШУТИРА, ЗНАЧИ ДА ЈЕ ЉУТА!
БОИНГ!
8

ДА БИ СМИРИЛА КЛОДИ, АНИ ЈЕ ПРЕДЛОЖИЛА ДА ИДУ У ШУМУ, ДА БЕРУ ПЕЧУРКЕ...

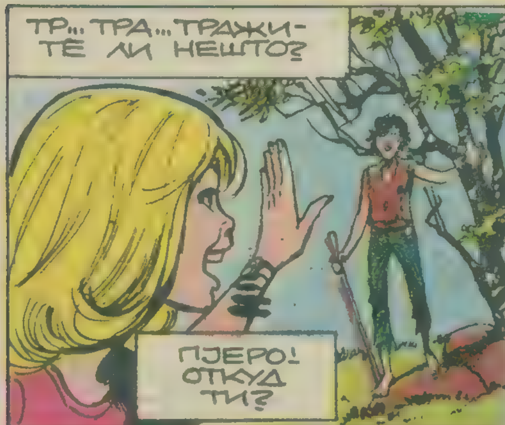

НА ПЈЕРОВЕ РЕЧИ, КЛОДИНО СРЦЕ ЈЕ УЗДРХТАЛО. ЗНАЛА ЈЕ ДА СЕ ПЈЕРО С ТАКВИМ СТВАРИМА НЕ БИ ШАЛИО...

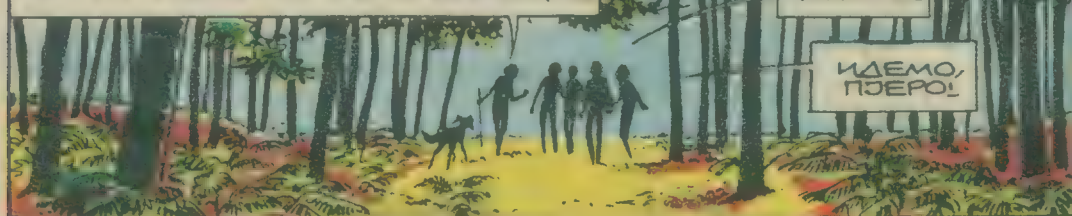

ПА... ПАЗИТЕ! НЕМОЈТЕ ГА ДИ... ДИРАТИ!
БЛАГО СА „ЗЛАТНЕ ГАЛИЈЕ"!

ОТКУД ОВИ САНДУЦИ ОВДЕ, ПЈЕРО?
ТРЕ... ТРЕБА СВЕ СЛО... СЛОЖИТИ! ТУЋИ ЋЕ МЕ!
СМИРИ СЕ! МИ ЋЕМО БИТИ УЗ ТЕБЕ!

О... ОНИ ЋЕ БР... БРЗО ДА СЕ ВР... ВРАТЕ!

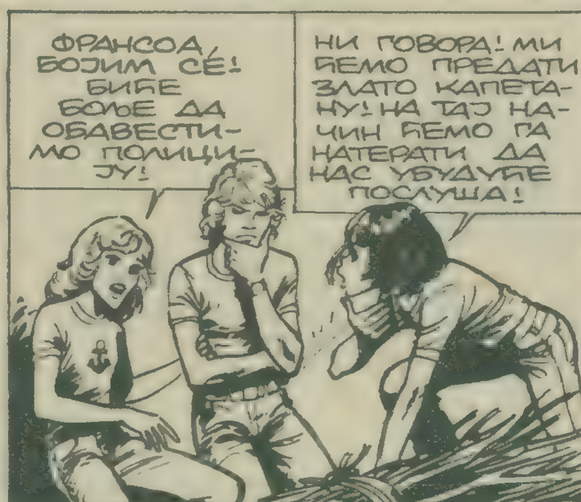
ФРАНСОАД, БОЈИМ СЕ! БИЋЕ БОЉЕ ДА ОБАВЕСТИМО ПОЛИЦИЈУ!
НИ ГОВОРА! МИ ЋЕМО ПРЕДАТИ ЗЛАТО КАПЕТАНУ! НА ТАЈ НАЧИН ЋЕМО ГА НАТЕРАТИ ДА НАС УБУДУЋЕ ПОСЛУША!

МОЛИМ ТЕ, КЛОДИ, НИЈЕ МОМЕНАТ...
ШТА ТИ ЈЕ, ДАГОБЕРЕ?
ГРРР!

СЛУШАЈТЕ!

ГРРРРР!

ОПЕТ ВИ!
БУМ!
10

ОПЕТ СТЕ НАМ НА ПУТУ!
ОПОМЕНУЛИ СМО ВАС! БИСКУ, УХВАТИ ДЕЧАКЕ!

ГРРР!
АУХ!

ПРОКЛЕТА ЖИВОТИЊО!
ОВА ДВОЈИЦА СУ ЖИЛАВИ!

ЛОПОВИ!
ЋУТИ, КЛОДИ, УДАВИЋЕ НАС!
СМИРИ СЕ, ИНАЧЕ ЋУ МУ СЛОМИТИ РУКУ!

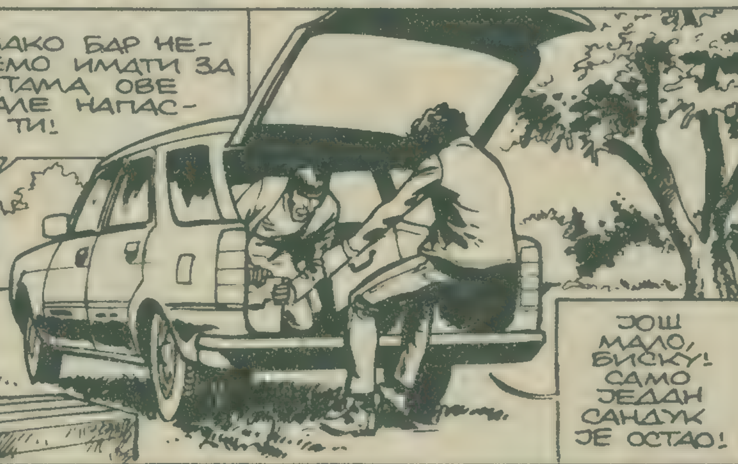
ОВАКО БАР НЕЋЕМО ИМАТИ ЗА ПЕТАМА ОВЕ МАЛЕ НАПАСТИ!
ЈОШ МАЛО, БИСКУ! САМО ЈЕДАН САНДУК ЈЕ ОСТАО!

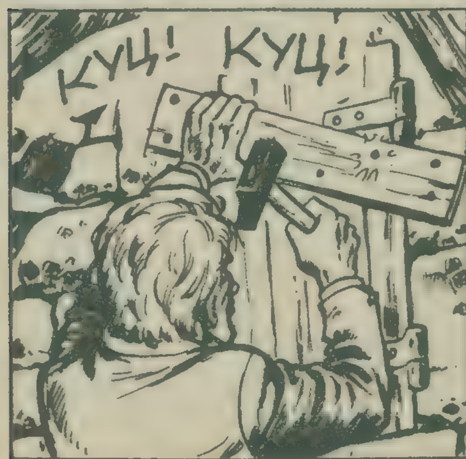
КУЦ! КУЦ!

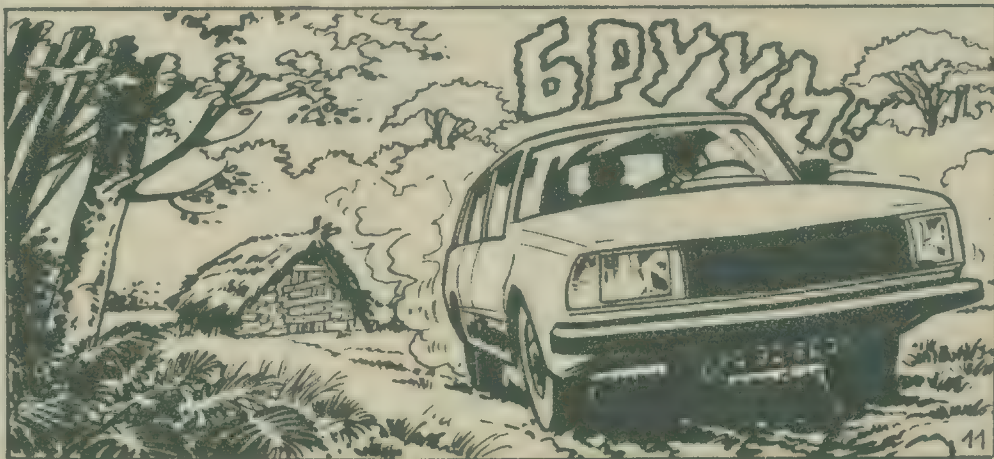
БРУУМ!
11

ЗАКУЦАЛИ СУ И ВРАТА И ПРОЗОРЕ!
МРАЧНО ЈЕ!
ПОМОЗИ МИ ДА ДАГОБЕРА ИЗВУЧЕМ ИСПОД БУРЕТА, МИК!
УУУ! УУУ!

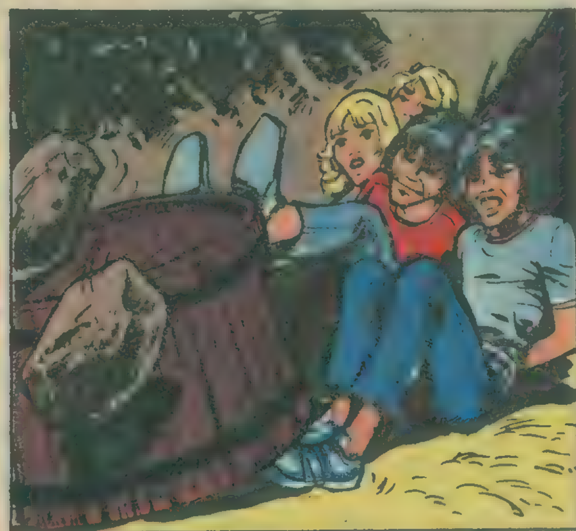

ДОЂИ, ДАГО, МАЛИ МОЈ!

'АЈДЕ, ДАГО, ПРЕГРИЗИ КОНОПАЦ!
ПАЗИ, ДАГОРЕБЕ! НЕМОЈ ДА НАМ ОДГРИЗЕШ РУКЕ!

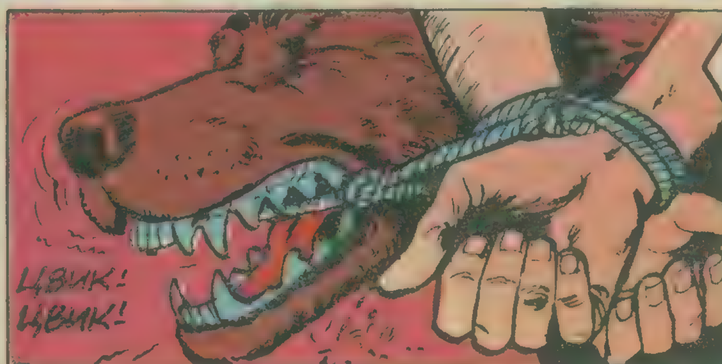
ЦВИК! ЦВИК!

ПРОЗОР ЈЕ НЕМОГУЋЕ РАЗВАЛИТИ!
ИСТО ЈЕ И СА ВРАТИМА!

МО... МОЈА КО... КОЛИБА ЈЕ ЧВРСТА!

КАКО ЋЕМО ИЗАЋИ?
ИМАМ ИДЕЈУ! ТИ СЕ СЛАЖЕШ СА МНОМ, ДАГО!
УАУ!
12

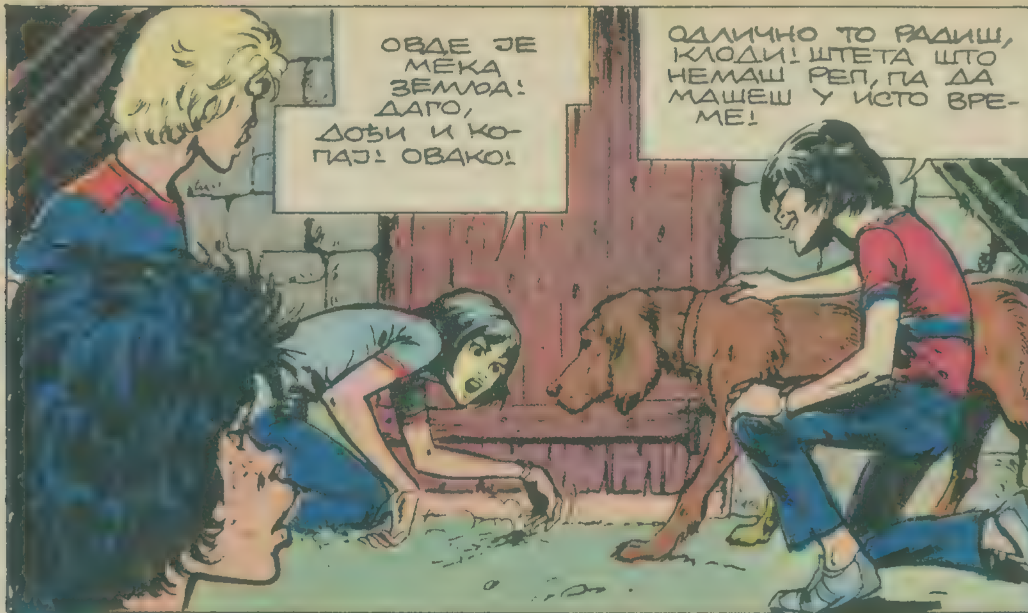
ОВДЕ ЈЕ МЕКА ЗЕМЉА! ДАГО, ДОЂИ И КОПАЈ! ОВАКО!
ОДЛИЧНО ТО РАДИШ, КЛОДИ! ШТЕТА ШТО НЕМАШ РЕП, ПА ДА МАШЕШ У ИСТО ВРЕМЕ!

„ДАГОБЕР ТЕ НЕ РАЗУМЕ БАШ НАЈБОЉЕ! КАД У ДВОРИШТУ НАПРАВИ РУПУ, БУДЕ ОБИЧНО КАЖЊЕН, ПА ЗАТО САД ОКЛЕВА...”

КОПАЈ, ДАГО!
НЕ БОЈ СЕ! ДАНАС ТИ ЈЕ ДОЗВОЉЕНО!
ХАЈДЕ, ДАГО!

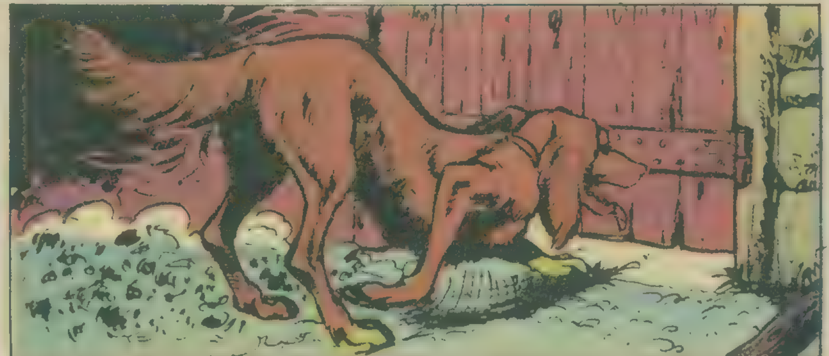

НЕЋЕМО УСПЕТИ ДА СЕ ПРОВУЧЕМО КРОЗ ОВУ РУПУ!
МИ НЕ!

АЛИ, ДАГОБЕР – ДА! ОДНЕЋЕ ПОРУКУ МОЈИМ РОДИТЕЉИМА!

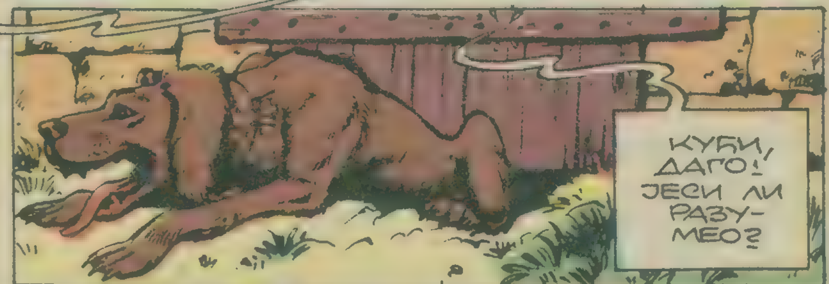
КУЋИ, ДАГО! ЈЕСИ ЛИ РАЗУМЕО?

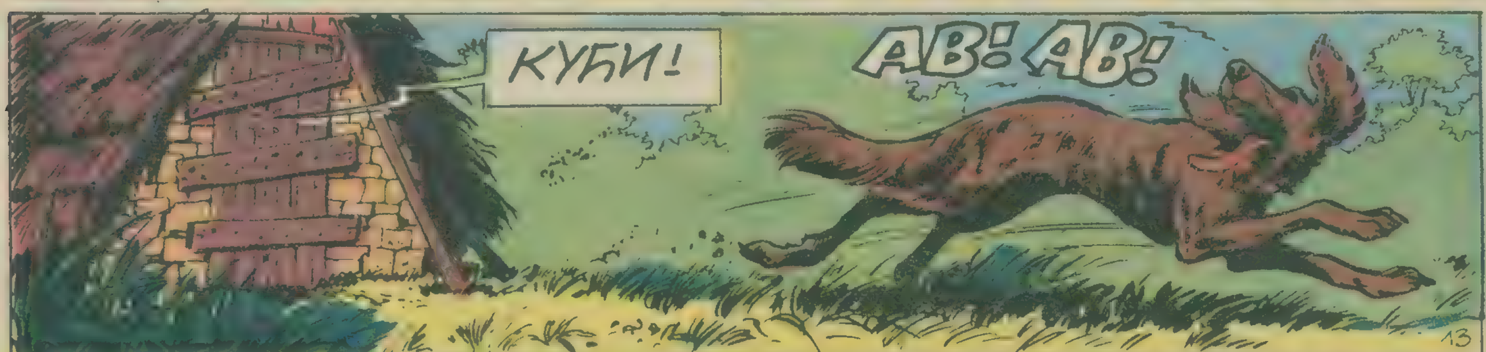
КУЋИ!
АВ! АВ!
13

ВЕРНИ ДАГОБЕР ЈЕ ПОШАО ДА ИЗВРШИ СВОЈ ЗАДАТАК. НИШТА ГА НИЈЕ МОГЛО ЗАУСТАВИТИ...

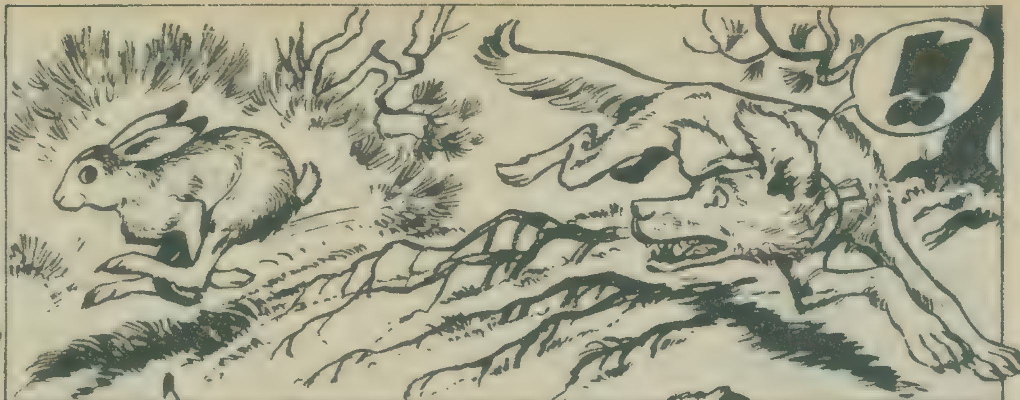
!

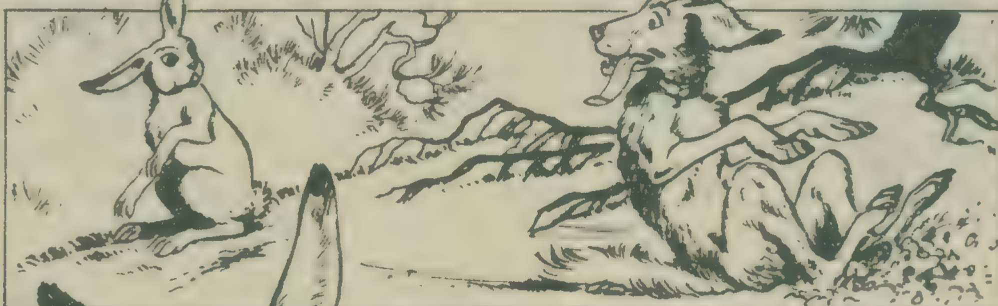

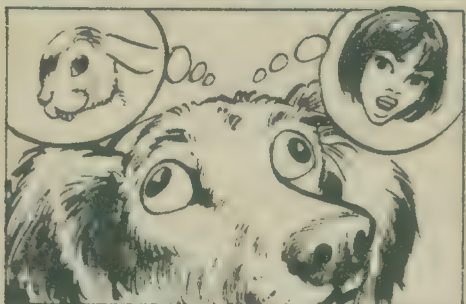

?

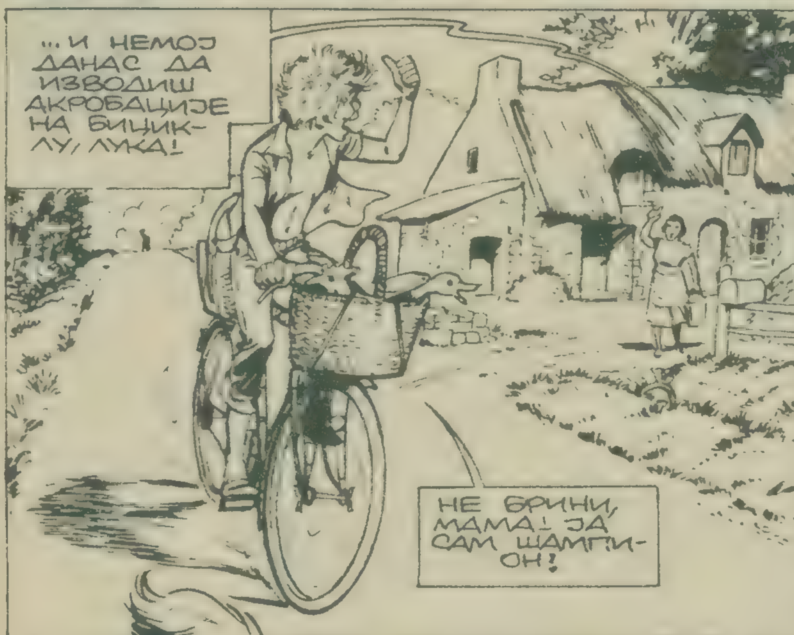
...И НЕМОЈ ДАНАС ДА ИЗВОДИШ АКРОБАЦИЈЕ НА БИЦИКЛУ, ЛУКА!
НЕ БРИНИ, МАМА! ЈА САМ ШАМПИОН!

ШТА ТО БИ?

ДАГО ЈЕ ЗА РЕКОРДНО ВРЕМЕ СТИГАО КУЋИ...

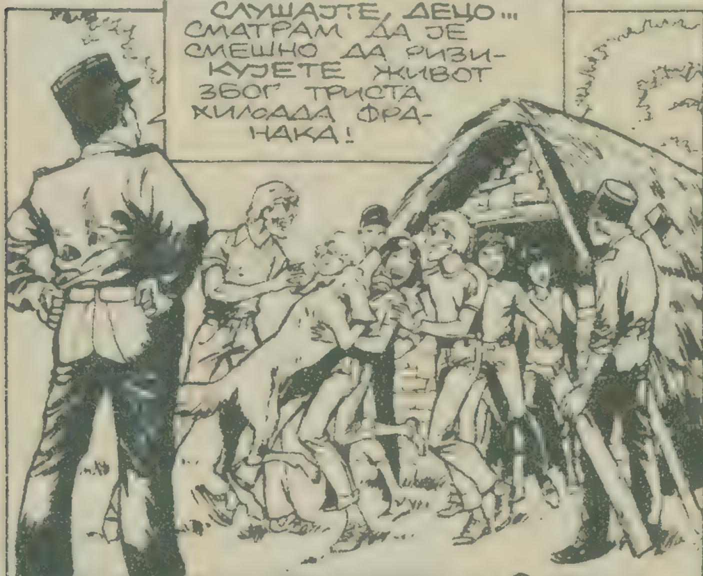

ТРИСТА ХИЉАДА!

КАКВИХ ТРИСТА ХИЉАДА?

ШТА? ВИ НЕ ЗНАТЕ?

НИСМО НИШТА ЧУЛИ!

БАНКА КОЈОЈ ПРИПАДА УКРАДЕНО ЗЛАТО ДАЋЕ ТОЛИКУ НАГРАДУ ОНОМЕ КО ГА НАЂЕ!

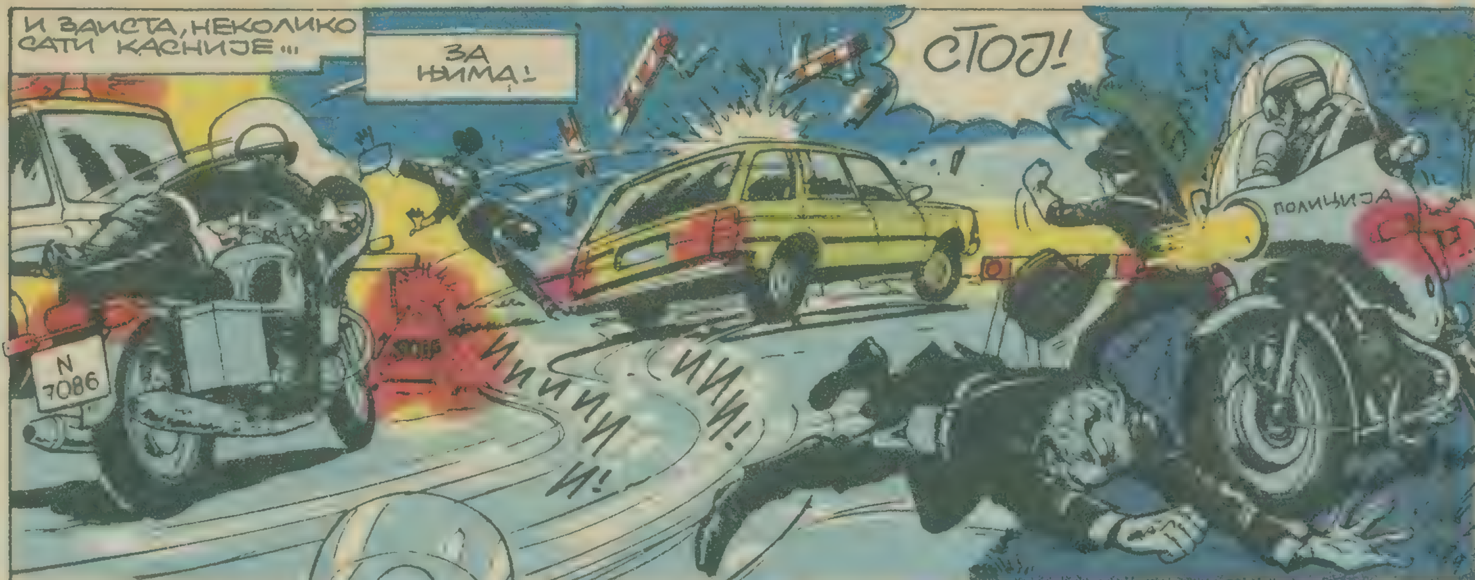
И ЗАИСТА, НЕКОЛИКО САТИ КАСНИЈЕ...
ЗА ЊИМА!
СТОЈ!
ПОЛИЦИЈА
N 7086
ИИИИИИ!
ИИИ!

ВРУУУМ!
ПОЛИЦИЈА
ПОЛИЦИЈА

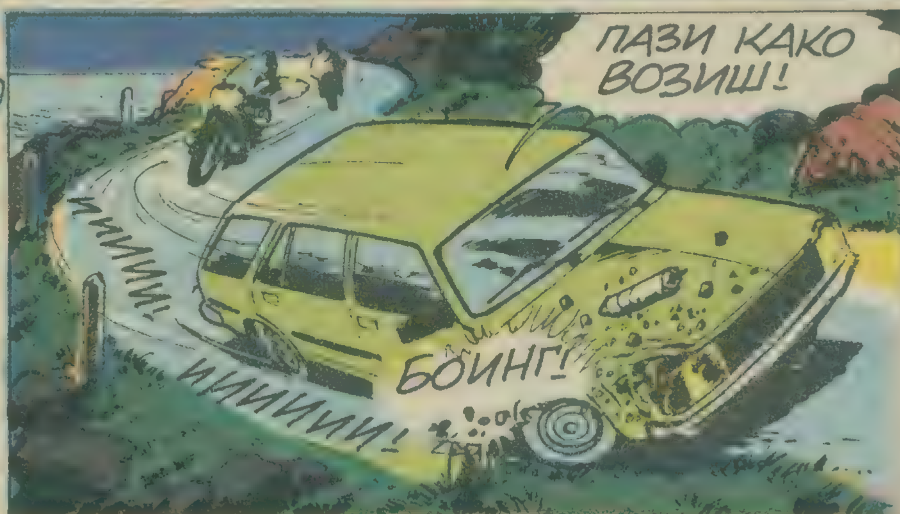
ПАЗИ КАКО ВОЗИШ!
ИИИИИИ
БОИНГ!
ИИИИИИИ!

ПРИБЛИЖАВА НАМ СЕ!
ПОЛАКО! УБИЋЕШ НАС!
ВОЗИ ОНДА ТИ!

У АУТОМОБИЛУ НЕМА ПОЛУГА! ЈЕДАН ОД БЕГУНАЦА ЈЕ ТЕШКО ПОВРЕЂЕН!
ВОЗИТЕ СВУ ТРОЈИЦУ У ЗАТВОРСКУ АМБУЛАНТУ!
КРАЈ У СЛЕДЕЋЕМ БРОЈУ

ЕЈ!
?
КРАК!
БАМ!
!!!
ООО

ЗАГОНЕТКА ФИБОНАЦИЈЕВОГ НИЗА

ЖИВОТ НИЈЕ ХАОС

До данас још нико није успео да објасни зашто се у животињском и биљном свету понавља математички ред бројева који је пре готово 800 година случајно открио један трговац из Пизе

1, 2, 3, 5, 8, 13, 21, 34, 55, 89, 144... занимљив редослед бројева сваки његов члан, изузев прва два, збир је два претходна. У математици је овај ред природних бројева назван Фибонацијев низ.

А прича о њему почиње давно, давно.

Године 1202. трговац Леонардо из Пизе, звани Фибонаци („син добре нарави") поставио је себи чисто трговачки задатак: да израчуна колики је највећи приплод једног пара зечева за годину дана. Фибонаци је при том претпоставио да зечеви неће боловати и умирати и да ће сваки пар, кад напуни два месеца, почети сваког следећег да рађа нови пар. Израчунавање је почео с јануаром. Значи, у јануару и фебруару зечеви неће имати потомство. У марту ће се појавити први пар из приплода и сад ће заједно са првим паром бити два пара. У априлу ће први пар зечева поново добити потомство и тако ће укупно бити три пара. У мају ће приплод дати и први пар зечева и онај други који се родио у марту, па ће сада бити пет пари зечева. На тај начин Фибонаци је израчунао да ће у јуну имати 8 пари зечева, у јулу – 13, а у децембру – 144 пара зечева.

Касније је Фибонаци, који је младост провео у Арабији, уврстио ова израчунавања у своју чувену „Књигу о абацима", таблицама за рачунање које су имале колоне јединица, десетица и стотина и користиле арапске цифре. Тако је задатак о зечевима ушао у историју математике. А бројчани редослед који је он извео, тзв. Фибонацијев низ, почеће да живи свој самостални живот.

Сунцокрет из Оксфорда

Везу између Фибонацијевог низа и биљака први је приметио велики немачки математичар 17. века Јохан Кеплер. Али, проћи ће још пуних 150 година док се биолози нису озбиљно заинтересовали за Фибонацијев низ.

Године 1754. Шарл Боне, који је проучавао распоред лишћа на стаблима неких биљака, открио је занимљиву законитост. Ако, рецимо, узмемо младу гранчицу храста и замишљеном линијом спојимо места где су листови „причвршћени" за њу, добићемо неколико спирала, такозваних генетичких. (Назване су генетичке зато што распоред листова на њој одговара реду појављивања листова одоздо према врху). Утврђено је да размак између листова није једнак већ пропорционалан са Фибонацијевим низом: 1, 2, 3, 5, 8, 13... Ова се појава у ботаници зове филотаксиса, а наука која истражује правилност у распореду листова на стаблу – филотаксија.

Од тада је откривено много примера који потврђују да се законитост из Фибонацијевог низа понавља у разним облицима живе природе.

Погледајте сунцокрет. Семенке у његовој „глави" чине сложен цртеж од многобројних кривих које се секу. Ако спустите оловку у центар главице и вучете линију од семенке дс семенке лако ћете уочити да су оне поређане по спиралама које иду слева надесно и здесна налево. Прорачуни су показали да ако на једну страну завија 13 спирала, на другој ће их обавезно бити 21. Код већих главица сунцокрета однос спирала је 21 и 34 или 34 и 55. У Оксфорду је израстао џиновски сунцокрет са 233 спирале које су секле једна другу с тим што је 89 завијало на једну а 144 на другу страну. Обратите пажњу на бројеве. У Фибонацијевом низу ова два броја стоје један до другог!

Али, не ради се само о сунцокрету. На младој боровој гранчици лако је приметити да иглице образују две спирале које иду десно надоле, лево увис и три спирале које иду лево надоле, десно нагоре. И на многим шишаркама љуспице су распоређене у три спирале косо нагнуте у односу на дршку шишарке и пет спирала нагнутих у супротном правцу. Код крупних шишарки могуће је видети 5 и 8, па чак 8 и 13 спирала. Ове се спирале лепо виде и код ананаса код кога их обично буде 8 и 13. А сви ови бројеви су из Фибонацијевог низа.

Важи и за атоме

Законитости Фибонацијевог реда не важе само за биљке већ и за животињски свет и могу се, на пример, приметити на љуштурама мекушаца. Исто тако, на основу премеравања многих људских руку, утврђено је да три чланка средњег прста подлежу закономерности Фибонацијевог низа: ако је први чланак руке дугачак два центиметра, други ће бити три, а трећи пет центиметара. Ова три броја припадају Фибонацијевом низу и стоје један поред другог.

У најновије време вршена су истраживања која су омогућила да се утврди како законитости Фибонацијевог загонетног реда важе и за однос елементарних честица на нивоу атома и молекула.

Зашто се у природи с таквом доследношћу понављају Фибонацијеве бројке? Можда ти мистериозни бројеви могу да нас одведу до решења велике тајне – тајне живота? Изгледа да и воде... Јер, ако погледамо живот око себе, приметићемо да то никако није хаос случајности већ остварење генетички утврђених програма. А законитости Фибонацијевог низа само су један од језика тог програма. Али, зашто је природа од свих математичких законитости за појаве везане с органским растом изабрала баш Фибонацијев ред? Ова загонетка чека одговор.

В. Милићевић

ТУЖНА ПРИЧА С ЛЕПШИМ ЗАВРШЕТКОМ

КАД САМ БИО МАЂАР

У панчевачком Дому за децу и омладину без родитељског старања у исто време одраста осамдесетак младих, од шест до двадесет година. Везују их неке сличности и оно што им свима недостаје: родитељска љубав. Све друго имају, и то више од многих својих вршњака...

Долазе из целе Војводине у Дом и љуте се што је та реч исписана крупним словима јер они би да живе у дому. Васпитачи се труде да им буду блиски, да се што више друже, а песник Добрица Ерић, радо виђени гост, обећао им је недавно да ће смислити неко лепо име и кумовати.

У настојању да простор у ком живе што више личи на прави дом, само њихов кутак, девојчице и дечаци уређују своје собе како желе – једна је блистава и уређена као за сликање, друга изгледа као да је кроз њу прошао тајфун. Ништа за то, рећи ће овде, деца су... А долазе из разних средина, нека са већ стеченим навикама, добрим, лошим, или без њих...

Боли ме уво шта кажу!

Роберт Којадиновић је до своје пете године био у породичном смештају у Скореновцу, у породици мађарске народности.

„Ја кад сам био Мађар
нисам знао да говорим на
наш језик
па једног дана сам био у
забави
што ме једна баба преварила
рекла је да че ми
купи сок,
па су ме стрпали у кола
и шибај за Панчево
у Дом!"

– Нису знали где да ме ставе, па су ме довели у Дом – каже Стевица. А Роберт Крнић је записао:

„Мени је лепо у Дому
а некад, кад се сетим нечега,
сасвим тужно
и онда ме тера да заплачем
и да тугујем
једном или два пута када
сам био у школи ја сам
се сетио нечега
учитељица ми је рекла:
проћи ће то!"

– Кад су ме увели у Дом, био сам збуњен јер је око мене било много деце – каже Зоран Зечевић. – Први ми је притрчао дечак којег сам касније заволео и који мене воли као да сам му син. Он се зове Иван. Други дечак којег сам заволео је Бранко и он ми је стриц, као бајаги Иванов брат. И дан-данас видим да ме они воле стварно и цене као да сам ја њихово дете.

„Понекад плачем ја, а понекад мамине сузе дођу на моје очи" – пише у Зинетином дневнику...

А Дане Шепа размишља: „Свако дете има мајку, а неки немају. Или им је умрла, или их оставила на улици, па отишла у иностранство. Моја се мајка брине о мени иако сам у Дому. Ја имам мајку. Мени је моја мајка лепа, боли ме уво шта други кажу."

– Наставник Дебели Јоца и ја смо другови – пише Крста Матић. – Често се свађамо и лажемо, мислим ја њега лажем. Волео бих да он буде мали, да га упознам лакше и да буде мршавији. Онда бисмо можда били исти. Волео бих да буде мали јер ће овако да умре пре мене, а ја ћу остати...

Утва златокрила

– Мислим да друга деца мисле да смо ми из Дома разбојници – наставља Крста Матић. – А ја мислим да то није тачно. Понекад је и тачно, али они ипак мисле наопако. Кад би дошли видели би да је код нас све живо и чило, па још кад би дошли да славимо рођендане. Причали би после све до куће лепо, а можда би нас и сањали!

Рођенданска славља у Дому трају већ трећу годину из месеца у месец: „Све од оног великог првог заједничког рођендана када смо покушали да прославимо све до тада непрослављене рођендане и покушали да докажемо да се и то може, да се могу надокнадити радост и **жив био велики порас'о"** – кроз игру уз брдашце колача каже песник дечији друг и васпитач Зоран Скоко.

Свакога месеца један дан је одређен за прославу рођендана свих који су у том месецу рођени. Таквом једном слављу прусуствовали су и новинари „Забавника" и комплетима листа омиљеног у Дому обрадовали децу. Поклоне је обезбедила панчевачка „Утва". Огромна торта била је украшена утвом златокрилом, од шећера.

Певали су, играли за себе и госте, говорили стихове. И

КОЛИКО КО УЧИ?

НАЈГОРЕ ЈЕ ЈАПАНЦИМА

Школски час најдужи је за француске, белгијске и аустријске ђаке, а најкраћи за шведске. Основци у Италији одмарају се лети пуних 95 дана, а у Немачкој тридесет дана мање. Како је код нас?

Недавно је угледни француски часопис „Сијанс е ви" (Наука и живот) објавио графикон који показује колико траје радни дан једног основца у појединим земљама. При том се није рачунао подневни прекид. Наиме, у највећем делу света основци имају двократну наставу. (Код нас се ради у две смене због недостатка простора.)

Шта је показало истраживање које је спровела екипа новинара овог часописа? Најдужи радни дан имају ђаци у Француској, Белгији и Аустрији, а у исто време у овим земљама и школски час траје најдуже – пуних 60 минута! У Сједињеним Америчким Државама и Холандији час траје 50 минута, а у Великој Британији, СР Немачкој и Швајцарској 45 као и код нас. Шведски ђаци су најсрећнији, имају час од само 40 минута.

Зато француски ђаци имају највећи подневни одмор – пуна 2 сата. У Народној Републици Кини и Јапану предах износи 1 сат и 20 минута, а у САД свега пола сата. Осим тога у Француској средом уопште нема наставе, а суботом се иде само пре подне. Летњи распуст француских

ИЗ КЊИГЕ „ОКРЕНИ ЈАСТУК"

Једног дана у кући Алексића избила је свађа.
Приближим се вратима да боље чујем шта
говоре.
Одједном сазнам да сам дошао на свет.
Деда запита како да му дамо име?
Бака ће на то нека се зове као наша маца
Фрајла.
Таман посла, грмну деда, женско име па још
мачије!
На то ће врабац с прозора нека се зове
цвркутало!
Ни то не долази у обзир, одговори деда.
Никако! Ако треба нека се зове Никако!
Никако Алексић

* * *

Зашто ја
Никако Алексић,
зашто ја да будем тужан?
Зашто ја да патим?
Зашто ја да немам?
Зато што сам ја Никако?

Саша Алексић

сви се много трудили да буде свечано... Хтели су да буде и весело...

Окрени јастук...

Деца из панчевачког Дома одлазе у разне школе, бирају их као и сва друга, према склоностима и могућностима. До сада нису могла да одлазе у музичку школу, балет или курсеве страних језика јер није било пара. Сада су се досетили, а прсте је опет умешао неуморни Зоран Скоко. Основали су фонд, циновску касицу коју су назвали СПОМЕНКА.

„СПОМЕНКИНА" АДРЕСА

ФОНД ЗА ДЕЦУ: „ДЕЦА СУ НАШЕ НАЈВЕЋЕ БОГАТСТВО"
Број рачуна: 657 00-697-12760
Самоуправна интересна заједница
за заштиту деце Војводине
Трг братства и јединства 3
21000 Нови Сад
телефон: 021/623-048
Сав приход од књиге ОКРЕНИ ЈАСТУК иде у овај фонд

– Облик касице замислите како желите и осећате – каже Зоран Скоко. – Можда најпре као велико лепо срце, оно у споменарима што се црта кад неко неког много воли...

У ову касицу стићи ће и новац од продаје књиге записа јединствене у земљи. Зове се „Окрени јастук". Зашто баш тако? Одговор је дао Саша Алексић:

„То ме научио Пера Блитва.
Пре него што легнем да спавам
окренем јастук наопачке
да не бих сањао мајку.
Међутим, не помаже..."

Тако почиње књига дечијих записа и стихова насталих у панчевачком Дому у протекле три године. И опет неизбежни Зоран Скоко који је све то прикупио, уредио и уз велику помоћ многих у Панчеву – друштвених организација и пријатеља деце – објавио у сарајевском „Ослобођењу". Књига „Окрени јастук" каже све о малишанима. Њихове најтананије мисли, осећања, дечије искрено, болно... А они нити желе, нити дозвољавају да их неко жали.

„Својој мајци не бих могао да замерим нешто посебно. Било шта када бих хтео да јој замерим, не бих могао јер она је болесна жена, није свесна својих поступака и не би је било праведно одбацити. Она мени жели добро, то се види по томе што често долази да ме обиђе. Ја знам да није лако долазити из Новог Сада сваки трећи дан, али за њу то није ништа и било да све пржи или да је ледено доба – она ће доћи да види свог сина и у томе је не може нико на овом свету спречити. Зато се поносим њоме. И не кривим је што ме је дала у Дом, јер ја сам ту не зато да би њој било боље и да би нашла другог мужа, већ да бих ја имао услове за нормалан живот. Ја нисам одбачен" – тврди Срећко Танасковић.

А Кларинда Јовановић као да се мало љути...

„Чује се шапат уста
која одавно не говоре
чује се бат корака
а нико не долази.
У нас су упрте
затворене очи."

Приредила:
Иванка Миладиновић

ђака доста је кратак – 65 дана, а најдуже се одмарају млади Италијани – од 15. јуна до 18. септембра. Пуних 95 дана! Међутим, у свим земљама средње Европе има много кратких „ферија" (за Божић, Ускрс, Нову годину) најчешће везаних за верске празнике. У СР Немачкој сваке јесени ђаци имају „кромпирски" одмор, обичај који је остао из далеких времена кад су деца помагала родитељима у вађењу кромпира... Све у свему, француска деца проводе годишње у школи 950, а јапанска – 1.312 часова.

Поређења ради, наши основци од I до IV разреда имају 810 часова, а ученици од V до VIII разреда у просеку око 1.050 часова за годину дана!

В. М.

ФРАНЦУСКА
БЕЛГИЈА
АУСТРИЈА
САД
ШВАЈЦАРСКА
ШВЕДСКА
НР КИНА
СР НЕМАЧКА
НОРВЕШКА
ЈАПАН
ИТАЛИЈА
ШПАНИЈА
ДАНСКА
КАНАДА
ВЕЛИКА БРИТАНИЈА

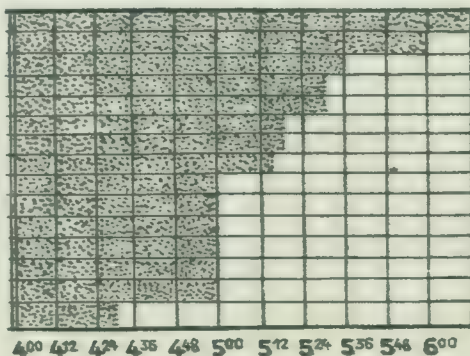

ХИ-МЕН И ГОСПОДАРИ СВЕМИРА

НОВЕ АВАНТУРЕ

ГОСПОДАРА СВЕМИРА

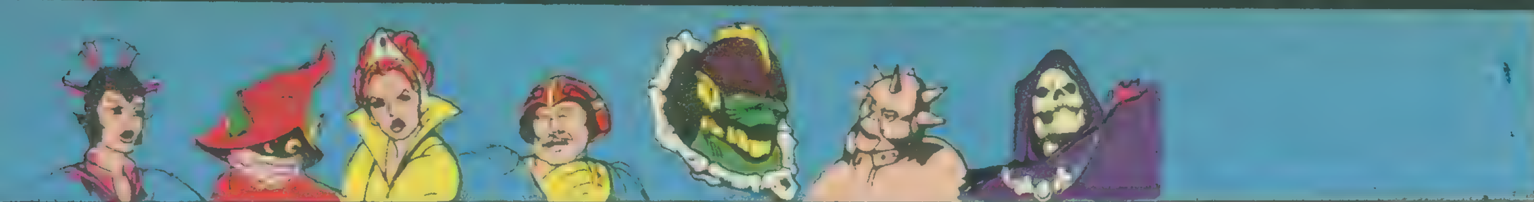

ЕПИЗОДА

ЖИВЕО НАМ РАНДОР

Јулска свеска је у продаји! Ту ћете наћи целу епизоду Мастерса. Галактичку мењачницу, космички лавиринт, поклон постер ТИЛЕ и још неколико изненађења.

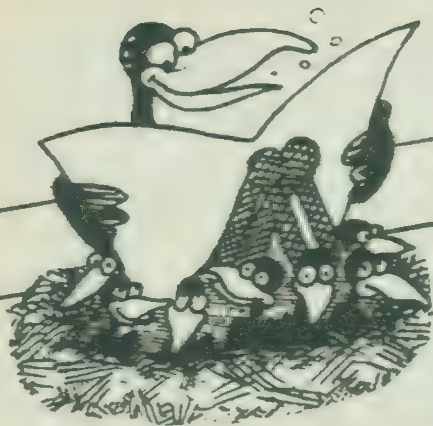

Забавникова радионица

МУВАЛИШТЕ

ХИ-МЕН И ОСВАЈАЧИЦЕ ИЗ СВЕМИРА

Како да сломим срце вољене особе која носи зелене чарапе? Ништа лакше! Почните и ви да их носите! И не само чарапе. Тако сигурно нећете остати непримећени, а ако особа коју потајно волите ово схвати као обичну лудост, ништа зато. Па, ви и јесте млади и луди, односно – млади и зелени. Боја ће временом избледети, а можда и ваша осећања. Бићете спремни за неког ко, рецимо, више воли плаву

Илустровао: Љубомир Милојевић Љубавац

Већ смо прелиставали кувар препун корисних рецепата за оне који верују да готова и једном засвагда постављена решења постоје... Ако је могао Дон Жуан, можемо и ми!

Савети у кувару брижљиво су разврстани: удварање у пролеће, лето, јесен, зиму, завођење на киши, сунцу, поветарцу... Колико прилика – толико решења. Уколико заиста желимо некога да засенимо и обманемо, а не да једноставно приђемо и будемо искрени.

Приручници као „Завести брзо и лако" или „100 путева до вољене особе" уче нас како да будемо неко други, како да што вештије одглумимо своју љубав. Једино што овим рецептима недостаје и чини их неупотребљивим јесу зачини: искреност и природност.

Данас објављујемо специјално издање „Мувалишта": „Хи-мен и освајачице из свемира".

СИРОТА МАЛА ДЕВОЈЧИЦА

Ово је рецепт за потпуни успех уколико сте довољно вешти да глумите безазлено невинашце. Било да се ради о другу из школе, комшији или најбољем другу вашег брата – нека вам пред њим све увек буде тешко, неизводљиво и страшно, а на сваки његов позив (макар и најпривлачнији) пренемажите се и нећкајте све док и он не заборави шта вам је предложио. У међувремену трепћите до изнемоглости и увежбавајте тупи поглед и климање главом на све што ОН каже. Пазите, ви морате бити прва особа која ће се насмејати

његовом вицу и последња којој ће се обратити за савет. Шта ви, усталом, и знате будући да сте сирота мала девојчица. Он не може ни да наслути шта све знате, јер ако и прозборите, то је увек тако тихо и стидљиво да се једва чује. А и када вас чује, тешко вас разуме од силних: Ах! Ох! Ух!

Ако се и не слажете с нечим што он каже, то ни случајно не показујте!

Не заборавите: ви морате да се плашите свеколике флоре и фауне, не одговара вам ниједна временска (не)прилика, ужасавате се свега што није чедноразе боје. Кад год вам се укаже прилика, падајте пред њим у несвест, а на сваку грубост зајецајте (наравно, њему на рамену). Ако нисте знале, плач ствара питки коктел „Заштити ме" који дечацима и те како прија. Уверићете се и саме: његов испрва збуњени израз лица постаје све сигурнији и сигурнији, он вас предано теши, ни сам не схватајући због чега се у њему буде успавана храброст и мушкост, он са осмехом најтоплије захвалности устаје и, онако велик и паметан, одлази... да пун самопоуздања којим сте га ви надахнули – изјави своју љубав вашој најбољој другарици!

РАМБОИНА – ОБУЧЕНА ДА УБИЈЕ

Ако сте разборитије од „сироте мале девојчице", најбоље ће бити да своју разборитост поткрепите чињеницама. Ви не признајете предрасуде о јачем и слабијем полу – и то ћете доказати.

Ако сте крхкије грађе, не брините! Ни Пипи Дуга Чарапа није изгледала баш нека сила у карираној кецељици и превеликим цокулама, али је лемала морнаре као од шале.

Дакле, дружите се искључиво са дечацима и с презрењем гледајте женски род и њихове шу-шу разговоре. Причајте само о фудбалу и најновијим спортским догађајима о којима, наравно, ништа не знате, али ви то и не радите из љубави према спорту већ из љубави према ЊЕМУ.

Увежбајте савршен баршунасти тенор, речник обогатите изразима од којих би ваши родитељи, да их, не дај боже чују, пали „мртви", и не заборавите да у свему опонашате ЊЕГА. Ако он носи црне наочари за сунце, набавите их и ви и не скидајте нипошто, чак ни у најмрачнијој дискотеци. Тако ћете сигурно привући његову пажњу, али не због имица: не видећи ништа, сигурно ћете се скљокати на под бар двадесет пута.

Још неколико важних напомена: сукње замените панталонама, а ластиш кликерима. Но, ако се довољно добро тучете и он то примети, бркове не морате пуштати!

После свега биће најприродније да вас једног дана прогласи за свог најбољег друга (другарство је најважније, зар не?) и позове вас на фудбалску утакмицу. Немојте да се изненадите ако вас, уз пут, заверенички муне лактом и покаже вам девојку у коју је заљубљен!

ДАМИ ИЗ ТРЕЋЕ КЛУПЕ ДО ПРОЗОРА

Потпуна супротност претходном случају је тајанствена заводница.

Нагледали сте се филмова и закључили да младиће обара с ногу зрео поглед једне Џоан Колинс која је, додуше, дама у зрелим годинама, али и ви сте у позним петнаестим, што је сасвим довољно.

Пошто сте закључили да су сви око вас недопустиво детињасти, бацили сте око на много старијег дечка и одлучили да се пред њим покажете у најбољем светлу. Оробили сте мамине фиоке и ормаре и одабрали предивне, отворене блузе и предуге хаљине.

До сада сте се увек плашили висина и нисте ни помишљали на алпинизам, а ето – већ свакога дана у сваком погледу све више напредујете: јуче сте се на сестриним потпетицама одржали чак 40 секунди!

Бунтовно сте расплели коњски реп и побацали све машнице и шналице а цео џепарац потрошили на шминку.

Сада, кад сте успешно „средили" свој изглед, морате и околину да убедите да сте их све прерасли. Потцењујте све што воле ваши вршњаци. Објавите да се бавите свим што звучи „екстра": радиестезијом, аеробиком, да сте вегетаријанац, да читате искључиво руске класике и француске песнике (у оригиналу, наравно).

Пошто морате да пуцате само на велико, ускоро ће сви сазнати да сте се заљубили, не у професора из ваше школе, већ у самог директора! Ако мислите да их то неће баш оборити с ногу, може да послужи и неки оседели глумац. Наравно, само ћете ви знати да у ствари желите да се приближите дечку са деветог спрата кога (авај!) срећете само када вас пошаљу да баците ђубре! Каква срамота!

А. В.

ЧУДНО ГЛАДОВАЊЕ

Одавно је примећено да све врсте пацифичког лососа у време мрешћења престају да једу а ипак на свом путу према мрестилиштима одлучно савлађују не само узводни ток река већ и плићаке и спрудове, чак и водопаде и сличне препреке. Одакле им снага за то?
Научни сарадници Института за биологију мора у Владивостоку открили су да лососи за то време као основни извор енергије користе мишићне беланчевине, што је на први поглед у супротности с општепризнатом чињеницом да организам добија енергију углавном из масти и угљених хидрата. Међутим, кад почне гладовање, залихе ових материја се врло брзо троше, а аминокиселине, од којих се беланчевине састоје, сасвим добро могу да послуже као материјал за синтезу гликозе – главног снабдевача живе ћелије енергијом. У уобичајеним околностима синтеза се одржава помоћу исхране, а у време гладовања уочи мрешћења једини извор материјала за синтезу гликозе остају беланчевине из сопственог организма.

Отприлике недељу дана после започетог гладовања – за то време се троше залихе масти и угљених хидрата – појачава се уобичајени ток разлагања беланчевина на аминокиселине а истовремено стварање гликозе у јетри, исто тако у скелетним мишићима, првенствнео у цревним. Ствар је у томе што лососи имају две врсте мишића – беле и црвене: за време гладовања „једу" се бели мишићи, а црвени раде све до краја мрешћења, оставши без снаге, рибе се спуштају низ родну реку и умиру.

В. М.

ПИСМЕНА ПАТКА

Вест која је ових дана стигла из Сједињених Америчких Држава звучи заиста невероватно: једна патка научила је да чита! Није у питању циркуски трик већ оригиналан експеримент изведен на универзитету Дрејк. Дивља патка Сер Ланселот, за пријатеље Ланс, разуме следеће речи: кљун, стој, певај, кљуј, лопта...

Ево шта о томе каже др Кенет Лојд, психолог по струци, а иначе Ланселотов учитељ:

Патке имају изванредна вид и врло су осетљиве на боје. Прво смо црна слова писали на папиру у боји док Ланс није научио да, рецимо, кад кљуном дотакне црвену картицу, добије да једе. Затим смо му постепено укидали боју и остављали само слова. Сада Ланс одмах реагује на написану реч...
Сер Ланселот одлично зна значење неколико речи. Кад му покажу картицу на којој пише „певај", почиње гласно да паче. И при том гледа људе готово сажаљиво. Јер, он све разме, а људи не схватају ама баш ништа од оног што писмена патка покушава да им каже.

В. М.

ХИТ

ХИТ

ХИТ

Историја светског рокенрола препуна је група са необичним називима. Већина тих имена плод су маште музичара који су оснивали групе, али на многе су утицали историја, филм, литература, сликарство. Најзанимљивије приче о томе како су настајали неки називи доносимо у неколико бројева „Забавника”

ШТА СЕ КРИЈЕ ИЗА ИМЕНА?

ABBA – Назив је настао као збир иницијала имена чланова групе: Ани-Фрид, Бени, Бјорн и Агнета.

„The Animals” (Животиње) – Група је добила име по надимку њиховог познаника Анимала Хога који је живео прилично боемским животом. О томе певач групе Ерик Бардон каже: – Он је представљао све оно што смо желели да искажемо нашом музиком. Потпуну слободу, мало анархије, пуно дивљег расположења и доброг провода.

„Art Of Noise” (Уметност буке) – Тако се звала брошура италијанског футуристичког сликара Луиђија Русола који се залагао за ново схватање музике. („Једног дана ће свака фабрика бити претворена у опојне оркестре буке”.)

„Aswad” – На језику Етиопљана: црно. Тиме је ова реге група желела да истакне своје афричко порекло.

„Actec Camera” – По изјави њиховог члана Родија Фреј-

ма, Аптек им је звучало сасвим добро, а други део назива, камера, узели су из песме групе "Teardrop Explodes" која се нашла на Б страни једног њиховог сингла.

„The Band" (Група) – Пошто су дуго били пратећи састав Боба Дилена, само по себи се наметнуло да се назову „Група".

„Bauhaus" – Немачка школа дизајна основана 1919. године с намером да уједини архитектуру, лепе уметности и технологију.

„The Beach Boys" (Момци с плаже) – У почетку су се звали „Carl & The Passions", затим „Kenny & The Cadets" да би на крају променили име под утицајем песме са свог првог сингла „Surfin".

„The Beatles" – Назив је игра речи. Најпре су их привлачили називи инсеката зато што је Бади Холи своју пратећу групу назвао „Crickets" (зрикавци). А допало им се то што крикет има двоструко значење (спортска игра и инсекти) тако да су „Beetles" (бубе) изменили у „Beatles" што је требало да означи њихово припадање бит музици.

„B-52's" – Амерички бомбардер а касније се појавила нарочита фризура с истим именом.

„Blondie" (Плавуша) – Узето из стрипа „Блонди и Дагвуд" који је дуго излазио у америчкој штампи.

„Blow Monkeys" – Др Роберт, певач групе, живео је као дечак у Аустралији и тада је чуо за овај израз који се користио када се погрдно говорило о абориџенским музичарима.

„Boomtown Rats" – У почетку се група звала „Mark Skid & The Y-Fronts" а онда су, срећом, променили име јер су у аутобиографској књизи Вудија Гатрија нашли име ове уличне банде.

Дејвид Боуви – Право име му је Дејвид Џонс, али га је променио да га не би мешали са тада популарним Дејвидом Џонсом из групе „Манкиз". Ново презиме одабрао је по Џиму Боувију, хероју који се заједно са Дејвијем Крокетом борио код Алама.

„Cabaret Voltaire" – Књижевни ноћни клуб у Цириху с почетка овог века који је постао колевка дадаистичког покрета у уметности.

„Cocteau Twins" (Кокто Близанци) – по Жану Кокто, француском писцу.

„Communards" – Покрет солидарности са побуњеницима у Париској комуни 1871. године.

„Creedence Clearwater Revival" – У почетку су се звали „Golliwogs", али су људи из њихове дискографске куће захтевали да промене име што су и учинили децембра 1967. године. Шеф групе Џон Фогерти имао је пријатеља по имену Криденс, па је онда на телевизији видео рекламу за пиво које се производило од чисте воде (clear water) а поред свега осећао је да се спрема обнова музике (revival). Све то је спојио. Није нам познато да ли су у дискографској кући били задовољни оваквим сабирањем речи.

„Crowded House" (Препуна кућа) – Назив је последица услова у којима су чланови групе живели док су 1985. у Холивуду покушавали да сниме прву плочу.

„Curved Air" (Закривљени ваздух) – према албуму „Rainbow In Curved Air" (Дуга у закривљеном ваздуху) који је 1969. издао Тери Рил („Deep Purple") – по називу песме Бинга Кросбија која је 1962. постала хит у извођењу Нина Темпа и Ејприл Стивенс.

„Depeche Mode" – тако се зове један француски модни магазин. Група се у почетку звала „Composition Of Sound".

„Devo" – Скраћеница од de-evolution, што значи супротно од еволуције. То је био начин да чланови групе изнесу свој став о развоју човечанства.

„Dire Straits" – У слободном преводу: у шкрипцу. Назив им је предложио пријатељ када су током 1977. покушавали да дођу до првих снимака и места где би свирали.

„The Doors" (Врата) – Џим Морисон је овај назив узео из есеја о дрогама „Врата перцепције" који је написао књижевник Олдос Хаксли. А сам назив књиге узет је из поеме Вилијама Блејка који је живео у 18. веку.

„Duran Duran" – Име сулудог научника који се појављује у научнофантастичном филму „Барбарела". Филм је 1968. режирао Роже Вадим, научника је глумио Мило О'Ши а појављује се и Џејн Фонда.

Боб Дилен – Рођен као Роберт Цимерман одлучио је да узме презиме велшког песника Дилена Томаса. По другој, непотврђеној, верзији презиме је узео по каубоју Мату Дилону који се појављивао у телевизијској серији „Gunsmoke".

„Echo and The Bunnymen" – Шеф групе Јан Мек Кулок каже: „То не значи ништа. Имали смо ортака који нам је предлагао имена као што су „The Daz Men" или „Glisserol And The Fan Extractors". „Echo And The Bunnymen" било је једно од тих имена. Одабрао сам га зато што је звучало исто тако глупаво као и остала".

„Everything But The Girl" – Име бутика у граду Хулу где су Бен и Трејси (чланови овог дуета) студирали.

(Наставиће се...)

ТРАЖИЛИ СТЕ ПЕСМУ:

НЕКА ВРИЈЕМЕ МИЈЕЊА СЕ

Сад је стварно збогом
и не реци ријечи претешке
стигле су ме сузе
ал' све су сузе мени познате
неко вријеме зло
и нас је дотакло
Уморан сам мало
сит сам прича, поћних
лутања
требам злата јутра
желим дуга љијена ћутања
моје лутало
још ти није познато
Побједи
али како од овог што је
у нама
неки ђаво с љепљивим
уснама
го годиње клизе низ образе
нека вријеме мијења се
Махнито ме љуби
задњи пут к'о никад до сад
оно што те гуши
ватра је у бедрима
за врата магије
ми изгубили смо кључеве
Зора модро пуца
цигарете вучем задњи дим
кратки бљесак јутра
стопили смо се с њим
и више никада
бисерна шкољка се затвара

Текст и музика:
Златко Арсланагић
Изводи:
„Црвена јабука"

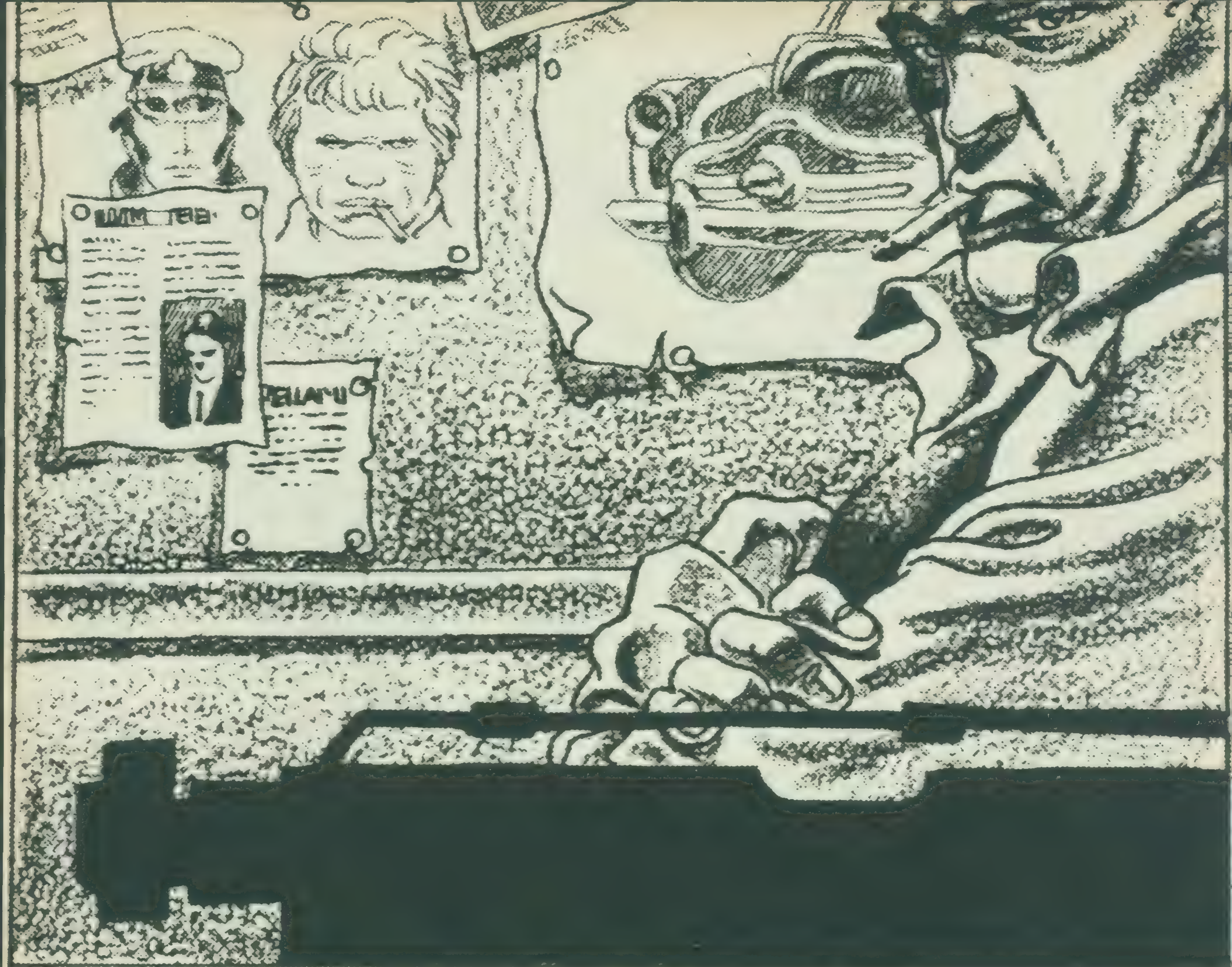

Из криминалистичких архива

ДИСЕЛДОРФСКИ ВАМПИР

Случај је узбудио европску јавност, а шеф специјалне бригаде полиције Северне Вестфалије био је немоћан: ни после неколико месеци истрага није начинила ни корака

Млад и лепушкаст човек бојажљиво је ушао у канцеларију комесара диселдорфске полиције. По младићевим покретима и мутном погледу комесар Матијас Ејнк, који је истовремено обављао и дужност шефа криминалистичке бригаде полиције Северне Вестфалије у Савезној Републици Немачкој, закључио је да има посла с наркоманом.

– Ваше име? – упитао је.

– Лорбах, Франц Лорбах! – одговорио је младић.

Свирепа убиства

Комесар се тргао и убрзо устао понудивши момку столицу. Управо је намеравао да изда налог за Лорбахово привођење. Требало је да му постави питања од којих је очекивао бар наговештај решења загонетке која је већ месецима узбуђивала западнонемачку јавност. Јер, истрага је тапкала у месту. За случај је почела да се занима и остала европска штампа. Новински ступци повремено су били пуни језивих прича о „диселдорфском вампиру".

Радило се о више убистава у Диселдорфу. Прво се догодило почетком јануара 1956. Извршилац је била иста особа која је, по убеђењу полиције, повремено имала саучесника.

Прво убиство: у путничком аутомобилу на паркингу нађено је тело доктора економских наука Сервеа. Револверски метак калибра 9 милиметара просто му је разнео главу. До њега на седишту, и с раном на лобањи задобијеном од ударца тупим предметом, непомично је седео непознат човек. Полиција га је, срећом, затекла још живог. Пренесен је у болницу и спасен. Када је дошао свести, дао је податке о себи и описао шта се догодило.

Укратко, повређени је био пословни пријатељ доктора Сервеа и враћао се с њим из ресторана с вечере. На растанку, седећи у колима, утврдили су још неке детаље посла. У тами, неочекивано, један крупан човек отворио је врата и без речи опалио хитац из револвера Сервеу у главу. Његов сапутник је био затечен и згранут. Истог часа отворила су се и врата поред седишта на коме се он налазио. Појавио се други нападач који га је нечим ударио по глави. Нешто му је и рекао и то је било све чега се сећа. Полицији то није значило ништа, поготову што убице нису оставиле ни најмањи траг.

Следеће убиство, свирепије него прво, збило се после месец дана. Жртве су, опет у колима и касно увече, биле извесни средовечни трговац Фелкенсберг и девојка са презименом Кешинг. Мушкарцу је испаљен метак у уста, девојка је усмрћена инјекцијом цијанкалија. Аутомобил је затим запаљен. Када су стигли ватрогасци, тела су била готово угљенисана!

Није прошло ни два месеца а комесар Ејнк је морао на нови увиђај: убијени су лекар Берер и његова пријатељица госпођица Васинг. Зауставили су кола поред пута...

Случајност и грешка

Пет убистава почињених за три месеца било је превише. Јавност је била огорчена, штампа је постављала питања. Комесару Ејнку није било лако. Криминалистичка бригада даноноћно је крстарила градом и околином, али без успеха. А, онда, сам случај помогао је комесару да истрага начини први корак. Наиме, 6. јуна шумар у атару села удаљеног око седам километара од Диселдорфа наишао је у тренутку када је један тридесетогодишњак с револвером у руци намеравао да заскочи момка и девојку који су ћаскали испод неког дрвета. Шумар је био висок и снажан и савладао је нападача. У ствари, више је он изненадио њега, него што је нападач изненадио љубавни пар.

Вернер Бост, тако се звао ухапшени, добро је познавао правне зврзламе. Знао је да комесар не може без доказа да га држи у затвору више од недељу дана. Тачно је да је ухваћен у намери, али намеру је тешко доказати. А Бост је порицао и намеру. Једноставно, дао је изјаву да воли револвером да гађа мете у природи и да је тога дана, када је ухваћен, у тобожњем нападу хтео само да преплаши млади љубавни пар, односно да се нашали.

Ни претрес Бостовог стана није дао било какве доказе. Комесар Ејнк нашао се на мукама: како да пусти на слободу човека за кога је сигуран да је толико тражени „диселдорфски вампир", како га је, иначе, штампа називала.

Али, као што обично бива, и најпрепреденији злочинац начини грешку. Приликом трећег претреса Бостовог стана међу гомилом папира нађена је забелешка писана његовом руком: „Лорбах, изгледа, мора да добије метак!"

Криминалистичка бригада дала се у потеру за Лорбахом. Међутим, он је предухитрио специјалце. Сазнао је из новина да је Бост ухапшен, дошао у комесарову канцеларију и испричао шта се догађало претходних месеци.

Лорбах је био слаба личност. Бост га је узео под своје и тако рећи натерао да му се придружи у убијању парова јер је сматрао да је љубав богохуљење. Преварио се само једанпут мислећи за пријатеља доктора Сервеа да је девојка. Лорбах се у почетку опирао, зато и није хтео снажно да удари Сервеовог пословног пријатеља. Касније му је Бост убризгавао инјекције морфија и тако дрогираног држао га у потчињености.

Док је причао, Лорбах је плакао.

* * *

Оптужница против Боста и Лорбаха износила је 370 густо куцаних страница. У Савезној Републици Немачкој не постоји смртна казна па је Бост кажњен доживотном робијом. Лорбах је добио мање – десет година. Огорчен што је Бост извукао живу главу, инспектор Ејнк није могао да се уздржи приликом изрицања пресуде. Устао је и узвикнуо:

– То за таквог монструма није казна, већ награда! Једног дана појавиће се на неком другом месту нови вампир, а тада... колико ће тада вредети људски живот на тасу правосуђа!

М. Тодоровић

НИГМАТИКА

Припремају: М. Јеленковић и З. Зељковић

МОЗАИЧНЕ УКРШТЕНИЦЕ
БИСЕРИ ЈАДРАНА

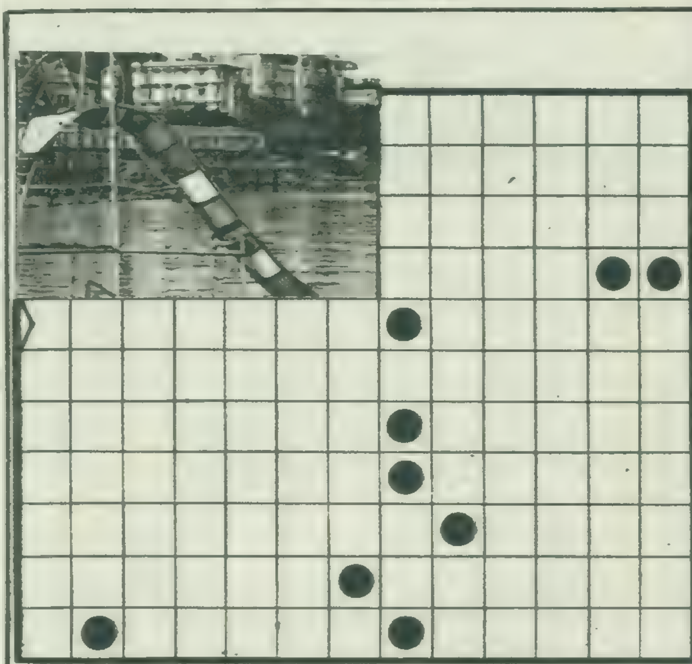

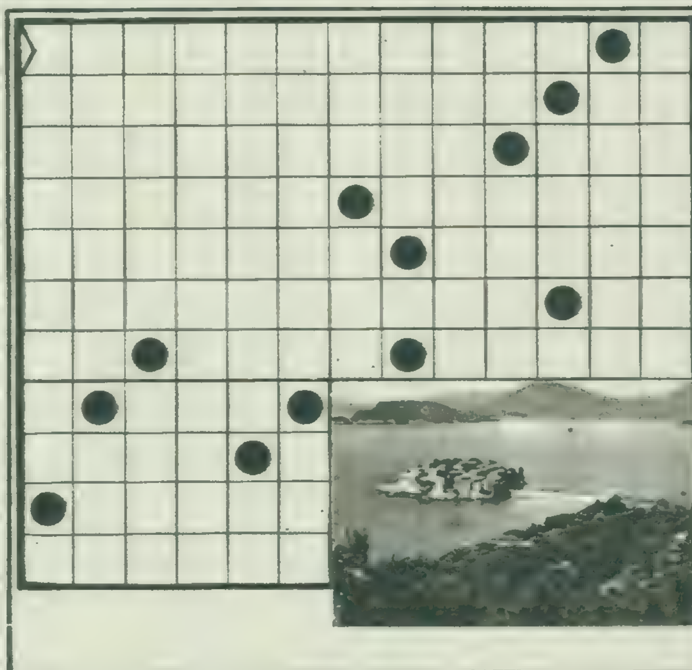

На сликама су два наша веома позната летовалишта. Једно са северног, а друго са јужног Јадрана. Њихова имена ћете добити, ако добро решите укрштенице, у водоравним редовима са стрелицама. Да се не бисте мучили, ми вам дајемо већ готова решења којима треба да нађете место у ликовима. Решења за обе укрштенице поређана су по азбучном реду.

АВАНТУРИЗАМ – АВАРИЈА – АЗИС – АЈАН – АК – АЛ – АЛЧАК – АНИМАТОР – АНИНА – АРАРИНА – АРЕЦО – АРИСТОТЕЛ – АЦ – БРЊИЦА – БУ – ВАРАНТИ – ВИ – ЕНЕС – ЕРИСТА – ЕСТАР – ИКОНАРИ – ИНТЕРЕС – ИЊИС – ИРИРИ – ИСТУРАЊЕ – ЈОНАТАН – КАЗАЛС – КАТАНЕ – ЛИМАР – НАЛ – НЕМИР – ОПСТАТИ – ОСЕ – ОТКА – ОТРАНТ – ОЧАЈ – ПРВЕ КОРЕКТУРЕ – ПРТЕНИ – РАЗАСТИРАТИ –РАСТУР – РЕАЛ – РЕЖИСЕР – РИЈЕКА – РК – САЊАР – СЕМ – СЕС – СИРЕЊЕ – СКОРЕТИ –СРП – СТАЛОНЕ – СТАРАТЕЉКА – СТАРИ СВАТ – ТАРАСКОНАЦ – ТАСТЕРИСАЊЕ – ТЕЛЕМАН – ТЕРЕНАЦ – ТИЈАРА – ТИРАЖ – ТОТ – ТРАВАР – ТРАЈЕКТИ – ТРС – ТУЧА – УСИ – ЦА – ФАЛИНКА – ФРА – ЧУПЕРАК.

Уређује
др Зоран Живковић

САВРШЕНСТВО

Милан Драшковић

Пријатна свежина мајске вечери струји кроз прозор моје радне собе. Преда мном је свеска тамноплавих корица: мој дневник, сведочанство мојих мисли, запажања, догађаја. Прошло је скоро пола сата док нисам срочио прву реченицу. Иако је вече, време за мене као да се зауставило у данашњем преподневу. И мада се сећам сваког трена и сваког детаља, питам се хоће ли писана реч моћи да дочара све оне вртлоге мојих осећања...

Почело је одласком у канцеларију. Стигао сам око једанаест часова после једног пословног састанка у центру града. Моја секретарица (средовечна и безлична госпођица Прескот) дочекала ме је живахно устајући са столице и поверљиво шапћући:

– Имате гошћу, господине Рајт! Млада госпођица је новинарка и стигла је пре десетак минута. Боже мој, како је то лепа девојка!

Добра госпођица Прескот је одлична секретарица, али помало искомплексирана у приватном животу. Ваљда не очекује да занемим од среће што ме посећује млада и лепа новинарка!

Ушао сам у канцеларију. Седела је у фотељи за госте, задубљена у стручни економски часопис. Кад ме угледала, две беле руке спустише часопис и ја угледах...

Сви ми, понекад, размишљамо о савршенству – о прекрасној хармонији облика, боје, звука... Неки чак мисле да је савршенство (у било ком виду) ипак само апстрактан појам. А ја сам, у том дугом тренутку опчињености, схватио да сам срео своје виђење савршенства!

То савршенство, у лику младе девојке, устаде и приђе ми. Ако кажем да има прекрасну плаву косу (која у увојцима пада низ рамена), да њене очи испод густих трепавица имају сјај и боју лепшу и од најблиставијег драгуља – верујем да не претерујем и да не звучи као опис из неке мелодраме.

– Добар дан, господине Рајт! Ја сам Џезабел Гордон, новинарка магазина „Жена" – рече девојка пружајући ми руку.

– Драго ми је... госпођице Гордон – промуцах не препознајући властити глас. Забога, шта ми је? Па није ми први пут да видим лепу девојку! Био је то сувише благ израз. Као да се сва блистава лепота жене, кроз векове и широм меридијана, згуснула и прелила у једну једину жену! Ти раскошни облици тела (које је истицала припијена светлозелена хаљина), очаравајући милозвучни глас, топли и благи стисак руке...

Сели смо у удобне кожне фотеље а онда уђе госпођица Прескот: с послужавником у рукама и радозналим изразом на лицу. „Добра вила" наишла је у правом тренутку донешви чашу сока за Џезабел а дупли виски за мене. Обично га не пијем тако рано, али...

– Радује ме ваша посета, али не знам чиме бих могао да будем занимљив за ваш магазин? – упитао сам након одласка секретарице. Осмехнула се открившн блиставу белину зуба.

– Допустите да то процене наше читатељке. Први подаци изазивају пажњу... Мартин Рајт: 29 година, неожењен, згодан и занимљив млад човек, успешан бизнисмен...

И интервју је почео. Прва уопштена питања и моји помало смушени одговори убрзо су прешли у спонтано и занимљиво ћаскање. Надахнут радозналим питањима и охрабрујућим осмехом причао сам о свом детињству, школовању, првим успесима и првим разочарањима...

– Ништа не записујете, Џезабел? – приметио сам у предаху.

– Имам добро памћење – одговорила је с осмехом.

И да сам хтео да током разговора глумим равнодушност, не бих успео. Џезабел је била свесна свог изгледа и могла је из мог погледа да наслути много тога: дивљење, радост упијања лепоте, чежњу...

Било је подне кад је устала из фотеље. Време је прошло као да је неко грубо цимнуо казаљку зидног сата.

– Већ одлазите? – упитао сам тихо. Застала је и погледала ме.

– Хвала на веома пријатном разговору, Мартине.

– Надам се да ћемо се још срести?

Тајанствени осмех заигра у угловима чулних усана. Отишла је остављајући ме да размишљам о његовом скривеном значењу.

...Скоро ће поноћ. Наравно да ћемо се видети. Позваћу је телефоном ових дана и... Телефоном? Ових дана?! Већ сутра ћу отићи до њене редакције!

***

– Стигла сам, драги брате!

– О твом понашању известиһу Веће Федерације!

– Али, зашто се љутиш? Било је то занимљиво и необично искуство...

– Неозбиљна си, сестро! Нисам то очекивао од једног стручњака за микроанализу! Слутила си да нећу одобрити твој поступак па си искористила тренутак мог одмора...

– Извини, али лична предузимљивост подразумева...

– Лична предузимљивост?! Умешати се међу те варваре била је лудост! Да су посумњали...

– Није било опасности! И мада су на нижем степену развоја него ми, нису варвари!

У командној сали васионског брода који је напуштао Сунчев систем чуо се само тихи шум

моћних погонских мотора: бића са далеке звезде општила су мислима.

– Признајем да о једној последици нисам довољно промислила. Извесно је да ће узорак моје анализе желети да ме поново види и биће тужан кад сазна да никаква Џезабел Гордон не ради у магазину „Жена". Није требало да се преобразим у тако савршен облик.

Кружно седиште за командним пултом се покрену... Биће у црној униформи устаде и приђе „плавокосој девојци". Велико црвенкасто око на средини глатке и издужене тамнозелене главе љутито је блескало.

– Чудни су ти Земљани... Савршен облик?! Не мислиш ли да је крајње време да одеш у комору и препустиш се молекуларном компјутеру, сестро? НЕ МОГУ ТАКВУ ДА ТЕ ГЛЕДАМ!

ОЗОН (радио-емисија БЕОГРАДА 202) и Политикин Забавник

и даље сакупљају ваше умотворине

Одговарајући на једно, два или сва три питања која „ЗАБАВНИК" објављује сваког петка можете да се укључите у игру чија смо правила већ много пута објашњавали. Ваши одговори треба да буду духовити, оригинални и откачени, а треба да их (уз своје име, презиме и адресу) пошаљете „ОЗОН"-у: **РАДИО-БЕОГРАД 202, Хиландарска 2, за „ОЗОН" – ГРАФИТИ '89, 11000 Београд.** За сва додатна обавештења послужиће телефон: 011/346-775. То је телефон „ОЗОН"-а и можете да се јавите недељом од 20 до 1 сат (тада се емитује емисија) или понедељком од 17 до 20 сати!

ТРИ „ЗАБАВНИКОВА" ПИТАЊА

1. По чему је значајна мајка, а по чему отац?
2. У чему људи најчешће греше?
3. Шта је ван сваке памети?

НАШ ИЗБОР

1. Најоткаченија навика је – сваког месеца ићи код матичара и говорити му: НЕ!

Саша Миличевић, Београд

2. Фрка је када је једина особа која у теби види човека – људождер.

Слободан Савић, Београд

3. Највећа паника је када уместо фарбе за косу употребите фарбу за кола.

ТЕХ, Београд

Детектив – инспектор

Мене и моје другарице занима како се постаје детектив. У ствари, волимо тај позив и желимо да се њиме бавимо. Какав се успех тражи, који се предмети уче, где је та школа?

И још нешто: на једном оку имам диоптрију – 1, а на друго добро видим. Да ли је то важно за пријем?

ТВОЈА ВЕРНА ЧИТАТЕЉКА,
из Добановаца

Прво да рашчистимо – оно што су у Америци и у другим земљама детективи, код нас су инспектори СУП-а. Они своје школовање за овај позив почињу у Вишој школи унутрашњих послова у Земуну. Упис је путем конкурса који расписује Републички СУП за унутрашње послове. За упис у Вишу школу могу да конкуришу и девојке.

Приликом уписа у обзир се узима успех у претходном школовању а морају да се испуне и други услови предвиђени законом као и посебни, веома строги, здравствени захтеви. У твом случају постоји толеранција, али одлуку доноси лекарска комисија.

На тенис и са 50 година!

Имам 10 година и веома волим тенис, па бих хтела да се на јесен упишем у неки београдски клуб. Молим те, напиши ми неколико адреса.

НАТАША КОЗОМАРА,
Мељак код Београда

Имам 12 година. Да ли је то касно да почнем да тренирам тенис?

БОЈАНА МАРКОВИЋ,
Гроцка

Моју сестру занима да ли је престарела за тенис. Има 14 година.

М. С:
[illegible]

Тенисом, рекреативно, могу да се баве сви (здрави) и у свако доба старости. Ако се од овог спорта очекује више, најбоље је почети између шесте и осме године.

Ево и адреса два београдска клуба: „Партизан", Хумска 1, и „Звезда", Мије Ковачевића 9.

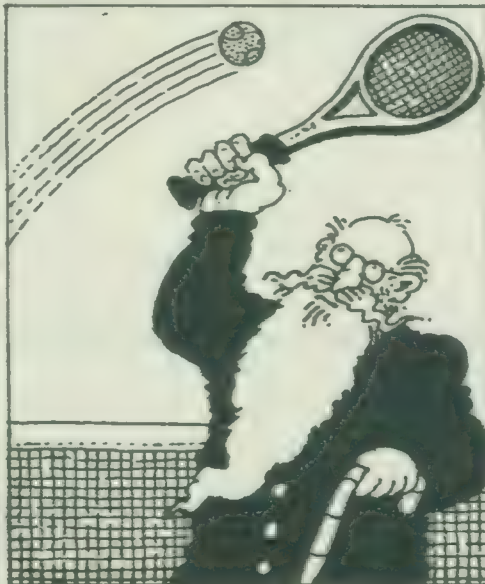

Молекуларна биологија

Желим да студирам биологију, али нећу да радим као наставник или професор. На који факултет треба да се упишем, какви су услови уписа и колико има предмета?

ДАНИЈЕЛА МАРИЈАНОВИЋ,
Манђелос (код Сремске Митровице)

У Београду можеш да се упишеш на Биолошки факултет (у саставу Природно-математичког факултета) и то на групу: молекуларна биологија и физиологија. Тако ћеш бити оспособљена да радиш у некој лабораторији, на пример.

Ако си биологију као предмет имала најмање три школске године, уписујеш се на факултет уз класификациони испит из тог предмета. Ако не – полажеш допунске испите из биологије, хемије и физике.

Предмета има 24.

Конкурс за упис на факултет објављује се средином јуна. Адреса: Студентски трг 16.

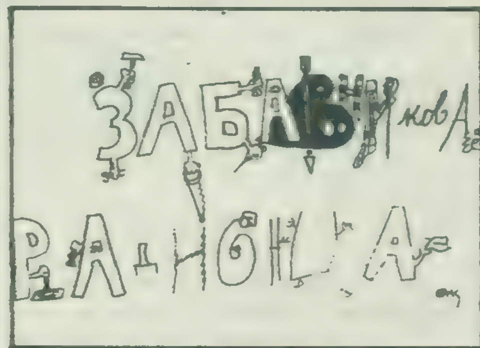

Примамо предлоге

Желео бих да објавите неке од мојих предлога вињета за ваше сталне рубрике.

МАРКО СОМБОРАЦ,
Српског совјета 7/33
Смедерево

Ево, нека то виде и остали. Ако смо неком дали идеју, нек' нам се јави. Мењаћемо све што може да се промени – набоље, наравно.

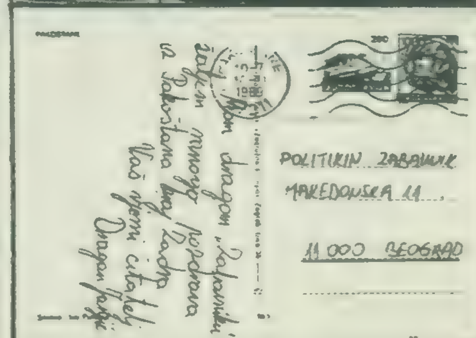

Шта читају млади Енглези

Мене и моје другове и другарице занимају адресе неких иностраних часописа за младе. Ја бих конкретно желела да објавите адресу неког високотиражног лондонског омладинског часописа.

ЈЕЛЕНА,
Зрењанин

Један од таквих часописа је JUST SEVENTEEN.
Адреса:
EMAP/NETRO PUBLICATIONS
42–48 Great Portland Street
LONDON WIN–5AH
England

Знањем против заблуда

Имам близу 14 година. Муке ми задају груди. Вероватно имам неки хормонски поремећај чим су ми толико порасле. Лекари не знају шта ми је.

На мору ме је било срамота да се свучем и изађем на плажу.

Молим те, помози ми. Очајан сам. Најтеже ми пада то што ме неки другови исмејавају.

СРЂАН ДЕНИЋ,
Вукосављева 86/1а
Београд

Оно за лекаре си нас, највероватније, слагао!? Нећеш да им верујеш, а они су ти, сигурно, рекли да је то у твојим годинама честа појава. Прочитај у некој медицинској књизи или у енциклопедији шта пише о „пубертету" и све ће ти бити много јасније.

Дакле, сад се мењаш телесно и психички, да би, за коју годину, постао зрео мушкарац. Ово с грудима ти смета јер су израженије, али биће и промена којима ћеш се поносити... Једно је сигурно: ничег не треба да се стидиш.

Илустровао: Љубомир Милојевић Љубац

ТРАЖИМО ПРИЈАТЕЉЕ

Бојан Ивановић, лам. 2–15/4, 85330 Котор – 13 година, сакупља касете, видео-касете и постере.

Маја Милошевић, Ослобођења 40, 58000 Сплит – 9 година, сакупља све и свашта.

Милева Николина, Козле 3 бр. 4, 91000 Скопље – 12 година, сакупља салвете, постере и марке.

Рената Мишић, Храстина 123/1, 41430 Самобор – 15 година, воли музику и спорт.

Андреја Беречки, Молвице 5а, 41430 Самобор – 15 година, воли спорт и музику.

Тања Ефремова, Асном 16–3/15, 91000 Скопље – 15 година, воли парапсихологију, животиње, диско-музику, дружење и дописивање.

Младен Марадин, Стрмачки дол бб, 47000 Карловац – 10 година, сакупља сличице „Животињско царство".

Драгана Вранић, Петефи Шандора 24, 54309 Кнежеви Виногради – сакупља слике и постере Дона Џонсона.

Немања Пајдачки, Драгице Кончар 8/4, 11040 Београд – 10 година, сакупља сличице за разноразне албуме.

Дора Фодор, В. Мајаковског 9, 24000 Суботица – 14 година, воли музику и плес, сакупља постере Тома Круза.

Клаудиа Тариба, Петра Кочића 1, 79220 Босански Нови – 13 година, сакупља постере, воли поп рок музику.

РЕШЕЊЕ ЕНИГМАТИКЕ

БИСЕРИ ЈАДРАНА: Отрант, трвар, Казалс, ајан, Опатија, естар, прве, коректуре, Сталоне, тираж, теренац, ирири, аниматор, азис, тијара, катане, и, Анина, лимар, Свети Стефан, ч, Тарасконац, бу, Аристотел, срп, растур, сирење, интерес, немир, старатељка, ца, ви, ињис, алчак, а, осе, туча, ф, сањар, Ријека.

ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК
БРОЈ 1965

Први број Политикиног Забавника изашао је 28. фебруара 1939. године

Директор НО „ПОЛИТИКА"
др Живорад Миновић

Руководилац ООУР-а и главни и одговорни уредник „Политикиног Забавника"
Дарко Рибникар

Заменик главног и одговорног уредника
Зефирино Граси

ИЗДАВАЧКИ САВЕТ
Сима Беговић, Бранка Булатовић, Милојко Ђоковић, Љубинка Ђуровић, Љиљана Златковић, Милан Илијин, Милован Кљајић, Нада Михаиловић, Душан Петровић (председник), Драгољуб Петровић, Радован Поповић, Зора Продановић, Радомир Ристић (заменик), Верица Смиљанић и Никша Стипчевић. Чланови Савета из Редакције: Дарко Рибникар, Зефирино Граси, Соња Јашовић, Мирјана Маринковић и Петар Милатовић.

РЕДАКЦИЈА:
Диего Варагић, Радана Весовић, Олга Вукадиновић, Душан Глушац, Бојана Дожић, Светлана Ивановић, Мина Илић, Соња Јашовић (графичко-технички уредник), Слављуб Кецић, Мирјана Крстуловић, Иван Лончар, Мирјана Маринковић (уредник стрипа), Иванка Миладиновић, Петар Милатовић, Вера Милићевић, Весна Минић, Нада Невајдић, Вито Недељковић, Биљана Орловић, Љубомир Патрногић, Зоран Петканић, Радоје Савић, Весна Софреновић, Војислав Стаменовић, Недељка Сташић, Даринка Тодоровић, Миленко Тодоровић, Милош Томић и Бранислава Црномарковић.

СЕКРЕТАРИЈАТ:
Јованка Војводић, Олгица Стаменић и Зорица Филиповић.

Издаје и штампа НО „ПОЛИТИКА" – ООУР Издања за младе „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК", Македонска 29, 11001 Београд. Поштански фах 124. Телефони: секретаријат 324-471, редакција 324-483, техничка редакција 326-620, централа 324-191 и 325-761. Рукописи, фотографије и цртежи се не враћају. Огласна агенција: Македонска 35/1, тел. 322-711. На основу мишљења Републичког секретаријата за културу СР Србије, број 413-2973-02 од 22. I 1973. године не плаћа се порез на промет.

Цена једног примерка 12.000 динара

ПРЕТПЛАТА ЗА НАШУ ЗЕМЉУ:
Тромесечна 77.340 динара, полугодишња 154.680 динара, годишња 309.360 динара

ПРЕТПЛАТА ЗА ИНОСТРАНСТВО:
Тромесечна 154.680 динара, полугодишња 309.360 динара, годишња 618.720 динара

Претплата се врши на жиро-рачун број 60801-601-29728 уз обавезну назнаку НО „Политика" – ООУР „Продаја" – претплата на лист: „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК"

ГОДИШЊА ПРЕТПЛАТА ЗА ИНОСТРАНСТВО У СТРАНОЈ ВАЛУТИ:

САД	USD	39.–
СР НЕМАЧКА	DEM	80.–
ШВЕДСКА	SEK	269.–
ФРАНЦУСКА	FRF	272.–
ШВАЈЦАРСКА	CHF	70.–

Уплате из иностранства слати на девизни рачун НО „Политика" код „ИНВЕСТБАНКЕ" – Београд, на рачун број: 60811-620-63-257300-00054 уз обавезну назнаку: ПРЕТПЛАТА НА ЛИСТ „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК"

ИМПРЕСУМ (латински IMPRESSUM), штампана ствар, штампање, по закону обавезно означавање имена издавача и уредника, одговорних за садржину часописа.

SVJETLOST

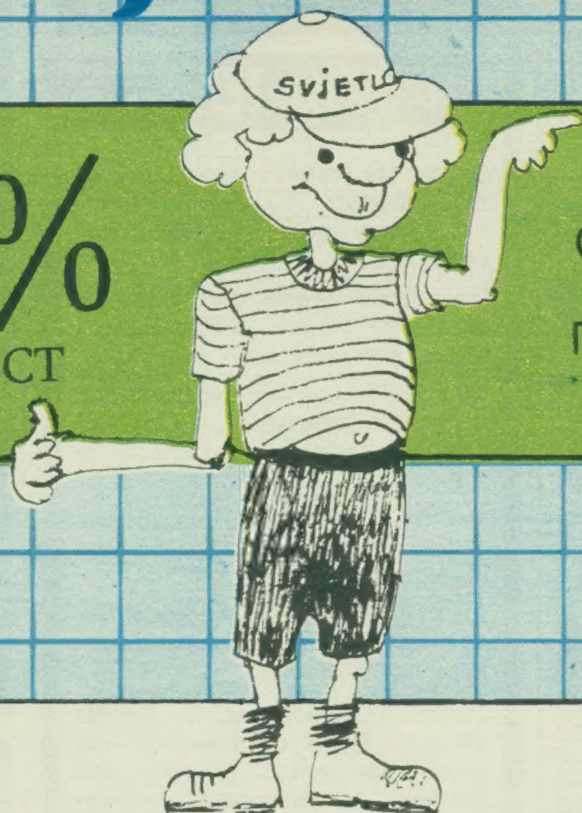

ПОПУЛАРНА ИЗДАЊА

1. Џејн Елиот, Колин Кинг
   ДЈЕЧИЈА ЕНЦИКЛОПЕДИЈА, латиница, ћирилица
   Енциклопедија у сликама, уз хумористичке илустрације, пружа корисне информације и фасцинирајуће податке. Цена 300.000 динара

2. Мајкл Чинери 1000 ИДЕЈА ЗА ПРИРОДОСЛОВЦА (Посматрајте, упоређујте, сакупљајте, закључујте. Истражујте природу кроз занимљиве појаве и експерименте.) Специјално издање за све љубитеље природе!
   Цена 195.000 динара

3. Мира Топић, Васо Букарица, Милица Маројевић
   МОСТОВИ ЗАВИЧАЈА (Учимо српскохрватски/хрватскосрпски језик)
   Изузетна књига намијењена дјеци наших исељеника, као и свим онима који желе да савладају основе говорног и писаног сх/хс језика и основе граматичког градива. Цена 320.000 динара

4. Мирјана Јоцић, Вера Васић
   ШКОЛСКИ РЕЧНИК СТАНДАРДНОГ СРПСКОХРВАТСКОГ/ХРВАТСКОСРПСКОГ ЈЕЗИКА
   Књига I А-Љ
   Јединствен лексиколошки приручник! Речи, морфолошки и правописно обрађене, појмовно су дефинисане.
   II и III том изаћи ће из штампе следеће године. Цена 40.000 динара

БИБЛИОТЕКА „МЛАДИ ДАНИ" (Избор најновијих издања)

5. Ханс Кристијан Андерсен БАЈКЕ И ПРИЧЕ, латиница 36.000
6. Људевит Бауер ПОЛИГЛОТ И ПАС, латиница 27.000
7. Антон Павлович Чехов ПРИПОВИЈЕТКЕ, латиница 30.000
8. Бранко Ћопић ОРЛОВИ РАНО ЛЕТЕ, латиница, ћирилица 48.500
9. Данијел Дефо РОБИНЗОН КРУСО, латиница, ћирилица 52.500
10. Дубравко Детони ГЛАСОВИР НА КОТУРАЉКАМА, латиница .. 27.000
11. Душко Трифуновић РАМПАМПИЛА, латиница 27.000
12. Максим Горки ДЈЕТИЊСТВО, ћирилица 42.000
13. Сергеј Јесењин ПЈЕСМЕ, ћирилица 27.000
14. Луис Керол АЛИСА У ЗЕМЉИ ЧУДА, латиница, ћирилица 36.000
15. Хасан Кикић ПРОВИНЦИЈА У ПОЗАДИНИ, латиница 33.500
16. Валентин Катајев СИН ПУКА, латиница 46.500
17. Душан Костић СУТЈЕСКА, латиница, ћирилица 43.500
18. Мирослав Крлежа ДЈЕЧАК ПРАТИ ЗМАЈА, латиница 39.500
19. Видоје Подгорец БЕЛО ЦИГАНЧЕ, латиница, ћирилица 47.000
20. Десанка Максимовић ИЗБОР ИЗ ПОЕЗИЈЕ И ПРОЗЕ ЗА ДЈЕЦУ, латиница, ћирилица 34.500
21. Лаза Лазаревић СВЕ ЋЕ ТО НАРОД ПОЗЛАТИТИ, латиница, ћирилица 52.500
22. Алфонс Доде ПИСМА ИЗ МОГ МЛИНА, латиница 34.500
23. Доситеј Обрадовић БАСНЕ, латиница, ћирилица 29.500
24. Јован Јовановић Змај ПЕСМЕ ЗА ДЕЦУ И О ДЕЦИ, латиница, ћирилица 29.500

БИБЛИОТЕКА ИЗАБРАНИХ ДЕЛА „БИД" (Избор најновијих издања)

25. Шарл Бодлер ИЗАБРАНЕ ПЈЕСМЕ, латиница 85.000
26. Франц Кафка ПРОЦЕС, латиница 58.000
27. Мирослав Крлежа ПОВРАТАК ФИЛИПА ЛАТИНОВИЋА, латиница ... 85.000
28. Петар Петровић Његош ГОРСКИ ВИЈЕНАЦ, латиница 55.000
29. Софокле АНТИГОНА, латиница 42.000
30. Виљем Шекспир ДРАМЕ, латиница 86.000
31. Лав Николајевич Толстој АНА КАРЕЊИНА I-II, латиница 172.000
32. Ернест Хемингвеј СТРАНАЦ И МОРЕ, латиница 55.000
33. Гистав Флобер МАДАМ БОВАРИ, латиница 70.000
34. Виктор Иго ЗВОНАР БОГОРОДИЧНЕ ЦРКВЕ, латиница 116.000

НА ОСНОВУ ОВЕ НАРУЏБЕНИЦЕ ОДОБРАВАМО ПОПУСТ ОД 20% ЗА КУПОВИНУ КЊИГА ПОУЗЕЋЕМ. ПОПУСТ НЕ ВАЖИ ЗА ПРЕТПЛАТУ.
НАЈМАЊА ВРЕДНОСТ НАРУЏБИНЕ ЈЕ 100.000 ДИНАРА!

НАРУЏБЕНИЦА Политикин забавник, 1989.

СОУР „СВЈЕТЛОСТ" РО Издавачка дјелатност, КЛУБ КЊИГЕ, 71000 Сарајево, П. Прерадовића 3, телефон: 071/218-117

Наручујем књиге под редним бројем ____________

Наручилац ____________

Адреса ____________

Члан сам КЛУБА КЊИГЕ: ДА НЕ
ЖЕЛИМ ДА СЕ УЧЛАНИМ ДА НЕ

ПОЗИВАМО ВАС НА ПРЕТПЛАТУ

35. Анабела Крејг и Клиф Розни
    ДЕЧИЈА НАУЧНА ЕНЦИКЛОПЕДИЈА, ћирилица, латиница
    Ликовна опрема: Стив Пеиџ и Расел Пантер
    Преводилац: Емина Суческа-Закић
    ДЕЧИЈА НАУЧНА ЕНЦИКЛОПЕДИЈА је потпун увод у свет науке. Тематски обрађена, њена јасна објашњења спајају основне научне принципе са свакодневним животом. Стотине верних илустрација, заједно са зачуђујућим подацима, питањима и експериментима, показују да је наука исто толико забавна колико и корисна. Подаци, табеле, речник и индекс употпуњавају ову драгоцену енциклопедију за децу!
    Претплатна цена 300.000 динара!
    Након изласка књиге из штампе у септембру 1989. редовна цена ће бити знатно већа.

НОВЕ ТЕХНОЛОГИЈЕ

СЕЗАМЕ, ОТВОРИ СЕ!

Алармни уређаји и сефови са шифром постају безнадежно застарели. Смењује их генерација биометријских сигурносних уређаја који препознају отиске прстију, глас, чак и распоред крвних судова у мрежњачи ока

Код очног скенера грешке су искључене: мрежњаче су непоновљиве колико и отисци прстију

Биометријски скенер за отиске прстију: нема начина да немеморисани кажипрст добије дозволу за улазак

У најновијим епизодама тв серије „Мисија: неизводљива" специјални агент Џим Фелпс до тајних упутстава више не долази тако што отвори коверат или послуша траку на којој се налазе. Фелпс то сада ради овако: десним палцем притисне нарочито јастуче на једној црној кутији која се, чим „прочита" отисак прста, отвара. Унутра је ласерска дискета са видео-приказом Фелпсовог следећег задатка. Не постоји никаква могућност да неко сем Фелпса отвори кутију зато што нико на свету нема отисак палца истоветан његовом.

Грешке: искључене

Пука тв фантазија? Нипошто. Кључна реч је биометрија, а биометријски сигурносни уређаји су стварност. Захваљујући њима разнорazни аларми и сефови са тајним шифрама полако али сигурно постају ужасно застарели. Замењују их компјутеризовани апарати који препознају отиске прстију, распоред крвних судова у мрежњачи ока, гласовне обрасце, чак и ритам нечијег куцања на машини. Рад ових апарата почива на сензорима који издвајају одређене личне особине, претварају их у дигиталне записе, а затим упоређују са подацима смештеним у меморију компјутера. Уколико се подаци не поклапају, улазак у строго чувани простор се одбија.

Основна предност нове генерације сигурносних уређаја је у томе што су стопроцентно „непровaљиви". Дупликати кључева лако се праве, шифре на сефовима откривају, компјутеризоване картице за отварање врата краду и губе. Отисак прста или мрежњача ока не могу да се копирају ни да се украду.

За сада највећу прођу има биометријски скенер за отиске прстију. Један јапански градитељ стамбених насеља уградио је ове уређаје у 360 луксузних кућа. Пословни Јапанац уверен је да ће сигурносни уређаји повољно утицати на продају. Једна бања у Денверу користи скенер за

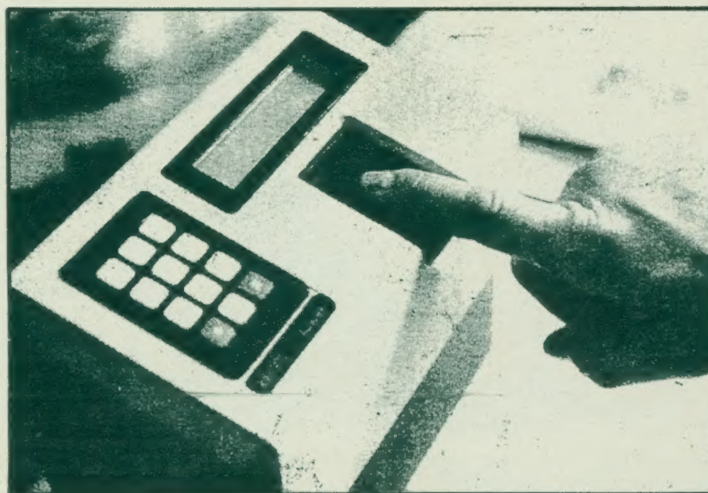

отиске како би проверила искоришћеност својих објеката. Компанија „МАРСО" из Талсе помоћу биометријских скенера проверава идентитет возача камиона овлашћених за превоз опасних материја.

Многе установе у којима је безбедност од пресудног значаја користе и биометријски очни скенер. Модел који производи фирма „Ајдентифај" из Бивара у Орегону ради тако што усмерава сноп слабе инфрацрвене светлости кроз зеницу до очног дна. За два секунда камера провери образац мрежњаче тако што га упореди са подацима из меморије. Само у Талси 500 људи свакодневно се подвргава провери очним скенером. Ради се о запосленима у подземном компјутерском центру авио-компаније „Америкен ерлајнз". „Људи су се у почетку плашили, али су се уверили да им апарат неће оштетити вид и да су сада неупоредиво безбеднији на радном месту", каже Хани Раби, менаџер компаније.

Седнеш, такнеш, упалиш

Треће моћно оружје против провалника и осталих нежељених посетилаца јесте техника звана провера гласа која се заснива на дигиталном приказу вокалног тракта појединца. Систем је до те мере поуздан да чак ни назеби не могу да га збуне. Ствар је у томе што уређај препознаје физиолошке особине гласа, а не његов звук или изговор. Употреба је једноставна. Кажеш, рецимо, „Сезаме, отвори се!" и врата или сеф се отварају, али само теби и никоме више.

Основни недостатак постојећих биометријских сигурносних уређаја је њихова цена. У просеку коштају око три хиљаде долара. Али, као што је био случај и са свим осталим електронским уређајима, и њихове цене муњевито падају. Компанија „Еко индустриз" из Данверса у Масачусетсу спрема се да до следеће године избаци на тржиште сигурносни уређај за препознавање гласа који ће коштати свега 300 долара. Ствари су, изгледа, кренуле. „Није далеко дан када ћемо сести у аутомобил, прстом дотаћи једну тачку на волану и тако упалити мотор", тврди Џозеф Фримен, председник компаније за производњу сигурносних уређаја из Њутона у Конектикату.

М. Илић

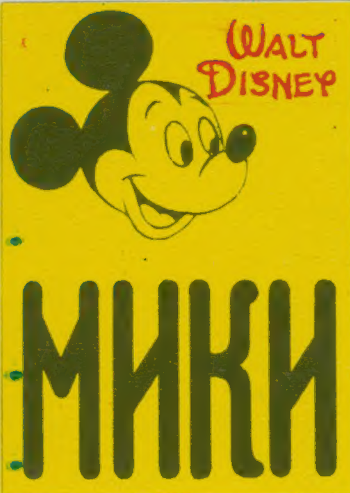
WALT DISNEY
МИКИ

ЕВО, СТИГЛИ СМО!

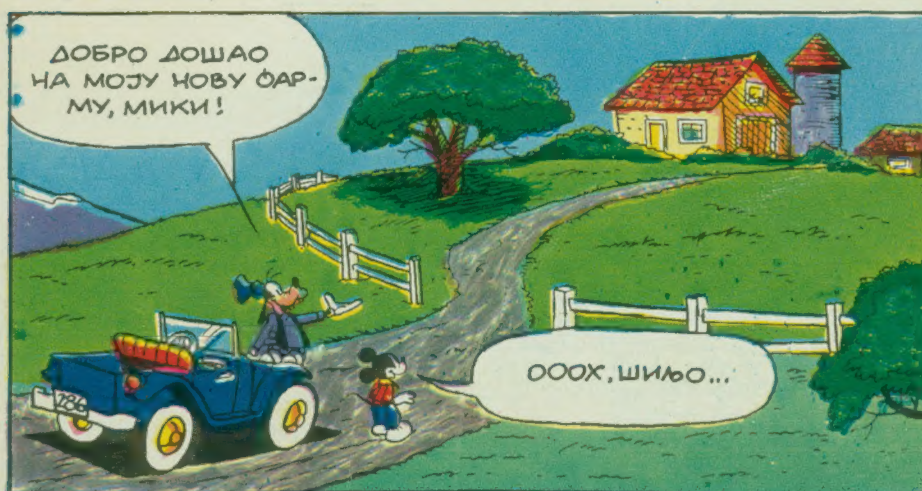
ДОБРО ДОШАО НА МОЈУ НОВУ ФАР- МУ, МИКИ!
ОООХ, ШИЊО...

... ЗАР ЈЕ СВЕ ОВО САД ТВОЈЕ?

АХА... ОТКУПИО САМ ЈЕ ОД ЈЕДНОГ ФИЛМСКОГ ПРОДУЦЕНТА!
Distributed by King Features Syndicate

ТРАЖИО ЈЕ ОГРОМНУ СВОТУ, ЈЕР СУ И КУЋА И АМБАР У СОЛИДНОМ СТАЊУ!

АЛИ, ЧОВЕК ЈЕ МОРАО ДА ПРИСТАНЕ НА МО- ЈУ ЦЕНУ ЈЕР САМ ЈА МАЈСТОР ЗА ЦЕНКАЊЕ!

ЈЕДВА ЧЕКАМ ДА ВИДИМ КАКО ЈЕ УНУТРА!
4.23